

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANA BİLİM DALI

**SANAL ORTAMDA YALNIZLIK VE MAĞDURİYET İLE
SOSYAL MEDYADA SOSYAL KAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİ:
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖRNEKLEMİ**

Yüksek Lisans Tezi

Aybike Beyza ÖZDEMİR

Danışman

Prof. Dr. Bozkurt KOÇ

SAMSUN
2022

TEZ KABUL VE ONAYI

Aybike Beyza ÖZDEMİR tarafından, Prof. Dr. Bozkurt KOÇ danışmanlığında hazırlanan “SANAL ORTAMDA YALNIZLIK VE MAĞDURİYET İLE SOSYAL MEDYADA SOSYAL KAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖRNEKLEMİ” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 15.8.2022 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	İmza	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Bozkurt KOÇ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Psikoloji Ana Bilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Elif ÜNAL Ondokuz Mayıs Üniversitesi Psikoloji Ana Bilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Osman HATUN Sinop Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı		☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

ONAY

... / ... / ...

Prof. Dr. Ali BOLAT
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet ☒

Hayır ☐

15 / 08 / 2022

Aybike Beyza ÖZDEMİR

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : SANAL ORTAMDA YALNIZLIK VE MAĞDURİYET İLE SOSYAL MEDYADA SOSYAL KAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖRNEKLEMİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 21 / 06 / 2022 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 11

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

15 / 08 / 2022

Prof. Dr. Bozkurt KOÇ

ÖZET

SANAL ORTAMDA YALNIZLIK VE MAĞDURİYET İLE SOSYAL MEDYADA SOSYAL KAYGI ARASINDAKİ İLİŞKİ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖRNEKLEMİ

Aybike Beyza ÖZDEMİR
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Psikoloji Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Ağustos/2022
Danışman: Prof. Dr. Bozkurt KOÇ

Araştırmada üniversite öğrencilerinde sosyal medyada sosyal kaygının siber mağduriyet ve sanal ortamda yalnızlık ile ilişkisi incelenmektedir. Araştırmada veri toplama araçları olarak “Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği”, “Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği (SOYÖ)” ve “Siber Mağduriyet Ölçeği” kullanılmıştır. Çoğunluğu 18-24 yaş aralığında olan 401 gönüllü üniversite öğrencisi ile çalışılmıştır. Veriler SPSS 22 İstatistik Paket Programında analiz edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre sanal ortamda yalnızlık arttıkça sosyal medyada etkileşim kaygısının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Siber mağduriyet düzeyi arttıkça sosyal medyada paylaşılan içerik kaygısı düzeyinin de arttığı görülmüştür. Öte yandan, sanal ortamda yalnızlık düzeyi arttıkça siber mağduriyet düzeyinin azaldığı görülmüştür. Demografik değişkenler açısından incelendiğinde ise sosyal medyada sosyal kaygı düzeyinde ve/veya bazı alt boyut düzeylerinde öğrenim görülen sınıf, yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer ve cinsiyet gruplarına göre anlamlı farklılıklar bulunduğu görülmüştür. Kadınların sosyal medya platformlarında yaşadıkları sosyal kaygı düzeyinin erkeklere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite 4. sınıf öğrencilerinin sosyal medya platformlarında yaşadıkları sosyal kaygı düzeyinin, üniversite 1. sınıf öğrencilerinden ve üniversite 2. sınıf öğrencilerinden anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmüştür. Yaşamının büyük kısmını köyde geçiren katılımcıların sosyal medya platformlarında yaşadıkları sosyal kaygı düzeyinin, yaşamının büyük kısmını il merkezinde geçiren katılımcılara ve yaşamının büyük kısmını ilçe veya kasaba merkezinde geçiren katılımcılara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Katılımcıların yaşları arttıkça sosyal medya platformlarında yaşadıkları sosyal kaygı düzeylerinin azaldığı saptanmıştır. Araştırmada elde edilen bulguların sosyal medya platformlarında yaşanabilecek sosyal kaygıyı, sanal ortamda yalnızlığı ve siber mağduriyeti önlemeye yönelik alınabilecek önlemler açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Sanal yalnızlık, Siber mağduriyet, Sosyal medya, Sosyal medyada sosyal kaygı.

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP OF LONELINESS AND VICTIMIZATION IN THE VIRTUAL ENVIRONMENT WITH SOCIAL ANXIETY IN SOCIAL MEDIA: A SAMPLE OF UNIVERSITY STUDENTS

Aybike Beyza ÖZDEMİR
Ondokuz Mayıs University
Institute of Graduate Studies
Department of Psychology
Master, August/2022
Supervisor: Prof. Dr. Bozkurt KOÇ

The research was conducted on the analysis of the relationship between social anxiety in social media, cyber victimization and loneliness in the virtual environment in a sample of university students. Data were collected by using the “Social Anxiety Scale for Social Media Users”, “Virtual Environment Loneliness Scale (VELS)” and “Cyber Victimization Scale”. Data were collected from 401 volunteer university students, aged mostly 18-24. The data were analyzed in SPSS 22 Statistical Software Package.

According to the study, it was found that when the level of loneliness increased in the virtual environment, the level of interaction anxiety in social media increased. It was observed that as the level of cyber victimization increased, the level of content anxiety shared on social media also increased. It was observed that as the level of loneliness increased in the virtual environment, the level of cyber victimization decreased. When the data were assessed in terms of socio-demographic characteristics, significant differences were found between social anxiety levels and/or some sub-dimension levels in social media according to the class level groups, place groups where most of their lives were spent and gender groups. The level of social anxiety experienced by women on social media platforms is significantly higher than that of men. The level of social anxiety experienced by 4th year university students on social media platforms is significantly lower than 1st year university students and 2nd year university students. The level of social anxiety experienced by the participants who spend most of their lives in the village is higher than the participants who spend most of their lives in the city center and those who spend most of their lives in the district center. As the age of the participants increases, their social anxiety levels on social media platforms decrease. The findings obtained from the research will be useful in order to prevent social anxiety on social media platforms, loneliness in the virtual environment, cyber victimization.

Keywords: Virtual loneliness, Cyber victimization, Social media, Social anxiety in social media.

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Her geçen gün sosyal medya kullanımının arttığı görülmektedir. Artan sosyal medya kullanımıyla birlikte sosyal medya kullanıcıları sosyal medya platformlarında sosyal kaygı yaşayabilmektedir. Üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı diğer yaş gruplarına göre daha fazla kullandıkları görülmektedir. Bu bağlamda, üniversite öğrencilerinin sosyal medyada yaşadıkları sosyal kaygı düzeyleri ile sanal ortamda yalnızlık ve siber mağduriyet düzeyleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Psikolojiye bakış açımı genişleten, eleştirel düşünme ve yorum yapma becerilerimi geliştirmeme katkı sağlayan, yüksek lisans eğitimim boyunca yol gösterip destek olan, her zaman güler yüzü ile öğrencilerinin faydasını düşünen Sayın Hocam Prof. Dr. Bozkurt KOÇ'a teşekkür ederim.

Her koşulda güven ve desteğini üzerimde hissettiğim kıymetli annem Şükran ÖZDEMİR'e ve babam Yavuz ÖZDEMİR'e teşekkür ederim. Desteğini her zaman hissettiğim ve yüksek lisans eğitimim boyunca yönlendirmeleri ile eğitim sürecime katkıda bulunan ablam Doç. Dr. Esra DEMİRCİ'ye teşekkür ederim. İlgi ve sevgisini hiçbir zaman eksik etmeyen ablam Berna ÇELİK'e teşekkürü borç bilirim. Destekleri için enişterim Uzm. Dr. Erkan DEMİRCİ'ye ve Doç. Dr. Oğuzhan ÇELİK'e teşekkür ederim. Hayatıma renk ve neşe katarak motivasyonumun artmasını sağlayan sevgili yeğenlerime teşekkür ederim. Bu süreçte yanımda olan çok değerli yakınım sevgilerimi sunarak ayrıca teşekkür ederim. Aynı zamanda eğitim hayatım boyunca bilgileri ile geleceğime ışık tutan tüm hocalarıma teşekkürü borç bilirim.

Aybike Beyza ÖZDEMİR

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
TABLolar DİZİNİ	x
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Konusu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.3. Araştırma Soruları ve Hipotezleri	4
1.4. Araştırma Sınırlılıkları.....	6
1.5. Sayıtlar.....	6
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1. Sosyal Medyada Sosyal Kaygı	7
2.1.1. Sosyal Kaygı	7
2.1.2. Sosyal Medya	10
2.1.3. Farklı Değişkenler Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı	13
2.1.4. Sosyal Medya Bağlamında Sosyal Kaygı ile İlgili Temel Yaklaşımlar	17
2.1.4.1. Psikanalitik Kuram	17
2.1.4.2. Bilişsel Yaklaşım	17
2.1.4.3. Davranışçı Yaklaşım	17
2.1.4.4. Bağlanma Modeli	18
2.1.4.5. Kültürel Yaklaşım	18
2.1.4.6. Biyolojik Yaklaşım.....	19
2.1.4.7. Kendini Sunma Yaklaşımı	19
2.2. Siber Mağduriyet ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı	19
2.2.1. Siber Mağduriyet	19
2.2.2. Sosyal Medyada Sosyal Kaygıyla İlişkisi Bağlamında Siber Mağduriyet	21
2.3. Sanal Ortamda Yalnızlık ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı	22
2.3.1. Sanal Ortamda Yalnızlık	22
2.3.2. Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Bağlamında Sanal Ortamda Yalnızlık	24
3. YÖNTEM	26
3.1. Örneklem	26
3.2. Veri Toplama Araçları.....	26
3.2.1. Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği.....	27
3.2.1.1. Paylaşılan İçerik Kaygısı	27
3.2.1.2. Gizlilik Kaygısı	28
3.2.1.3. Etkileşim Kaygısı	28
3.2.1.4. Öz Değerlendirme Kaygısı	28
3.2.2. Sanal Ortamda Yalnızlık Ölçeği.....	28
3.2.2.1. Sanal Sosyalleşme	29
3.2.2.2. Sanal Paylaşım	29
3.2.2.3. Sanal Yalnızlık	30
3.2.3. Siber Mağduriyet Ölçeği	30
3.2.4. Kişisel Bilgi Formu	31
3.3. İşlem	31
3.4. Verilerin Analizi.....	31

4. BULGULAR.....	35
4.1. Değişkenler Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular	35
4.1.1.Cinsiyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri	37
4.1.1.1.Cinsiyet Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri	37
4.1.1.2.Cinsiyet Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri	38
4.1.1.3.Cinsiyet Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri	38
4.1.1.4.Cinsiyet Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri	39
4.1.2.Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri	39
4.1.2.1.Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri ..	41
4.1.2.2.Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri	42
4.1.2.3.Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri	43
4.1.2.4.Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri	43
4.1.3.Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri.....	46
4.1.3.1.Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri	48
4.1.3.2.Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri	48
4.1.3.3.Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri	49
4.1.3.4.Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri	51
4.1.4. Yaş Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri.....	51
4.1.5.Demografik Değişkenler Açısından Siber Mağduriyet Düzeyleri.....	52
4.1.6.Demografik Değişkenler Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri.....	53
4.1.7.Siber Mağduriyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyler.....	57
4.1.8. Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri.....	58
4.1.8.1.Sanal Sosyalleşme Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri	59
4.1.8.2.Sanal Paylaşım Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyler	60
4.1.8.3.Sanal Yalnızlık Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri	60
4.1.9. Kadınların Siber Mağduriyet ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri	60
4.1.10. Erkeklerin Siber Mağduriyet ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri	61
4.1.11. Siber Mağduriyet Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık.....	63
5. TARTIŞMA.....	64
5.1. Cinsiyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları.....	64
5.2. Yaş Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları	66
5.3. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları	67
5.4. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları	69
5.5. Demografik Değişkenler Açısından Siber Mağduriyet.....	70
5.6. Demografik Değişkenler Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık	71

5.7. Siber Mağduriyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları.....	73
5.8. Sanal Ortamda Yalnızlık Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları	75
5.9. Siber Mağduriyet Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyutları	76
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	78
KAYNAKÇA.....	83
EKLER.....	94
ÖZ GEÇMİŞ	101

SİMGELER VE KISALTMALAR

EK	: Etkileşim Kaygısı
GK	: Gizlilik Kaygısı
ÖDK	: Öz Değerlendirme Kaygısı
PİK	: Paylaşılan İçerik Kaygısı
SM	: Siber Mağduriyet
SMSK	: Sosyal Medyada Sosyal Kaygı
SOY	: Sanal Ortamda Yalnızlık
SOYÖ	: Sanal Ortamda Yalnızlık Ölçeği
SP	: Sanal Paylaşım
SS	: Sanal Sosyalleşme
SY	: Sanal Yalnızlık

TABLÖLER DİZİNİ

Tablo 4.1. Normallik Analizlerine İlişkin Bulgular	35
Tablo 4.2. Demografik Değişkenlere Ait Gruplar Açısından Normallik Analizlerine İlişkin Bulgular	36
Tablo 4.3. Cinsiyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri	37
Tablo 4.4. Cinsiyet Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri	37
Tablo 4.5. Cinsiyet Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri	38
Tablo 4.6. Cinsiyet Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri	38
Tablo 4.7. Cinsiyet Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri	39
Tablo 4.8. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri	39
Tablo 4.9. Kadınların Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri	40
Tablo 4.10. Erkeklerin Öğrenim Görülen Sınıf Değişkeni Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı, Paylaşılan İçerik ve Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri	41
Tablo 4.11. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri	41
Tablo 4.12. Kadınların Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri	42
Tablo 4.13. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri	43
Tablo 4.14. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri	43
Tablo 4.15. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri	44
Tablo 4.16. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular	44
Tablo 4.17. Kadınların Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri	45
Tablo 4.18. Kadınların Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular	45
Tablo 4.19. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri	46
Tablo 4.20. Yaşamın Büyük Kısımının Geçtiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular	46
Tablo 4.21. Kadınların Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri	47
Tablo 4.22. Kadınların Yaşamın Büyük Kısımının Geçtiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular	47
Tablo 4.23. Erkeklerin Yaşamın Büyük Kısımının Geçtiği Yer Değişkeni Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Etkileşim Kaygısı Düzeyleri	48
Tablo 4.24. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri	48
Tablo 4.25. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri	49
Tablo 4.26. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri	49

Tablo 4.27. Yaşamın Büyük Kısımının Geçtiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular	50
Tablo 4.28. Kadınların Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri.....	50
Tablo 4.29. Kadınların Yaşamın Büyük Kısımının Geçtiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular	51
Tablo 4.30. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri.....	51
Tablo 4.31. Yaş Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri	52
Tablo 4.32. Cinsiyet Açısından Siber Mağduriyet Düzeyleri.....	52
Tablo 4.33. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Siber Mağduriyet Düzeyleri	53
Tablo 4.34. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Siber Mağduriyet	53
Tablo 4.35. Cinsiyet Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık.....	54
Tablo 4.36. Sınıf Düzeyleri Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık.....	55
Tablo 4.37. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sanal Paylaşım Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular.....	56
Tablo 4.38. Yaş Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri	56
Tablo 4.39. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık Düzeyleri	57
Tablo 4.40. Siber Mağduriyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri.....	58
Tablo 4.41. Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyutları Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri.....	59
Tablo 4.42. Kadınların Siber Mağduriyet ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri	61
Tablo 4.43. Erkeklerin Siber Mağduriyet ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri	62
Tablo 4.44. Siber Mağduriyet Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık ve Sanal Ortamda Yalnızlığın Alt Boyut Düzeyleri	63

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu

Kaygı, tehdit edici bir durum karşısında bireyin üstünde baskı oluşturarak kişinin hissettiği endişe ve huzursuzluk durumudur (Işık, 1996). Sosyal kaygı ise, kaygının en yaygın biçimlerinden biridir ve bireylerin sosyal durumlara maruz kalmaktan duydukları gerçekçi olmayan ve güçlü korkuyu ifade etmektedir (Hyett ve McEvoy, 2018). Sosyal medya ise bilginin hızla diğer kullanıcılara yayıldığı, güncel bilgilere ulaşım sağlayan, düşük maliyetli, dünyanın bir başka yerindeki kişiyle iletişim kurma imkanı sağlayan platformdur (Bayram, 2012). Sosyal medya bireye diğerleri ile iletişim kurma imkanı sağladığından sosyal medya platformlarında da sosyal kaygı yaşandığı görülmektedir (Ağırtaş ve Güler, 2020). Sosyal medyada sosyal kaygı, kişinin sosyal medya kullanımı esnasında veya sosyal medya kullanmayı düşündüğünde yaşamış olduğu endişe ve huzursuzluk hali olarak değerlendirilmektedir (Gencer, 2018).

Sosyal medya kullanımı farklı boyutları olan karmaşık bir süreçtir. Sosyal medya kullanımı esnasında yaşanan sosyal kaygı, kişilerin iletişim tarzlarını, gizlilik kaygılarını, diğerleri tarafından değerlendirilmeye yönelik endişelerini ve sosyal medyadaki kaçınma davranışlarını etkileyebilmektedir (Alkış vd., 2017). Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde, kişilerin sosyal medyada öz değerlendirme kaygıları ve paylaşılan içerik kaygıları artarken sosyal kaygılarının da artış gösterdiği görülmektedir (Kahraman vd., 2020). Bir diğer araştırmada ise, sosyal medyada gizlilik kaygısı sosyal kaygı düzeyini artırmaktadır; sosyal medyada etkileşim kaygısı arttıkça bireyler daha çok sosyal medyada sosyal kaygı yaşamaktadır (Aktan, 2018). Özellikle kadınlar etkileşim kaygısı ve gizlilik kaygısıyla, sosyal medyada sosyal kaygıyı daha çok yaşamaktadırlar (Ağırtaş ve Güler, 2020).

Günümüzde gelişen teknolojiyle birlikte internet kullanımının arttığı görülmektedir. Bu konuda yapılan araştırma bulguları, internet kullanım oranlarının yaş gruplarına göre farklılaştığını, interneti en çok 16-24 yaş grubundaki kişilerin kullandığını, bunu 25-34 yaş grubundaki kişilerin izlediğini ve internet kullanım oranının yaş ilerledikçe azaldığını ortaya koymaktadır (Güler vd., 2017). Aynı zamanda bu konuda yapılan araştırmalar, üniversite öğrencilerinin sosyal medya

platformlarında vakit geçirmek amacıyla da internet kullandıklarını göstermektedir (Ceyhan, 2011; Altındış vd., 2017).

Siber mağduriyet, tehdit edici e-postalar almak, izinsiz olarak utandırıcı fotoğrafların gönderilmesi, rahatsız edici lakapların kullanılması gibi (Kowalski vd., 2012) dijital kamera, cep telefonu, bilgisayar ve/veya herhangi bir elektronik cihaz kullanarak (Hinduja ve Patchin, 2012) hedef kişi veya kişilerin maddi veya manevi zarar görmesi durumu olarak ifade edilmektedir. Sosyal medyada yaşanan bu tür siber saldırılar nedeniyle, bireyler intihara sürüklenecek kadar zarar görebilmektedir (Eroğlu ve Güler, 2015). Sanal ortamda yalnızlık ise, çevrimiçi platformlarda herhangi bir paylaşımda bulunmadan ve diğer internet kullanıcıları ile etkileşime girmeden sanal ortamlarda var olma durumudur (Korkmaz vd., 2014). Alanyazında, yalnızlık düzeyi ve siber mağduriyet ile sosyal kaygı düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu destekleyen bulgular yer almaktadır (Çetiner, 2021; Fırıncı, 2021; Maes vd., 2019; Summak, 2019). Bu bilgilerden hareketle araştırmanın konusu, üniversite öğrencilerinde sanal ortamda yalnızlık ve mağduriyet ile sosyal medyada sosyal kaygı arasındaki ilişki olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Sosyal medya kullanımı her geçen gün artmaktadır. “We are Social” (2021) tarafından Ocak 2021 yılında yayınlanan medya raporuna göre, Türkiye nüfusunun %70.8’i sosyal medya kullanmakta ve vakitlerinin günde ortalama 7 saat 57 dakikasını internette geçirilmektedir. Sosyal medyada geçirilen ortalama sürenin ise 2 saat 57 dakika olduğu görülmektedir. Aynı zamanda sosyal medya kullanım sıklığının, yaş grupları açısından değerlendirildiği araştırmalarda, sosyal medya kullanımının üniversite öğrencilerindeki artışına dikkat çekilmekte ve bu artan kullanımdan dolayı bu yaş grubunda açığa çıkan sosyal kaygının incelenmesinin önemine vurgu yapılmaktadır (Alkış vd., 2017).

Sosyal medyada kişiye zarar verme potansiyeli bulunan faktörler incelendiğinde, siber mağduriyet ve sanal ortamdaki yalnızlığın ön plana çıktığı görülmektedir. Siber mağduriyet bireylerin yaşam kalitesi olumsuz yönde etkileyebilmekte ve bu kişilerin psikolojik sorunlar yaşama olasılığını artırmaktadır (Horzum ve Ayas, 2014). Öte yandan, sanal ortamda yalnızlığın alt boyutlarından sanal paylaşım düzeyinin, duygusal tükenme ile ilişkili olduğu (Demir, 2018)

bulgusundan hareketle, sanal ortamda yalnızlığın da bireyin yaşantısını olumsuz yönde etkileyebileceği öngörülmektedir.

Bu bilgiler ışığında araştırmada, üniversite öğrencilerinde sanal ortamda yalnızlık ve mağduriyet ile sosyal medya sosyal kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Aynı zamanda araştırmada sosyal medyada sosyal kaygının; paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı alt boyutlar açısından da incelenmesi hedeflenmektedir. Araştırmada sosyal medyada sosyal kaygı düzeyinin, sanal ortamda yalnızlık düzeyinin ve siber mağduriyet düzeyinin demografik değişkenler (cinsiyet, yaş, öğrenim görülen sınıf düzeyi, yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer) açısından incelenmesi de amaçlanmaktadır.

Sosyal kaygıyla ilgili yapılan pek çok çalışma bulunmasına karşın, sosyal medyada yaşanan sosyal kaygı üzerine yapılan çalışmalar sayıca daha azdır. Konuyla ilgili araştırmalarda, sosyal medya kullanımı esnasında yaşanan sosyal kaygıdan daha çok çoğunlukla internet kullanım sıklığı ile sosyal kaygı arasındaki ilişkinin ele alındığı görülmektedir (Akboğa ve Gürkan, 2019; Dhir vd., 2018; Shensa vd.,2018). Bu bağlamda, sosyal kaygının güncel ve farklı değişkenler açısından, farklı bir perspektifle ele alınması sosyal bilimler alanında yeni araştırma olanakları sağlayacaktır. Aynı zamanda, yalnızlık ve mağduriyetin gerek sanal ortam üzerinden ele alınması gerekse birlikte incelenmesinin bu alandaki eksikliklerin giderilmesine katkı sağlayacağı beklenmektedir. Ayrıca, söz konusu üç değişkenin, yapılan incelemelere göre üniversite öğrencileri üzerindeki sonuçlarının ilk kez tartışılıyor olması, farklı bir örnekleme ilgili bulgular sunması açısından alana katkı sağlayacaktır. Araştırmada, sosyal kaygının yeni ve güncel değişkenler açısından değerlendirilmesinin de sosyal kaygıya yönelik farklı çözüm önerilerinin sunulmasına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Üniversite öğrencilerinde sanal ortamda yalnızlık ve mağduriyet ile sosyal medyada sosyal kaygı (paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı) arasındaki ilişkinin incelendiği araştırma bulgularının, konuyla ilgili yeni araştırma ve tartışma olanakları sunması açısından alanyazına katkı sağlaması; sosyal medyada sosyal kaygının bireyler üzerindeki olumsuz etkileri hakkında gerçekçi değerlendirmeler yapılabilmesine olanak sağlaması; sosyal

medyada sosyal kaygıya yönelik sorunların tespit edilebilmesine ve konuyla ilgili çözüm önerilerinin sunulmasına katkı sağlayacağı beklenmektedir.

1.3. Araştırma Soruları veya Hipotezleri

1. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi cinsiyet, öğrenim görülen sınıf düzeyi ve yaşamın büyük kısmının geçirildiği yere göre farklılaşmakta mıdır? Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi ile yaş durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - a. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Kadınlar erkeklere göre daha fazla sosyal medyada sosyal kaygı yaşamaktadır.
 - b. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi ile yaş durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yaş azaldıkça sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi artmaktadır.
 - c. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. 1. sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri, 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha fazladır.
 - d. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi yaşamın büyük kısmının geçirildiği yere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yaşamlarının büyük kısmını köyde geçiren üniversite öğrencilerinin, sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi, çoğunlukla il veya ilçe merkezinde yaşayanlara göre daha fazladır.
2. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi ile sanal ortamda yalnızlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sosyal medyada sosyal kaygı puanları ile sanal ortamda yalnızlık puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.
3. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi ile sanal sosyalleşme düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sosyal medyada sosyal kaygı puanları ile sanal sosyalleşme puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.
4. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi ile sanal paylaşım düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sosyal medyada sosyal kaygı puanları ile sanal paylaşım puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

5. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi ile sanal yalnızlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sosyal medyada sosyal kaygı puanları ile sanal yalnızlık puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

6. Sosyal medyada sosyal kaygı düzeyi ile siber mağduriyet düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Sosyal medyada sosyal kaygı puanları ile siber mağduriyet düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

7. Siber mağduriyet düzeyi ile sanal ortamda yalnızlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Siber mağduriyet puanları ile sanal ortamda yalnızlık puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

8. Siber mağduriyet düzeyi cinsiyet, öğrenim görülen sınıf düzeyi ve yaşamın büyük kısmının geçirildiği yere göre farklılaşmakta mıdır? Siber mağduriyet düzeyi ile yaş durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

a. Siber mağduriyet düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Kadınlar erkeklere göre daha fazla siber mağduriyet yaşamaktadır.

b. Siber mağduriyet düzeyi ile yaş durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yaş azaldıkça siber mağduriyet düzeyi artmaktadır.

c. Siber mağduriyet düzeyi öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. 1. sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin siber mağduriyet düzeyleri, 4. sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha fazladır.

d. Siber mağduriyet düzeyi yaşamın büyük kısmının geçirildiği yere göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

9. Sanal ortamda yalnızlık düzeyleri cinsiyet, öğrenim görülen sınıf düzeyi yaşamın büyük kısmının geçirildiği yere göre farklılaşmakta mıdır? Sanal ortamda yalnızlık düzeyi ile yaş durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

a. Sanal ortamda yalnızlık düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Erkekler kadınlara göre daha fazla sanal ortamda yalnızlık yaşamaktadır.

b. Sanal ortamda yalnızlık düzeyi ile yaş durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yaş ilerledikçe sanal ortamda yalnızlık düzeyi artmaktadır.

- c. Sanal ortamda yalnızlık düzeyi öğrenim görülen sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. 1. sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sanal ortamda yalnızlık düzeyleri, 4. sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha fazladır.
- d. Sanal ortamda yalnızlık düzeyi yaşamın büyük kısmının geçirildiği yere göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Yaşamlarının büyük kısmını köyde geçirenler, yaşamlarının büyük kısmını il veya ilçe merkezinde geçirenlere göre daha fazla sanal ortamda yalnızlık yaşamaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada sonuçlar sadece benzer yönergelere, çevresel koşullara genellenebilir; araştırma kapsamı dışında tutulan bireyler ve çevresel koşullar için sonuçlar genellenemez. Araştırma Türkiye’de yaşayan çoğunluğu 18-24 olmak üzere 18-38 yaş arası üniversite öğrencilerinin oluşturduğu örnekleme sınırlıdır. Araştırma bulguları Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği, Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği (SOYÖ) ve Siber Mağduriyet Ölçeği’nin ölçtüğü özellikler ile sınırlıdır. Araştırmada iç geçerliliği düşüren potansiyel karıştırıcı değişkenler araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

1.5. Sayıtlar

Araştırmaya katılan katılımcıların soruları içtenlikle yanıtladıkları varsayılmıştır. Araştırmada sosyal medya kullanımı esnasında yaşanan kaygı düzeyini ölçmeyi amaçlayan “Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği”, sosyal medya kullanımı esnasında hissedilen yalnızlık düzeyini ölçmeyi amaçlayan “Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği (SOYÖ)”, sanal ortamda yaşanan mağduriyet düzeyini ölçmek için kullanılan “Siber Mağduriyet Ölçeği” güvenilir ve geçerli ölçüm araçlarıdır.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sosyal Medyada Sosyal Kaygı

2.1.1. Sosyal Kaygı

Kaygının özünde imkânsız ve gerçekçi olmayan inanışlar yatmaktadır ve kaygı herhangi bir tehlikeye bağlı korkunun yarattığı tedirginlik durumu olarak değerlendirilmektedir (Manav, 2011). Kaygı bireyin içinde bulunduğu duruma hem olumlu hem olumsuz etkide bulunabilecek bir endişe halini ifade etmektedir (Aktan, 2018). Kaygı, belirli bir düzeyde yaşanan ortama uyum sağlayabilme, görevleri yerine getirebilme, yaşamı devam ettirebilme gibi durumlarda yararlı olmakla birlikte, belirli bir düzeyin üstündeki kaygı bireyin aile ve iş hayatını olumsuz bir şekilde etkileyebilmektedir (Oran, 2020). Bireyin fizyolojik birtakım sorunlar yaşamasına etki edebilmektedir (Aslan, 2020). Aynı zamanda kaygı bireyin içinde bulunduğu anda kalmasını engelleyerek geçmişte ya da gelecekte yaşamasına neden olabilmektedir (Çakmak, 2018).

Sosyal kaygı ise, bireyin diğerleri ile olan sosyal ilişkisini olumsuz yönde etkileyen, bireyin kendini ortaya koymasını ve kapasitesinin açığa çıkmasını engelleyen psikolojik durumu ifade etmektedir (Çankaya, 2007). Sosyal kaygı yaşayan bireyler diğerleri tarafından küçük düşürülmek, eleştiriye maruz kalmak, alay konusu olmak, olumsuz değerlendirilmek ve değersiz görülmek gibi korkulara yönelik endişe taşımaktadırlar (Çakmak, 2014; Gencer 2018). Sosyal kaygılı bireyler negatif değerlendirilme endişesiyle yetersiz performans göstermeye yönelik rahatsızlık hissetmekte ve zihinlerindeki gerçekte var olmayan değerlendirmeler nedeniyle kaygı yaşadıkları için diğer kişilerle etkileşimden uzak durabilmektedirler (Dikeç vd., 2020). Sosyal kaygının açığa çıkmasında alay edilme, eleştirilme gibi korkuların yanı sıra reddedilme korkusu da önemli bir etken olarak ortaya çıktığı görülmektedir (Pittelkow vd., 2021).

Amerikan Psikiyatri Birliği (APA) tarafından yayınlanan DSM V’te yer alan sosyal kaygı bozukluğunun tanı kriterlerine göre, kişi 6 ay veya 6 aydan daha uzun bir süre zarfında diğerleri tarafından değerlendirilebileceği toplumsal durumlarda neredeyse her zaman belirgin bir biçimde korku, kaygı, kaçınma halindeyse ve bu durum sağlığı ilgilendiren başka bir sorun ile ilişkisiz ise sosyal kaygı bozukluğundan söz edilebilmektedir (APA, 2013). Aynı zamanda kişiler yaşadıkları

kaygı neticesinde el titremesi, nabzın hızlanması, terleme gibi belirtiler yaşayabilmektedirler (Türkçapar, 2004). Ayrıca sosyal kaygı bozukluğuna yönelik epidemiyolojik araştırmaların çoğunda sosyal kaygı bozukluğuna kadınlarda erkeklere oranla daha sık rastlanıldığı belirtilmektedir (Güz ve Dilbaz, 2003).

Sosyal kaygı ile ergenlikten yetişkinliğe kadarki birçok süreçte karşılaşılma ile birlikte, üniversite öğrencilerinde diğer yaş gruplarına göre daha fazla sosyal kaygı yaşanmaktadır (Adare vd., 2021). Üniversite öğrencilerinin kişilerarası duyarlılığı diğer yaş gruplarına göre daha fazladır (Peng vd., 2003). Bu konuda yapılan araştırma bulguları, sosyal kaygının üniversite öğrencilerinde, yalnızlık düzeyini artırma (Moeller ve Seehuus, 2019), aşırı alkol kullanımı (Villarosa-Hurlocker ve Madson, 2020), üniversiteye uyumu zorlaştırma (Gökkaya, 2016) ve sosyal becerileri sınırlandırma (Shao, vd., 2020) gibi birçok olumsuz etkilerinin bulunduğunu ortaya koymaktadır. Üniversite öğrencileri yaşadıkları sosyal kaygı nedeniyle, yakınlık ve ilişki kurmada sorunlar yaşayabilmekte, bu durum da onların işlevselliğini olumsuz yönde etkilemek gibi birçok probleme neden olabilmektedir (Baltacı vd., 2021). Aynı zamanda üniversite öğrencileri yaşadıkları sosyal kaygı nedeniyle daha fazla sosyal medya kullanımına yönelmektedirler (Aksoy, 2020).

Sosyal kaygıyı açıklamak için geliştirilen bilişsel ve davranışsal modeller, sosyal kaygının ortaya çıkmasında olumsuz düşüncelerin rolü vurgulanmakta; olumsuz sosyal bilişler ve kendine odaklı dikkatin sosyal kaygının sürdürülmesinde önemli bir rol oynadığını belirtmektedirler (Chiu vd., 2021). Diğer bir ifadeyle, olumsuz düşünceler ve işlevsel olmayan bilişsel çarpıtmaların sosyal kaygıya neden olduğu ileri sürülmektedir (Bilgiz-Öztürk ve Ay, 2020). Karabacak vd. (2015) tarafından yapılan araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri ile bilişsel çarpıtmaları arasındaki ilişki üzerine çalışılmış ve araştırmada bilişsel çarpıtmanın alt boyutlarından yakınlıktan kaçınma, gerçekçi olmayan ilişki beklentisi ve zihin okuma ile sosyal kaygının alt boyutları olan bireysel değersizlik duygusu, kritize edilme kaygısı ve sosyal kaçınma arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Sosyal kaygılı bireylerin duygusal beceri ve duygusal zekâ özellikleri, yaşadıkları olumsuz duyguları kontrol etmede, olumsuz duygularla başa çıkabilmede, uygun yöntemleri bulmada ve bu yöntemleri uygulamada yetersiz kalabilmektedir (Kocaoğlu ve Çekiç, 2021). Sosyal kaygılı bireyler için bir başka kişinin varlığı

yargılanma beklentisi gibi endişelerden dolayı sosyal tehdit oluşturabilmektedir; bu sosyal tehdit ipuçlarına daha hassas hale gelen birey başkalarının duygularına karşı da daha duyarlı hale gelebilmektedir (Pittelkow vd., 2021). Sosyal kaygılı bireyler yaşadıkları kaygıyı diğerlerinin anlayacaklarına ve bu nedenle de komik duruma düşeceklerine yönelik endişe duyarlar (Erözkan, 2007). Sosyal kaygı yaşadıkları esnada açığa çıkan belirtileri gizlemek için başkaları tarafından daha kabul gören davranışlar sergilemeye çalışabilmektedirler (Kocaoğlu ve Çekiç, 2021).

Sosyal kaygılı bireyler, başkalarının önünde konuşma, diğerleriyle birlikte yemek yeme, toplantılara katılma gibi durumlardan endişe duyarlar, toplum içinde utangaç ve içe dönüktürler, göz temasından kaçınırlar, bir şey sorulmadıkça konuşmazlar ve dikkatin kendilerinde odaklanmasından rahatsızlık duyarlar (Erözkan, 2007). Sosyal kaygıya neden olan olumsuz duygu ve düşünceler daha az konuşma veya cümleleri zihninde tekrar etme gibi davranışların artmasına neden olabilmektedir (Chiu vd., 2021). Sosyal kaygılı bireyler, sosyal durumlara karşı aşırı duyarlı ve olumsuz zihinsel değerlendirmelerini başkalarına aşırı yükleme eğiliminde oldukları için kişilerarası zorluklar yaşamaktadırlar (Pittelkow vd., 2021).

Alanyazında sosyal kaygı ile farklı değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların bulunduğu görülmektedir. Sosyal kaygının mükemmeliyetçi kişilik özellikleri ve olumsuz sosyal dönüt ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi bulunmaktadır (Nepon vd., 2011). Manning vd. (2017) bağlanma stilleri ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir ve güvenli bağlanma stiline sahip olan bireylerin kaygılı bağlanma stiline sahip bireylere göre daha düşük sosyal kaygı düzeyine sahip olma eğiliminde olduklarını göstermişlerdir. Aydın (2018) tarafından yapılan çalışmaya göre duygu durumu düzenleme güçlüğü yaşayanlarda sosyal kaygı daha fazladır. Eren-Şirin (2018) yaptığı çalışmada sosyal kaygı ile sahip olunan değerler arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu göstermektedir. Chiu vd. (2021) tarafından yapılan araştırmaya göre, olumsuz sosyal biliş ve kendine yönelik dikkat sosyal kaygıyı öngörmektedir. Evans vd. (2021) sosyal kaygılı bireylerin kaçınma davranışlarının, akran ilişkilerinde yaşadıkları olumsuz sonuçlarla ilişkili olduğunu; kaçınma davranışı ve izlenim yönetiminin sosyal kaygı ile pozitif yönde ilişkili olduğunu belirtmektedirler. Fox vd. (2021) erken çocukluk döneminde yeniliğe karşı duyulan kaygı ve tanıdık olmayan insanlardan kaçınma ile karakterize olan

davranışsal inhibisyonun, sosyal kaygının gelişmesindeki risk faktörlerinden biri olduğunu belirtmektedirler.

2.1.2. Sosyal Medya

Sosyal medya teknolojik temelleri olan kullanıcılar tarafından çeşitli içeriklerin oluşturulduğu ve bu içeriklerin değiş tokuşuna olanak sağlayan internet tabanlı uygulamalar olarak tanımlanabilmektedir (Kaplan ve Haenlein, 2010). İnternet 1960'lı yıllarda Amerika'da kullanılmaya başlanmıştır, 2000'li yıllarda sosyal medya platformları gelişmiş ve dünyaya yayılmıştır (Arisoy, 2009). Sosyal medya kavramına yakın olarak ortaya çıkan ilk oluşum blog sayfalarıdır, ilerleyen yıllarda Facebook gibi kişisel bilgi profillerinin oluşturulduğu ve diğerleri ile arkadaşlık kurularak anlık ileti gönderilmesine olanak sağlayan birçok uygulama ortaya çıkmaya başlamıştır (Gencer, 2018). Ortaya çıkan sosyal medya uygulamaları ile oluşturulan kişisel bilgi profilleriyle, diğer hesaplar ile iletişim kurmak ve kendilerine ait resim, video, düşünce, müzik ve bilgilerini paylaşarak hedef kişiler veya hedef topluluklarla bir arada bulunma amaçlanmıştır (Oran, 2020; Vural ve Bat, 2010). Sosyal medya kullanımı sırasında paylaşılan bilgi, fotoğraf ve video gibi içeriklerin diğer kullanıcılara anında iletilmesi, güncel bilgilere düşük maliyetlerle ulaşılması, bir aracıya ihtiyaç duymadan hedef kişi ile iletişim kurulması sosyal medya kullanımını artırmaktadır (Bayram, 2012). Pandemi sürecinde Covid-19 salgını nedeniyle katlanarak artan ve eğlence, eğitim gibi çok çeşitli alanlarda kullanılan sosyal medya uygulamaları, paylaşımlar arasında geçişi kolaylaştırması ve herhangi bir duruma noktası olmaması nedeniyle gün içerisinde çok fazla vakit geçirilen platformlar haline gelmektedir (Islam vd., 2021). Sosyal medya ticaret yapma, bilgi alma, haber okuma gibi daha pek çok alanda günlük hayatımızda değişim meydana getirmektedir (Aslan ve Ballı, 2020).

Bireylerin gerçek ve ideal benlikleri arasındaki uyumsuzluğu gidermelerinin kolay bir yolunu sunması nedeniyle sosyal medya kullanımı giderek artmaktadır (Aladwani ve Almarzouq, 2016). Sosyal medya kullanımını çeşitli yönlerden araştıran çalışmalar bulunmaktadır. “We are Social” (2021) tarafından yayınlanan sosyal medya raporuna göre dünya genelinde 4.33 milyar kişi sosyal medya kullanmaktadır ve bu sayı dünya nüfusunun %55.1'ine denk gelmektedir. Dünya genelinde sosyal medya kullanıcıları 2021'in ilk üç ayında daha önceki üç aya göre iki kat daha hızlı artmıştır. Dünya genelinde en yaygın olarak tercih edilen sosyal

medya platformları sırasıyla Facebook, YouTube, WhatsApp, Facebook Messenger, Instagram, WeChat ve TikTok'tur. Ankete katılanların %46.5'inin aileleri ve arkadaşlarıyla iletişim kurmak amacıyla sosyal medya kullandıkları ve diğer katılımcıların ise oyuncular, müzisyenleri, TV şovlarını takip etmek amacıyla sosyal medya kullandıkları görülmektedir. Ocak 2021'de Türkiye'deki sosyal medya kullanıcı sayısı toplam nüfusun %70.8'ine eşittir. Türkiye'de gün içerisinde sosyal medyada ortalama 2 saat 57 dakika zaman geçirilmektedir. Türkiye genelinde en çok kullanılan sosyal medya platformları sırasıyla YouTube, Instagram, WhatsApp, Facebook, Twitter, Facebook Messenger, Pinterest, LinkedIn, TikTok, Skype, Snapchat, Twitch, Tumblr, Telegram, WeChat ve Reddit'tir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2021) tarafından internet kullanımına yönelik gerçekleştirilen araştırmaya göre ise, 16-74 yaş grubunda 2021 yılı internet kullanım oranı %82.6'dır; 2020'de bu oran %79 olarak açıklanmıştır. 2021 yılında internete erişim sağlayan hanelerin oranı %92'dir; internet erişim imkanına sahip hanelerin oranı 2020 yılında ise %89.9 olarak saptanmıştır. 2021 yılı ilk üç ayını kapsayan dönemde 16-74 yaş grubunun %80.5'inin interneti her gün veya haftada en az bir kez kullandığı belirlenmiştir. Gülmez vd. (2019) tarafından yapılan araştırmada dünya çapında iletişim ve bilgi paylaşımını kolaylaştıran sosyal medyanın son 10 yılda en popüler araçlardan biri haline geldiğine vurgu yapılmaktadır.

Sosyal medya kullanımının hızlı bir biçimde bilgiyi yaymak (Vural ve Bat, 2010), acil durumlarda kamuoyu tepkisini takip etmek (Veysel ve Aydın, 2014), farklı mesafelerdeki insanlarla iletişim kurmak (Oran, 2020), uzaktan çalışma fırsatları yaratmak (Taşdelen, 2020) gibi yararları bulunmaktadır. Sosyal medya kullanımının yararlı olduğu kadar zararlı yönleri de bulunmaktadır. Doğruluğu teyit edilemeyen ve asıl kaynağı belli olmayan haberlerin yayılması (Bayram, 2012), siber zorbalık vakalarının artması (Altundağ, 2016), bağımlılık riski taşınması (Babacan, 2016), yalnızlık düzeyinde artma (Türkel ve Dilmaç, 2019), depresyon riskini artırması (Dikmen, 2019), uyku bozukluğuna yol açması (Shimoga vd., 2019), kaygı seviyesini artırması (Bilge vd., 2020) sosyal medyanın zararlı yönleri olarak ele alınmaktadır. Aslan ve Ballı (2020) tarafından sosyal medya kullanımı ile ilgili yapılan araştırma sonuçlarına göre, sosyal medya kullanımı bireylerin çevreleriyle olan ilişkilerini, akademik performanslarını, yaşam stillerini, uyku düzenlerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Sigeze (2020) tarafından yapılan araştırma

bulguları, öğrencilerde “sosyal medya kullanmak mutluluk düzeyimi artırır” düşüncesi ile sosyal medyada geçirdikleri süre arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu ve “sosyal medya kullanmak mutluluk düzeyimi artırır” düşüncesi ile öğrencilerin yaşam memnuniyeti düzeyleri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Ekonomi, sanat, moda, eğitim gibi pek çok alanı içinde barındıran sosyal medya platformları, sahip oldukları bu çeşitlilik sayesinde bireylerin internet kullanımlarını artırmaktadır. Sosyal medya kullanıcılarının da bilgi paylaşımı, içerik üretimi gibi çeşitli faaliyetlerle sosyal medya platformlarında var olma çabası içerisinde oldukları görülmektedir (Ergen ve Akacan, 2021). Sosyal medya platformları sosyal medya fenomenliği, youtuber’lık gibi yeni iş alanlarının ve amaçların ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Aynı zamanda sosyal medya kullanım amaçları yaş gruplarına göre tercih ettikleri sosyal medya platformları, sosyal medya kullanım süreleri gibi değişkenler açısından farklılık göstermektedir (Uysal, 2020). Sosyal medyada çeşitli dijital pazarlama stratejileri geliştirilmiştir ve milyonlarca takipçisi olan vloggerlar, blogcular, influencerlar bu teknolojiyi kullanarak sosyal medyada yer almaktadırlar (Taşdelen, 2020).

Sosyal medya kullanımı üniversite öğrencilerini de çeşitli yönlerden etkilemektedir ve üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım amaçlarına yönelik farklı araştırmalar bulunmaktadır. Teknolojinin hızla gelişmesine bağlı olarak işlevselliği sürekli değişen, başlangıçta kullanıcılar arasında iletişimi ve topluluk oluşturmaya kolaylaştırmak amacıyla kurulan sosyal medya bilgi almak, çeşitli içerikleri keşfetmek amacıyla kullanılmaktadır. Z kuşağı olarak tanımlanan 1996’dan sonra doğan ve şu an üniversite öğrencilerinin çoğunluğunu oluşturan nesillerin büyük bir kısmının dijital teknoloji çağında büyüdüğü için sosyal medyaya aşina oldukları görülmektedir (Haddad vd., 2021). Zaman ve mekân sınırlaması olmadan diğer bireylerle iletişime girerek ve gözlemleyerek öğrenme imkânı sunan sosyal medyanın kullanım alışkanlıkları ve amaçları incelendiğinde, kadın öğrencilerde sosyal medya kullanımının daha vazgeçilmez olarak görüldüğü ayrıca sosyal medyanın kadın öğrenciler tarafından daha fazla eğitim ve sosyal etkileşim amacıyla kullanıldığı görülmektedir (Akyürek vd., 2020). Sosyal medya çeşitli platformlar sayesinde kullanıcıların dikkatini çekmektedir ve kullanıcıların günlük yaşamının büyük bir kısmını kapsamaktadır; öğrencilerin çoğu da

zamanlarının önemli bir bölümünü sosyal medyaya harcayarak sosyal medyayı yaşamlarının ayrılmaz bir parçası haline getirmişlerdir (Özgür-Güler vd., 2019). Üniversite öğrencilerinde ve beliren yetişkinlik döneminde sosyal medya kullanımı ile zihinsel sağlık arasında güçlü bir bağ olduğu saptanmış ve sosyal medya kullanımının artan kaygı, madde kullanımı, depresyon ile anlamlı düzeyde ilişkili bulunmaktadır (Karayığit vd., 2021). Benzer şekilde Vannucci vd. (2017) yaptıkları araştırmada kaygı ile sosyal medya kullanımı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermişlerdir. Teknoloji içine doğan ve teknoloji kullanımı alanında alışkanlık ve becerilerini çocukluk döneminde kazanmış olan üniversite öğrencileri, sosyal medyayı diğerleri ile iletişim kurmak gibi pek çok alanda kullanmaktadır, sosyal medya üzerinden sosyalleşen gençlerin yüz yüze ilişkilere olan ihtiyaçlarının azalması yüz yüze ilişki kurabilme becerilerinin gelişmesini engelleyebilmektedir (Aslan ve Ballı, 2020).

Alanyazın incelendiğinde sosyal medya kullanımı ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkilerin incelendiği görülmektedir. Sosyal medya kullanımı ile yeme bozukluğu (Wilksch vd., 2020), ruh sağlığı (O'Reilly, 2020), fiziksel aktivite ve uyku yeterliliği (Shimoga vd., 2019), depresif semptomlar (Ivie vd., 2020), kaygı (Vannucci vd., 2017) arasındaki ilişkiyi araştıran güncel çalışmalar olduğu görülmektedir. Günümüzde sosyal medya kullanımını ve etkilerini araştırmak önemini korumaktadır.

2.1.3. Farklı Değişkenler Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı

Sosyal kaygı gelişimine etki eden pek çok faktör bulunmaktadır, bu faktörlerden biri de internet bağımlılığıdır (Akboğa ve Gürkan, 2019; Savcı, 2017; Şahan ve Çapan, 2017). Sosyal medya kullanımının sıklığı ile sosyal kaygı arasında ilişki bulunmaktadır (Durar, 2018; Özkapı, 2021). Diğer çalışmalar genellikle sosyal medya kullanımı ile sosyal kaygı arasındaki ilişkiye odaklandığından bu çalışmada sosyal medya platformlarında yaşanan sosyal kaygıyı araştırmak amaçlanmıştır.

Gerçek hayatta olduğu gibi sosyal medyada da sosyal kaygı yaşanabilmektedir (Weinstein vd., 2015). Zhang (2019) sosyal medyada sosyal kaygının, internet aracılığıyla duygu ve düşünce paylaşımı sırasında kişilerarası etkileşime karşı duyulan endişenin, korkunun önemli ve kalıcı bir duygusal tepkisi olduğunu ifade etmiştir (Akt. Bi, 2022). Duygu ve düşüncüyü fiziki bir ortamdaki ziyade sosyal

medya platformlarında paylaşmaya izin veren uygulamalar sosyal kaygı ile sosyal medyada sosyal kaygı arasındaki temel farkı oluşturur ve sosyal medya üzerinden alınan istenmeyen iletiler kullanıcıların kendilerini kaygılı hissetmelerine yol açan temel nedenlerden biridir (Campisi vd., 2012). Kolay ulaşılabilirliği ile sosyal ihtiyaçları karşılamak için tercih edilen sosyal medya uygulamaları kişilerin birbirlerini tanımamaları ve kişinin kendisini olduğundan farklı göstermesi gibi nedenlerden dolayı sosyal kaygılı bireyler için daha avantajlı bir hal almaktadır (Dikeç vd., 2020). Yüz yüze iletişimde önemli olan beden dili, kişinin dış görünüşü sosyal medya uygulamaları ile daha önemsiz bir hale geldiği için kişiler yüz yüze iletişime göre bu uygulamalar sayesinde daha az kaygı duymaktadırlar ve bireylerin sosyal medya kullanırken sosyal açıdan kendilerini daha yeterli hissettikleri bilinmektedir (Aslan, 2020). Ancak sosyal kaygılı bireyler sosyal medya kullanırken her ne kadar kendilerini yüz yüze iletişimde olduğundan daha güvende hissetseler dahi diğerleri tarafından değerlendirilmeye yönelik kaygı yaşamaya devam etmektedirler (De Wit vd., 2011). Paylaşımlarının diğerleri tarafından beğenilmesi, kişisel bilgilerinin paylaşılması ve kişisel bilgilerinin çalınma ihtimali, sosyal medya kullanımı sırasında sosyal medya kullanıcılarının endişesini artırmaktadır (Caplan, 2002). Aynı zamanda sosyal medya kullanıcıları diğer kullanıcılar ile olumsuz sosyal iletişime girdiklerinde de sosyal kaygı yaşayabilmektedirler (Nesi ve Prinstein, 2015). Sosyal kaygılı bireyler sosyal medyada kendilerini olduklarından daha olumsuz sunmaya ve sosyal medya uygulamalarında ortaya çıkabilecek sosyal karşılaştırmalara karşı endişe içerisindeyler (O'day ve Heimberg, 2021). Dolayısıyla yüz yüze veya çevrimiçi olmasına dikkat edilmeksizin sosyal kaygılı bireylerin kurdukları ilişkilerin kalitesi düşmektedir (Lee ve Stapinski, 2012).

Sosyal medya ve sosyal kaygıyı birlikte ele alan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Çoğu çalışmaya göre sosyal kaygı ile sosyal medya kullanım sıklığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Dhir vd., 2018; Shensa vd., 2018; Vanucci vd., 2017). Sosyal kaygı ile artan sosyal medya kullanımı kişilerin daha düşük benlik saygısına sahip olma ihtimalini arttırmaktadır (Woods ve Scott, 2016). Sosyal kaygı ile sosyal medyada daha kusursuz görünme ihtiyacı, daha yetenekli ve yetkin bir imaj çizme ihtiyacı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Casale ve Fioravanti 2015). Kadın ve erkeklerin sosyal medya kullanım motivasyonları incelendiğinde, sosyal kaygılı erkeklerin yüz yüze iletişim

sırasında belirgin olabilecek kusurlarından kaçınma isteği ve kendilerini olduklarından daha olumlu gösterme arzuları ön plana çıkmaktadır. Aynı zamanda, sosyal medya kullanıcılarının anonim hesap kullanmaları, görünümlerini iyileştirmek için filtre kullanmaları da sosyal kaygılı kadın ve erkeklerin ortak motivasyonları arasında yer almaktadır (O'day ve Heimberg, 2021).

Alanyazın incelendiğinde sosyal medyada sosyal kaygıyı kadınların erkeklere göre daha fazla yaşadıkları görülmektedir (Erlıksson vd., 2020). Yaş ilerledikçe sosyal kaygının azaldığını gösteren çalışmalar da mevcuttur (Küçük, 2016; Ümmet, 2007). Üniversite öğrencilerine yönelik yapılan araştırmalara göre, üniversitenin ilk yıllarında yaşanan sosyal medyada sosyal kaygı üniversite son sınıfta yaşadıkları sosyal medyada sosyal kaygıdan anlamlı düzeyde daha düşüktür (Ağırtaş ve Güler, 2020). Bir diğer çalışmada ise sosyal medyada kişisel fotoğrafların paylaşılması, ev adresi ve cep telefonu gibi özel bilgilerin diğerlerinin eline geçmesi gibi konularda gizliliğe yönelik duyulan endişe dikkat çekmektedir; gizlilik kaygısı yaşayan bireylerin özel bilgilerini gizlilik endişesi az olanlara göre daha az paylaşmaları beklenmektedir (Alkış vd., 2017).

Üniversite öğrencilerinin kendilerini ifade etmek için de sosyal medyayı etkin olarak kullandıkları bilinmektedir ve sosyal medyada var olmalarının, takipçilerinin miktarının, paylaştıkları gönderilerden elde ettikleri beğeni sayılarının öğrenciler tarafından önemsenmesi sosyal kaygının sosyal medya platformlarında da karşımıza çıktığının bir kanıtıdır (Altındış vd., 2017). Üniversite öğrencileri bilgi edinmekten ziyade arkadaşlık kurmak için sosyal medyayı daha sık kullanmaktadırlar (Ceyhan, 2011). Ergenlerin mahremiyet konusunda yüksek düzeyde endişeleri olduğu için çevrimiçi platformlarda fotoğraflarının veya videolarının ifşa edilmesinden endişelenme ihtimalleri yüksektir ve paylaşımlarının başkaları tarafından olumsuz değerlendirilmesi onlar için kaygı yaratmaktadır (Alkış vd., 2017). Kırılgan narsisizmin alt boyutlarından biri olan hayranlık ihtiyacından dolayı sosyal medya platformlarında varlıklarının takdir edilmemesi, ergenlerde ruhsal ve sosyal sorunlara yol açabilmektedir (Kahraman vd., 2020). Sosyal medyada sosyal kaygının görülme olasılığı iyi ebeveyn ve aile ilişkileri ile azalabilmektedir; ebeveynlerin çocuklarını eğitirken cezalandırıcı ve kontrollü davranışları, aile içi çatışmaların fazlalığı sosyal medyada sosyal kaygıyı artırabilmektedir (Bi, 2022). Bu nedenle ergenlerde ve

üniversite öğrencilerinde iyi aile ilişkileri sosyal medya platformlarında yaşadıkları sosyal kaygı açısından da önem taşımaktadır.

Alanyazın incelendiğinde sosyal medya kullanımının pasif ve aktif kullanım şeklinde sınıflandırıldığı görülmektedir. Pasif kullanım herhangi bir etkileşim olmaksızın sosyal medya kullanımını açıklarken aktif kullanım başkaları ile iletişim kurmayı ve sosyal medyada içerik oluşturmayı içermektedir (Frison ve Eggermont, 2016). Aktif ve pasif kullanım üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında aktif kullanımın daha yüksek psikolojik iyi oluşla ilgili olduğu görülmektedir (Verduyn vd., 2017). Pasif kullanımın ise daha çok sosyal medyada sosyal kaygı ile ilişkili olduğu vurgulanmaktadır (Erliksson vd., 2020).

Sosyal medya uygulamalarından biri olan Facebook kullanımı sırasında sosyal kaygısı yüksek olan bireyler sosyal kaygı yaşamayan bireylere göre bu çevrimiçi platformda daha fazla endişe duymaktadırlar (Hong vd., 2015). Facebook kullanımı ile ilgili yapılan bir başka araştırmada ise Facebook'un pasif kullanımının sosyal kaygı ile ilişkili olduğunu görülmektedir (Shaw vd., 2015). Pasif kullanım daha çok diğer kullanıcıların hayatlarını incelemekten ibaret gibi durmaktadır ve bu durum sosyal karşılaştırmalara zemin hazırlamaktadır (Seabrook vd., 2016). Yine de sosyal kaygılı bireylerin yüz yüze iletişime kıyasla sosyal medyada olumsuz değerlendirilme korkusunun daha az olması çevrimiçi sosyal iletişimi daha çok tercih etmelerine neden olmaktadır (Hutchins vd., 2021).

Sosyal kaygılı bireylerin sosyal medyada gönderilerine verilen yanıtları gizlemek, fotoğraflardan kendi etiketlerini kaldırmak gibi davranışları daha sık gösterdikleri bilinmektedir ve diğerleri tarafından olumsuz değerlendirilebilecekleri bir konuda yapacakları bir paylaşımı daha önceden prova etmeleri kendilerini daha güvende hissetmelerine olanak sağlamaktadır (Carruthers vd., 2019). Çevrimiçi iletişim sırasında algılanan güvenlik ve kontrol düzeyinin yüz yüze iletişime oranla daha fazla olması, çevrimiçi platformların sosyal kaygılı bireyler tarafından daha az tehdit edici olarak algılanmasına ve yaşamaktan endişe duydukları sonuçlara karşı kendilerini korumalarına yardımcı olmaktadır (Caplan, 2006). Sosyal medya platformlarında anonimliğin var oluşu da bu platformların daha az tehdit edici olarak görülmesinin nedenlerinden biridir (Aluh vd., 2019). Sosyal medyada anonimlik bireylerin kendilerini başkaları tarafından yapılan değerlendirmelerden gizlemelerini sağlamaktadır (Kamalou, vd., 2019).

2.1.4. Sosyal Medya Bağlamında Sosyal Kaygı ile İlgili Temel Yaklaşımlar

2.1.4.1. Psikanalitik Kuram

Freud (1936) kaygıyı, tehlikeli bir durumda bu tehlikeye karşı koymak için etkili bir davranışta bulunulmaması durumunda bilinç dışında gerçekleşen bir duygu olarak tanımlamaktadır. Sosyal kaygı kişide kabul edilmeyen bilinçdışı arzu, fanteziler ve isteklere yönelik gelişen bir savunma türü olarak değerlendirilmektedir (Türkçapar, 1999). Gabbard (1979) cinsel ve saldırgan dürtülerin savunma mekanizmaları ile bastırıldığını ancak sosyal kaygı olarak açığa çıktığını ve sosyal kaygının temellerinin gösterimcilik ile utanç duygusu arasındaki çatışma neticesinde genital ve pregenital dönemlerde atıldığını savunmaktadır. Sosyal medyada sosyal kaygı bu çerçevede ele alındığında, sosyal medya platformlarında diğer kullanıcılara karşı veya çevrimiçi paylaşımlara yönelik hissedilen bilinçdışı arzu ve isteklere karşı bir savunma türü olduğu sonucuna varılabilir.

2.1.4.2. Bilişsel Yaklaşım

Beck'e (2005) göre kaygı kişinin kendisine veya dokunulmazlığı olan değerlerine zarar geleceğine yönelik dışarıdan gelen uyaranları bu düşünce temelinde değerlendirerek somut bir tehlike olmamasına rağmen kendisini korku ve endişe içinde hissetme halidir. Kaygının, belirli olaylar ya da gerçeklerden değil kişinin olay ile ilgili çarpıtılmış düşüncelerinden kaynaklandığı belirtilmektedir (Koyuncu, 2012). Sosyal kaygının oluşmasında da kişinin sahip olduğu düşünce ve inanç sistemleri önem arz etmektedir (Öztürk, 2014). Sosyal kaygılı bireyler toplum içerisinde eleştirileceklerini, beceriksiz görüleceklerini, diğerleri tarafından reddedileceklerini düşünmektedirler (Dilbaz, 1997). Dolayısıyla sosyal kaygı hatalı düşüncelerden kaynaklanmaktadır (Işık ve Taner, 2006). Bu yaklaşımın temelinde, sosyal medyada sosyal kaygının, sosyal medya platformlarındaki diğer kullanıcılar tarafından eleştirilmeye, alay konusu olmaya ve paylaşımlarına yönelik olumsuz değerlendirmelerin olacağına yönelik hatalı düşüncelerden kaynaklandığı söylenebilir.

2.1.4.3. Davranışçı Yaklaşım

Watson (1920) kaygı gibi duygusal tepkilerin klasik koşullanma sonucu ortaya çıktığını belirtmektedir ve öğrenilmiş bir korku olarak değerlendirdiği kaygının, korku uyandıran bir durumla, tehlikesiz herhangi bir durumun eşleşmesi sonucu ortaya çıktığını savunmaktadır. Sosyal kaygı ise davranışçı yaklaşıma göre, kişinin

kaygı oluşturan olay veya durum karşısında koşullanarak benzer olay veya durumlarda aynı kaygıyı yaşamasından kaynaklanmaktadır (Türkçapar, 1999). Sosyal kaygı kişinin doğrudan travmatik bir olayla karşılaşması ve koşullanması sonucu ortaya çıkabilir; aynı zamanda başkalarının tepkileri model alınarak da kaygı tepkisi öğrenilebilir (Öst ve Hugdahl, 1981). Bu bağlamda, sosyal medya platformlarında yaşanan sosyal kaygı, diğer kullanıcıların olumsuz değerlendirmelerine ve eleştirilerine maruz kalındığında bu yaşantıyı travmatik olarak algılayıp çevrimiçi diğer paylaşımlarda benzer bir tepki alacaklarına yönelik duyulan endişe hali olarak yorumlanabilir. Aynı zamanda bir başka kullanıcının diğer kullanıcılar tarafından olumsuz değerlendirilmesi ve bunun sonucunda içinde bulunduğu travmatik yaşantının gözlemlenmesi sonucunda da, sosyal medyada sosyal kaygı ortaya çıkabilir.

2.1.4.4. Bağlanma Modeli

Bowlby (1969/1982)'ye göre bebeğin sosyal ve biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak için ebeveyn ya da bakıcı ile kurdukları ilişkide herhangi bir sorun yaşaması ve kendisini güvende hissetmemesi yaşamının ilerleyen dönemlerinde etkisini sürdürmektedir ve bu durum sosyal kaygı yaşama riskini artırmaktadır. Sosyal medyada sosyal kaygı bağlanma modeli açısından değerlendirildiğinde, yaşamının erken dönemlerinde ebeveyn veya bakıcılarıyla güvenli bir ilişki kuramayan kişilerin, sosyal yaşamlarında olduğu gibi, sosyal medyadaki diğer kullanıcılar ile etkileşiminde de sosyal kaygı yaşama olasılığının artacağı söylenebilir.

2.1.4.5. Kültürel Yaklaşım

Kültürel yaklaşıma göre kişinin ailesi ve akran grupları gibi sosyal çevresi de sosyal kaygı yaşamasına neden olabilmektedir (Aslan, 2020). Bireyin sosyal kaygı veya utanç yaşadığı durumlarda içinde bulunduğu toplum tarafından olumsuz olarak nitelendirilmesi, kendisine olan güvenini kaybedebilmesine neden olabilir (Öztürk, 2014). Sosyal medyada sosyal kaygı kültürel yaklaşım kapsamında ele alındığında, sosyal medya platformlarında paylaşılan içerikler ve sosyal medya kullanmaya yönelik değerlendirmelerin, bireyin içinde bulunduğu toplum tarafından olumsuz olarak nitelendirilmesi, bireylerin sosyal kaygı yaşama olasılıkları artırabilecektir.

2.1.4.6. Biyolojik Yaklaşım

Biyolojik yaklaşıma göre, kişilerin sosyal kaygı yaşama nedenlerinden biri de kalıttır ve ebeveynlerin yaşadıkları kaygı çocuklarına kalıtsal olarak geçebilmektedir (Merikangas vd., 1999). Aynı zamanda sosyal kaygı üzerine yapılmış araştırma sonuçlarına göre, birinci derece yakınlarında sosyal kaygı problemi olan kişiler olmayanlara göre daha fazla sosyal kaygı yaşamaktadırlar (Stein vd.,1998) Tek yumurta ikizleri ile çift yumurta ikizlerinin sosyal kaygı puanları arasındaki benzerlik karşılaştırıldığında tek yumurta ikizlerinin sosyal kaygı puanları arasındaki benzerliğin daha yüksek olduğu görülmektedir (Warren vd., 1999). Sosyal medyada sosyal kaygı biyolojik yaklaşım açısından ele alındığında, birinci derece yakınlarında sosyal kaygı problemi bulunan kişilerin, sosyal medya platformlarında da sosyal kaygı yaşama olasılıklarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

2.1.4.7. Kendini Sunma Yaklaşımı

Schlenker ve Leary'e (1982) göre, kişiler ortamsal faktörlere ve elde etmek istedikleri amaçlarına bağlı olarak kendilerine dair istenilen sosyal şekillerde (dürüst, çekici vb.) izlenim oluşturarak diğerlerine sunmak istemektedirler. Kişi, benlik imajını hayali veya gerçek izleyiciler önünde kontrol etmektedir ve diğerlerinin kendisi hakkında görünen ya da hayali tepkileri amaçladığı izlenimi ne kadar verdiğine dair geri bildirim sunmaktadır. Dolayısıyla sosyal kaygı, kişilerin diğerleri üzerinde bırakmak istedikleri olumlu izlenimi sergileyebileceklerine yönelik şüphe duyduklarında ortaya çıkmaktadır. Kendini sunma yaklaşımından hareketle sosyal kaygı, kişilerin çevrimiçi profillerinin diğer sosyal medya kullanıcıları üzerinde istediği izlenimi bırakacağına yönelik kuşku duyduğunda yaşadığı endişe hali olarak yorumlanabilir.

2.2. Siber Mağduriyet ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı

2.2.1. Siber Mağduriyet

Siber mağduriyet kavramının anlaşılması için öncelikle siber zorbalık kavramını tanımlamak gerekmektedir. Siber zorbalık bilgisayar, dijital kamera, cep telefonu veya herhangi bir elektronik cihaz kullanarak diğerlerine psikolojik ve sosyal zarar vermeyi amaçlayan davranışlar olarak tanımlanabilmektedir (Hinduja ve Patchin, 2012). Siber mağduriyet ise kişi veya kişilerin bilgi ve iletişim teknolojileri

aracılığıyla ilişkisel veya teknik açıdan maddi veya manevi zarar görmeleri durumudur (Wang vd., 2010). Siber mağduriyet izinsiz olarak utandırıcı fotoğrafların gönderilmesi, rahatsız edici lakaplar kullanılması, tehdit edici e-postalar almak, dalga geçilmek gibi eylemleri kapsamaktadır (Kowalski vd., 2012). Bir diğer araştırmaya göre de siber mağduriyet, bireyin mahrem görüntülerini izinsiz paylaşmak, kişiye istenmeyen mesajlar göndermek, kişi hakkında asılsız haberler yaymak, bireye ait hesap bilgilerini çalmak ve karşı tarafı kandırmak için farklı bir kimlik kullanmak şeklinde zarar verici eylemlere maruz kalınmasıdır (Chapin, 2016). Siber mağduriyetin görülme sıklığını inceleyen bir araştırmada, katılımcıların %16.5'inin siber mağdur olduğu, %32.5'inin de herhangi bir siber mağduru tanıdığı saptanmıştır (Olenik-Shemesh vd., 2012). Günümüzde siber mağdurların sayısı giderek artmaktadır; bu kişilerin internette tanımadığı kişilerle konuşması, güvenilir olmayan internet sitelerini kullanmaları ve bu sitelerde kişisel bilgilerini paylaşmaları siber mağdur olma ihtimallerini arttırarak kişilerin mahremiyetlerinin ihlal ve istismar edilmelerine neden olabilmektedir (Çiftçi, 2018).

Siber mağduriyetin cinsiyet açısından incelendiği araştırmalarda farklı sonuçların elde edildiği görülmektedir. Heiman vd. (2015) tarafından yapılan çalışma bulguları kadınların erkeklere göre daha sık siber mağduriyet yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Çiftçi (2018) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre ise, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla siber mağduriyet yaşadıkları görülmektedir. Özer ve Şad (2021) tarafından yapılan araştırmada da, siber mağduriyet düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmektedir.

Alanyazında siber mağduriyetin farklı değişkenler açısından da incelendiği görülmektedir. Eroğlu ve Peker (2011) tarafından yapılan araştırmaya göre siber mağduriyet arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilemektedir. Healy (2013) tarafından yapılan bir araştırmada da, siber mağduriyet yaşayanların, siber mağduriyet yaşamayanlara göre özsaygı düzeylerinin daha düşük olduğunu tespit edilmiştir. Olenik-Shemesh ve Heiman (2014) tarafından yapılan araştırmada da, siber mağduriyet düşük öznel iyi oluş, düşük öz yeterlilik, yalnızlık ve düşük sosyal destek ile ilişkili bulunmaktadır. Pekşen-Süslü (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırma bulgularına göre, anne ve akran ilişkilerinin siber mağduriyeti yordadığı ve siber mağduriyetin benlik saygısı ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Baldry vd. (2017) tarafından yapılan araştırma bulguları da, siber mağduriyetin internet kullanım

sıklığına bağılı olarak arttığını, aynı zamanda siber mağduriyetin bireylerin depresyon ve tükenmişlik düzeylerini artmasına neden olduğunu bu durumun da, okula yabancılaşmayı etkilediğini ortaya koymaktadır. Metli ve Şirin (2019) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre de, siber mağduriyet ile öğrencilerin insani değerleri, interneti eğlence veya sosyal ağ amaçlı kullanma durumları ve günlük internet kullanım süreleri arasında ilişki bulunmaktadır. Uzun ve Karataş (2019)'a göre de siber mağduriyetin, okul tükenmişliği açısından bir risk faktörü olduğu saptanmıştır.

2.2.2. Sosyal Medyada Sosyal Kaygıyla İlişkisi Bağlamında Siber Mağduriyet

Akran mağduriyetinin sosyal kaygıya neden olduğu bilgisi (Erath vd., 2007) benzer bir etkinin sosyal medya platformlarında da ortaya çıkabileceği ve siber mağduriyetin sosyal medyadaki sosyal kaygı üzerinde etkili olabileceğini düşündürmektedir. Araştırma bulgularına göre, kaygı ile siber mağduriyet arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Çetin vd., 2019). Aynı zamanda sosyal kaygı ile siber mağduriyet arasında da pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve siber mağduriyet arttıkça sosyal kaygının da arttığı tespit edilmiştir (Summak, 2019).

Sosyal kaygılı bireyler sosyal medya platformlarında yüz yüze iletişime göre daha az kaygı yaşadıkları bilinmektedir (Dikeç vd., 2020). Ancak sosyal kaygılı bireyler sosyal medya platformlarında paylaştıkları içeriklere ve mahremiyetlerine yönelik sosyal kaygı yaşamaya devam etmektedirler (De Wit vd., 2011). Kişiler siber dolandırıcılığın yaygın olması nedeniyle sosyal medya platformlarında da çevrelerine karşı güvenlerini yitirebilmektedir (Zhang vd., 2010). Ancak sosyal medya platformları sosyal kaygılı kişilere anonimleşmek gibi bir avantaj sunarak, bu kişilerin sosyal medyada sosyal kaygı yaşamalarını azaltıcı bir rol de üstlenebilmektedir. Aynı zamanda, sosyal kaygılı bireylerin sosyal medyada anonim olmaları, kişisel bilgilerinin çalınma ve paylaşılmasının neden olabileceği risklerin önüne geçebilmesi açısından da, siber mağduriyeti azaltıcı bir fonksiyon gösterebilmektedir. Öte yandan anonim olmanın getirdiği kimliksizlik duygusunun, kişilerin sanal platformlardaki diğer kişilere siber zorbalık yapma olasılığını artırma olasılığı da bulunmaktadır.

Sosyal medyada sosyal kaygı ile siber mağduriyet arasındaki ilişki alanyazında daha önce yeterli sayıda çalışılmamış bir konu olduğu için bu alandaki bilgiler sınırlıdır, alanyazında var olan sosyal kaygı kavramıyla ilgili açıklamalarla temellendirilebilir. Liu vd. (2013) tarafından ergenlerin kişisel bilgilerinin paylaşımına yönelik yapılan bir araştırmada, gizlilik kaygısının sosyal kaygıyı etkilediği bulunmaktadır. Önder (2020) tarafından yapılan araştırma bulguları da sosyal kaygı ile siber mağduriyet arasında pozitif yönde ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır. Alan yazın incelendiğinde, sosyal medyada sosyal kaygı ile siber mağduriyet konusuyla ilgili daha detaylı bilgiler sunabilmek için söz konusu değişkenler arasındaki ilişkiyle ilgili daha fazla araştırma bulgusuna ihtiyaç duyulduğu dikkat çekmektedir.

2.3. Sanal Ortamda Yalnızlık ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı

2.3.1. Sanal Ortamda Yalnızlık

Rogers (1994)'a göre yalnızlık, kişinin çevresindeki diğer insanlar ile arasındaki iletişimin dikkate değer olmadığını fark ettiği anda yaşadığı duygu ve düşüncelerin bir bütünüdür. Yalnızlık, arzu edilen sosyal ilişkiler ile gerçekte var olan sosyal ilişkiler arasındaki tutarsızlık hissinin bir yansımasıdır (Peplau ve Perlman, 1982). Sosyal medya platformlarında kişinin diğer kullanıcılarla kurduğu çevrimiçi iletişimin arzu ettiği etkileşim ile tutarsız oluşu gibi nedenlerden dolayı yalnızlık duygusu yaşaması olasıdır. Sosyal medya kullanımının giderek yaygınlaşması bu platformlarda yer alan kişisel profillerdeki takipçi sayısı, paylaşımlardan elden edilen beğeni miktarı gibi unsurları önemli bir hale getirmekte ve kişi bu platformlarda arzu ettiği gibi sosyalleşmezse yalnızlık hissi yaşayabilmektedir. Bir başka çalışmada ise sanal yalnızlık, herhangi bir paylaşımda bulunmadan ve diğer internet kullanıcıları ile etkileşime girmeden sanal ortamlarda var olma durumu olarak açıklanmaktadır (Korkmaz vd., 2014). Bu bağlamda sosyal medya kullanımının aktif ve pasif kullanım olarak ayrıldığı bilgisinden hareketle herhangi bir çevrimiçi etkileşim veya sanal paylaşım olmaksızın yapılan pasif kullanım (Frison ve Eggermont, 2016) ile sanal yalnızlığın ilişkili olması daha olasıdır.

Yalnızlık daha çok bireyin çevresinde kimsenin olmaması ve arkadaşı bulunmaması olarak değerlendirilirken; güncel tanımında bireyin kendi iç

dünyasında daha çok teknolojik aletlerle vakit geçirmesi şeklinde açıklanmaktadır (Çakır ve Oğuz, 2017). Ayrıca yalnızlık kavramı tek başına olmaktan farklıdır; tek başına olmak fiziksel bir durum iken yalnız olmak tercih edilemeyen, kişiye acı veren, istenmeyen psikolojik bir durumu ifade etmektedir (Geçtan, 2020). Sanal ortamda yalnızlık kavramı fiziksel bir yalnızlıktan ziyade psikolojik bir yalnızlığı ifade etmektedir. Bu bilgiden hareketle sanal ortamda yalnızlık, kişilerin tercihlerinden ziyade kişiye rahatsızlık veren bir durum olarak değerlendirilebilmektedir.

Alanyazında, yalnızlık ve sanal ortam yalnızlığın ile farklı değişkenler arasındaki ilişkilerin araştırıldığı görülmektedir. Özen ve Korukçu-Sarıcı (2010) gençler tarafından sık kullanılan sanal sohbet ortamlarının kullanıcıların yalnızlıklarını paylaşmaları açısından önemli olduğunu, ancak bu ortamların bağımlılık oluşturarak bir yandan da onları yalnızlığa sürükleyebileceğini vurgulamaktadır. Aksak (2017) da sosyal medya tutumları ile yalnızlık arasındaki ilişkiyi incelemiş ve bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Malekisanimalek ve Altay (2017) tarafından yapılan yabancı uyruklu öğrenci örnekleminde gerçekleştirilen çalışmada, sosyal destek puanları ile yalnızlık puanları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Özdemir vd. (2017) tarafından yapılan çalışmada erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla sanal paylaşımında bulunarak sanal ortamlarda daha sosyal oldukları görülmüştür. Kabaklı-Çimen (2018) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre internet bağımlılığı ile sanal ortam yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ve 19-25 yaş arasındaki gençlerde 26 yaş ve üzeri olanlara göre daha fazla sanal ortam yalnızlığı yaşandığı görülmüştür. Korucu ve Kara (2019) tarafından günlük sosyal medya kullanımına göre sanal ortamda yalnızlık düzeylerinin incelendiği çalışmada, 2- 3 saat arasında sosyal medya kullanan öğrenciler ile 0-1, 4-5, 6 saat ve üzeri sosyal medya kullanan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmaktadır. Aynı zamanda 0-1 saat sosyal medya kullanan öğrenciler ile 6 saat ve üzeri sosyal medya kullanan öğrenciler arasında da anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Şensoy vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada da, lisans ve yüksek lisans mezunlarında, gelir düzeyi algısı düşük olan katılımcılarda, sosyal medya kullanımı 3 saat ve üzerinde olan katılımcılarda ve araştırma görevlisi doktorlarda,

sanal ortam yalnızlık düzeyinin daha yüksek olduğu ve sanal yalnızlık ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmaktadır.

2.3.2. Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Bağlamında Sanal Ortamda Yalnızlık

Sosyal kaygı, arkadaşlık ve romantik ilişkilerde hissedilen yakınlık duygusunun kişi için yeterli olmadığı durumlarda ortaya çıkmaktadır (Weisman vd., 2011). Sosyal kaygılı bireyler reddedilme deneyimleri ve sosyal izolasyonları nedeniyle kendilerini yalnız hissetme riski altındadırlar (Fung vd., 2017). Sosyal kaygı ile yalnızlık arasında pozitif yönde ilişki olduğu ve sosyal kaygı arttıkça yalnızlık düzeyinin arttığı yapılan çalışmalar ile ortaya konmuştur (Çetiner, 2021). İnternet kullanımının yalnızlık hissini azalttığını destekleyen araştırmalar da bulunmaktadır; algılanan sosyal destek internet kullanımı ile önemli ölçüde artmaktadır (Shaw ve Gant, 2004). Aynı zamanda sanal ortamda kişi sınırlarını kendi belirlediği için sosyal kaygıdan uzak bir biçimde rahat ve kolay iletişim kurabilmektedir. Bu durum kişinin gerçek hayatta yaşadığı yalnızlık hissini azaltmasına katkı sağlamaktadır (Morahan-Martin ve Schumacher, 2003). Yalnızlık düzeyinin sosyal medya kullanım amaçları açısından incelendiği bir araştırmada, resim, video, müzik paylaşımı olan kişilerin kendilerini daha yalnız hissettikleri, ancak sosyal medyayı etkinlikleri ve güncel haberleri takip etmek amacıyla kullananlar kişilerin ise kendilerini daha az yalnız hissettikleri bulunmaktadır (Aktaş, 2017).

Sosyal medyada sosyal kaygı ile sanal ortamda yalnızlık arasındaki ilişki alanyazında daha önce yeterli sayıda çalışılmamış bir konu olduğu için bu alandaki bilgiler sınırlıdır. Ancak sosyal medyada sosyal kaygı ile sanal ortamda yalnızlık, alanyazında var olan sosyal kaygı ve yalnızlık kavramıyla ilgili açıklamalardan hareketle temellendirilebilir. Alanyazında sosyal kaygı ile yalnızlık arasındaki ilişkinin farklı örneklemeler üzerinde de incelenmiştir. Bu konuda öğretmen adayları örnekleminde gerçekleştirilen bir araştırmada (Eren-Şirin, 2018), sosyal kaygı ile yalnızlık arasında ilişki olduğunu saptamıştır. Maes vd. (2019) tarafından yapılan bir meta analiz çalışmasında, çocuk ve ergenlerde sosyal kaygı ile yalnızlık arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Hayırcı ve Sarı (2020) lise öğrencileriyle çalışarak sosyal kaygı ile yalnızlık düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptamışlardır. Fırıncı (2021) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre ise, genç

yetişkinlerde sosyal kaygı ile yalnızlık düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma ile ilgili örneklem, veri toplama araçları ve araştırma verilerinin yorumlanmasında kullanılan istatistiksel yöntemlere yer verilmektedir. Araştırmada bir gruba ait belirli özelliklerin belirlenmesi amacıyla veri toplanmaktadır. Araştırmada tarama tipi araştırmalardan olan kesitsel araştırma yöntemi ile çalışılmaktadır. Araştırma manipülasyon yapılmaması nedeniyle tarama niteliği kazanmıştır. Sanal ortamda yalnızlık ve siber mağduriyetin, paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı, sosyal medyada sosyal kaygı değişkenleri ile ilişkisi korelatif yöntemle incelenmektedir.

3.1. Örneklem

Araştırmanın hipotezlerini test etmek amacıyla anket yapmayı kabul eden ve kolayda örnekleme yöntemiyle ulaşılabilen toplam 443 kişiyle çalışılmıştır. İnternet kullanım oranları yaş grubuna göre incelendiğinde tüm gruplarda internet kullanım oranı en yüksek olan 16-24 yaş grubunu (Güler vd., 2017) içermesi sebebiyle üniversitede öğrenim gören lisans öğrencileri araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Psikiyatrik tanısı bulunan katılımcılara ait 42 veri çalışma dışı bırakılmış, 289 kadın, 112 erkek toplam 401 kişinin verileri değerlendirmeye alınmıştır. 18-24 yaş arası toplam 363 (%90.5) kişi ve 25-38 yaş arası toplam 38 (%9.5) öğrenciyle çalışılmıştır. Katılımcıların yaş ortalamasının 20 olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların 289'u (%72.1) kadın ve 112'si (%27.9) erkeklerden oluşmaktadır.

Katılımcılar yaşamlarının büyük kısmını geçirdikleri yer açısından değerlendirildiklerinde 272'sinin (%67.8) "il merkezinde", 105'inin (%26.2) "ilçe merkezi veya kasabada", 24'ünün (%6) "köyde" geçirdikleri görülmektedir. Katılımcıların üniversitede öğrenim gördükleri sınıf düzeyi değerlendirildiğinde 91'inin (%22.7) "1. sınıf", 94'ünün (%23.4) "2. sınıf", 73'ünün (%18.2) "3. sınıf" 143'ünün (%35.7) "4. sınıf" oldukları görülmektedir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Veri toplama araçları olarak Korkmaz vd. (2014) tarafından geliştirilen "Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği (SOYÖ)", Akbulut vd. (2010) tarafından geliştirilen "Siber Mağduriyet Ölçeği" ve Alkış vd. (2017) tarafından geliştirilen "Sosyal Medya Kullanıcıları İçin Sosyal Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır.

3.2.1. Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği

Araştırmada sosyal medya kullanıcılarının sosyal medya kullanımı esnasında yaşadıkları sosyal kaygıyı ölçmek için “Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği” kullanılmıştır. Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği Alkış, Kadirhan ve Sat (2017) tarafından geliştirilerek ölçeğin geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek 21 maddeden ve 5’li likert derecelendirme tipinden (1-Asla, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4-Sık Sık ve 5-Her Zaman) oluşmaktadır. Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeğinin toplam dört alt ölçeği bulunmaktadır. Alt ölçekler paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısıdır. Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeğinin tümünün cronbach alfa değeri .89’dur ve bu değerin güvenilir düzeyde olduğu görülmektedir. Aynı zamanda, dört faktörlü yapı modelinin tüm uyum indeksleri ile örnek verilere iyi düzeyde uyum gösterdiği görülmektedir. Bu çalışmada ise, kullanılan ölçeklerin, iç tutarlık güvenirliği, cronbach alfa katsayısı (α) ile hesaplanmıştır. Buna göre, Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Ölçeği için veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılırken ilk örneklem Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nden (ODTÜ) 17-42 yaş arası farklı programlardan (77 erkek, 97 kadın) gönüllü 174 üniversite öğrencisidir; kadın ve erkek katılımcıların ortalama yaşları sırasıyla 23.30 ve 23.6’dır (Alkış vd., 2017). İkinci örneklem ise çeşitli üniversitelerden 17-50 yaşları arasında farklı programlardan (226 erkek, 284 kadın) gönüllü 510 üniversite öğrencisidir; kadın ve erkek katılımcıların yaş ortalamaları sırasıyla 22.52 ve 24.19’dur (Alkış vd., 2017). Veriler analiz edilirken, iki örneklem arasındaki ölçüm farklılıklarını saptamak için t-testi analizi yapılmıştır. Dört alt faktöre ayrılmıştır ve faktörlerin açıkladığı toplam varyans %62.65’tir.

3.2.1.1. Paylaşılan İçerik Kaygısı

Paylaşılan içerik kaygısı alt ölçeği 7 maddeden oluşmaktadır. Bu boyut kişinin kendisinin veya bir başkasının paylaştığı içeriğe yönelik duyduğu sosyal kaygıyı ifade etmektedir (Alkış vd., 2017). Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeğinin Paylaşılan İçerik Kaygısı alt ölçeğinin güvenirliği incelendiğinde cronbach alfa iç tutarlık katsayısının .83 olduğu görülmektedir. Bu değer İçerik

Kaygısı alt ölçeğinin güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada ise “Paylaşılan İçerik Kaygısı”, boyutu için, veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır.

3.2.1.2. Gizlilik Kaygısı

Gizlilik kaygısı alt ölçeği 5 maddeden oluşmaktadır. Bu boyut kişinin sosyal medyada kişisel bilgilerinin paylaşılmasından duyduğu sosyal kaygı ile açıklanmaktadır (Alkış vd., 2017). Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeğinin Gizlilik Kaygısı alt ölçeğinin güvenilirliği incelendiğinde cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .85 olduğu görülmektedir; bu değer alt ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada ise “Gizlilik Kaygısı”, boyutu için, veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

3.2.1.3. Etkileşim Kaygısı

Etkileşim kaygısı alt ölçeği 6 maddeden oluşmaktadır. Bu boyut sosyal medyada diğer kullanıcılar ile etkileşim ve iletişimden kaynaklanan sosyal kaygıyı ifade etmektedir (Alkış vd., 2017). Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeğinin Etkileşim Kaygısı alt ölçeğinin güvenilirliği incelendiğinde cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .86 olduğu görülmektedir. Bu değere bakıldığında alt ölçeğin güvenilir olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışmada ise “Etkileşim Kaygısı”, boyutu için, veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır.

3.2.1.4. Öz Değerlendirme Kaygısı

Öz değerlendirme kaygısı alt ölçeği 3 maddeden oluşmaktadır. Bu boyut kişinin sosyal medya kullanımı esnasında diğer kullanıcıların kişinin kendisi hakkında düşünce ve değerlendirmelerine yönelik duyduğu kaygıyı açıklamaktadır; diğer sosyal medya kullanıcılarının kişinin kendini görme şekli kişide sosyal kaygı açığa çıkarmaktadır (Alkış vd., 2017). Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeğinin Öz Değerlendirme alt ölçeğinin güvenilirliği incelendiğinde cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .80 olduğu görülmektedir. Bu değer alt ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada ise “Öz Değerlendirme Kaygısı”, boyutu için, veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır.

3.2.2. Sanal Ortamda Yalnızlık Ölçeği

Korkmaz vd. (2014) tarafından geliştirilen Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği (SOYÖ) ile kişilerin sanal ortamda yalnızlık düzeylerini araştırmak amaçlanmaktadır. İlk uygulamada 134'ü 19 yaş ve altı, 173'ü 20-29 yaş, 47'si 30 yaş ve üzerinde toplam 354 üniversite öğrencisi ile çalışılmıştır. İkinci uygulamada ise 20-29 yaş aralığında ve toplam 141 üniversite öğrencisi ile çalışma yürütülmüştür. Madde-faktör toplam korelasyonu, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analiziyle ölçeğin geçerliliğini araştırmak amaçlanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum indeksi değerleri kabul edilebilir uyum göstermektedir. Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği (SOYÖ) 5'li likert tipi (1- Hiç yansıtmıyor, 2- Çok az yansıtıyor, 3- Kısmen yansıtıyor, 4- Çok yansıtıyor, 5- Tamamen Yansıtıyor) bir ölçek olup 20 maddeden oluşmaktadır. Yapılan faktör analizi ile sanal sosyalleşme, sanal paylaşım, sanal yalnızlık olmak üzere üç alt faktöre ayrılmıştır. Üç faktör tarafından açıklanan toplam varyans %48'dir. Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği'nden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .81 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu çalışmada ise Sanal Ortamda Yalnızlık Ölçeği için veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

3.2.2.1. Sanal Sosyalleşme

Sanal Sosyalleşme alt ölçeği 8 maddeden oluşmaktadır. Bu boyut kişilerin gerçek yaşantılarına uygun sosyalleşme durumlarının sanal ortamlara uyarlanması ile açıklanmaktadır (Korkmaz vd., 2014). Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği'nin (SOYÖ) Sanal Sosyalleşme alt ölçeğinin güvenilirliği incelendiğinde cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .84 olduğu görülmektedir; bu değer alt ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Sanal Sosyalleşme toplam varyansın %27.249'unu açıklamaktadır. Bu çalışmada ise "Sanal Sosyalleşme" boyutu için, veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır.

3.2.2.2. Sanal Paylaşım

Sanal Paylaşım alt ölçeği 7 maddeden oluşmaktadır. Bu boyut kişinin sanal ortamda bireyin diğerleriyle her türlü bilgi, resim, görüş, müzik vb. gibi paylaşımlara yönelik etkinlikleriyle açıklanmaktadır (Korkmaz vd., 2014). Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği'nin (SOYÖ) Sanal Paylaşım alt ölçeğinin güvenilirliği incelendiğinde cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .81 olduğu ve alt ölçeğin güvenilir olduğu

görülmektedir. Sanal Paylaşım toplam varyansın %12.95'ini açıklamaktadır. Bu çalışmada ise “Sanal Paylaşım”, boyutu için, veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır.

3.2.2.3. Sanal Yalnızlık

Sanal Yalnızlık alt ölçeği 5 maddeden oluşmaktadır. Bu boyut sanal ortamlarda bireyin diğer kullanıcılarla etkileşime girmeye ve herhangi bir paylaşıma çoğunlukla yanaşmaması durumuyla açıklanmaktadır (Korkmaz vd., 2014). Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği'nin (SOYÖ) Sanal Yalnızlık alt ölçeğinin güvenilirliği incelendiğinde cronbach alfa iç tutarlılık katsayısının .61 olduğu görülmektedir ve alt ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Sanal Yalnızlık toplam varyansın %8.289'unu açıklamaktadır. Bu çalışmada ise “Sanal Yalnızlık” boyutu için, veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .67 olarak hesaplanmıştır.

3.2.3. Siber Mağduriyet Ölçeği

Akbulut vd. (2010) tarafından geliştirilen siber mağduriyet ölçeği ile siber suçlamayı araştırmak amaçlanmaktadır. Ölçek maddeleri literatür taraması ve uzman görüşleri ile belirlenmiştir. Ölçeğin geçerliğini araştırmak için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. İlk uygulamada 896 katılımcı ile çalışılmıştır. İkinci uygulamada ise 200 katılımcı ile çalışılmıştır. İlk uygulama sonrası 36 maddeden işlevsel olmayan maddeler elenerek 28 maddelik bir set oluşmuştur. Siber mağduriyet ölçeği 5'li likert tipi (1-Asla, 2-Nadiren, 3-Bazen, 4-Çok Sık ve 5-Her Zaman) bir ölçek olup 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan katılımcının siber mağduriyet puanını vermektedir. Ölçek tek boyutludur ve ölçeğin içerisinde ters madde bulunmamaktadır. Ölçek maddeleri tek faktörlü bir yapı ile toplam varyansın %48'ini açıklamaktadır. Farklı yaş grupları, eğitim seviyeleri için ölçeğin bu araştırmadan elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .95 ile .97 arasında olup, tek faktör tarafından açıklanan toplam varyans en az yüzde 45'tir.

İlk uygulamadaki 896 katılımcının 618'i (%69) erkek ve 278'i (%31) kadındır. Veri setinde ortaokuldan (%8), liselerden (%41.4), üniversitelerden (%45.2) ve lisansüstü okullardan (%5.4) katılımcı yer almaktadır. İlk uygulamadan elde edilen iç güvenilirlik kat sayısı .961'dir. Farklı yaş grupları, eğitim seviyeleri ve cinsiyet için açıklanan varyans yüzde 46 ile yüzde 55 arasında değişmektedir.

Ölçeğin altında yatan yapıyı güçlendirmek için ikinci uygulama yapılarak doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. İkinci uygulamada 200 katılımcının 134'ü (%67) erkek, 66'sı (%34) kadındır. Katılımcıların yaş aralığı 10-42'dir. 200 katılımcının 87'si (%43.5) 18-25 yaş aralığındadır. İkinci uygulamada açıklanan varyans %49 ile %61 arasında değişmektedir ve cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları farklı gruplar için (cinsiyet, yaş ve eğitim seviyesi) .96 ile .98 arasında değişmektedir. Yüksek iç tutarlılık katsayısı ve açıklanan varyansın yanı sıra kabul edilebilir uyum indeksi gözlemlenmiştir. Bu çalışmada ise Siber Mağduriyet Ölçeği için veri setinden elde edilen cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır.

3.2.4. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” katılımcıların cinsiyet, yaş, öğrenim görülen sınıf düzeyi, yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer, psikiyatrik tanıya sahip olup olmama durumuna yönelik sorulardan oluşmaktadır.

3.3. İşlem

Çalışmaya başlamadan önce araştırmanın etik kurul izni Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından (2021-705) onaylanmıştır. Araştırma kapsamında kullanılan veri toplama araçları, katılımcılara gönüllülük esasına göre çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Katılımcılara çevrimiçi olarak bilgilendirilmiş gönüllü onam formu sunulmuştur ve katılımcıların araştırmaya katılmayı onayladıklarına dair ilgili kutucuğu işaretlemeleri gerekmektedir. Kullanılan üç farklı veri toplama aracı, sıra etkisini kontrol etmek amacıyla katılımcılara altı farklı sırada sunulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Katılımcılara ait ölçümler arası farkların anlamlılık düzeyi incelenmiştir. Araştırmada yer alan değişkenler arası ilişkiler de incelenmiştir. Veriler SPSS 22.00 paket programı ile değerlendirilmiştir. Yapılan normallik testleri sonucunda normal dağılıma sahip olan veriler için parametrik testler, normal dağılıma sahip olmayan veriler için ise parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

Katılımcıların cinsiyet değişkeni açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasındaki fark belirlenirken veriler normal dağılım gösterdiği için Bağımsız Gruplar t Testi kullanılmıştır. Sosyal medyada sosyal kaygı alt boyutları

olan paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı düzeylerinde cinsiyet değişkeni açısından herhangi bir farklılık olup olmadığını belirlemek için veriler normal dağılım göstermediğinden Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri ve paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri arasındaki fark belirlenirken veriler normal dağılım gösterdiği için Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır; farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Tukey Post Hoc Testi kullanılmıştır. Sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı düzeylerinde sınıf değişkeni açısından herhangi bir farklılık olup olmadığını belirlemek için veriler normal dağılım göstermediğinden Kruskal-Wallis Testi uygulanmış olup, farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların yaşamlarının büyük bir kısmını geçirdikleri yer değişkeni açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasındaki fark belirlenirken veriler normal dağılım göstermediği için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır; farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı düzeylerinde herhangi bir farklılık olup olmadığını belirlemek için veriler normal dağılım göstermediğinden Kruskal-Wallis Testi uygulanmış olup, farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların cinsiyetleri açısından sanal yalnızlık düzeyleri ve sanal yalnızlığın alt boyutları arasındaki fark belirlenirken veriler normal dağılım göstermediği için Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların yaşamlarının büyük bir kısmını geçirdikleri yer değişkeni açısından sanal ortamda yalnızlık düzeyleri arasındaki fark belirlenirken veriler normal dağılım göstermediği için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır; farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Sanal yalnızlığın alt boyutları sanal sosyalleşme, sanal paylaşım, sanal yalnızlık düzeylerinde herhangi bir farklılık olup olmadığını belirlemek için veriler normal

dağılım göstermediğinden Kruskal-Wallis Testi uygulanmış olup, farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri değişkeni açısından sanal ortamda yalnızlık düzeyleri arasındaki fark belirlenirken veriler normal dağılım göstermediği için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır; farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır. Sanal yalnızlığın alt boyutları sanal sosyalleşme, sanal paylaşım, sanal yalnızlık düzeylerinde herhangi bir farklılık olup olmadığını belirlemek için veriler normal dağılım göstermediğinden Kruskal-Wallis Testi uygulanmış olup, farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların cinsiyetleri açısından siber mağduriyet düzeyleri arasındaki fark belirlenirken veriler normal dağılım göstermediği için Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların yaşamlarının büyük bir kısmını geçirdikleri yer değişkeni açısından siber mağduriyet düzeyleri arasındaki fark belirlenirken veriler normal dağılım göstermediği için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır; farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri değişkeni açısından siber mağduriyet düzeyleri arasındaki fark belirlenirken veriler normal dağılım göstermediği için Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır; farkın hangi gruplardan kaynaklandığı belirlenirken Mann-Whitney U Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların yaş düzeyleri ile sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri, sanal ortamda yalnızlık düzeyleri ve siber mağduriyet düzeyleri arasında herhangi bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi kullanılmıştır.

Katılımcıların siber mağduriyet açısından sanal ortamda yalnızlık ve alt boyutları düzeylerinde herhangi bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi kullanılmıştır.

Siber mağduriyet düzeyleri açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinde ve sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları olan paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı düzeylerinde

herhangi bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi kullanılmıştır.

Sanal ortamda yalnızlık düzeyleri ve alt boyutları açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinde ve sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları olan paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı düzeylerinde herhangi bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi kullanılmıştır.

Normal dağılan birden fazla değişkenden yararlanarak normal dağılan bir başka değişkeni yordamak amacıyla “çoklu doğrusal regresyon” olarak tanımlanan analiz kullanılmaktadır (Dawson ve Trapp, 2001). Ancak, araştırmadan elde edilen veriler normal dağılım koşulunu sağlamadığından, çoklu doğrusal regresyon ile sanal ortamda yalnızlık ve siber mağduriyetin ortak etkileşimleri bağlamında sosyal medyada sosyal kaygıyı ne kadar yordadığına yönelik analiz yapılamamıştır.

4. BULGULAR

4.1. Değişkenler Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular

Bu bölümde araştırmanın genel amacına uygun olarak yapılan analizler ve bu analizlerden elde edilen bulgular yer almaktadır. Analizler SPSS 22 Programı ile yapılmış olup örneklem büyüklüğü, kayıp veriler, uç değerler ve normallik kontrolleri yapılmıştır. Psikiyatrik tanısı bulunan katılımcılara ait 42 veri analize dahil edilmemiştir. 289 kadın 112 erkek toplam 401 katılımcının verileri değerlendirilmiştir. Yapılan normallik testleri sonucunda normal dağılıma sahip olan veriler için parametrik testler, normal dağılıma sahip olmayan veriler için ise parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Tablo 4.1 ve Tablo 4.2’de normallik analizlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Normallik Analizlerine İlişkin Bulgular

		SMSK	PİK	GK	EK	ÖDK	SOY	SM
	N	401	401	401	401	401	401	401
	$\bar{x}$	64.85	19.32	19.02	18.56	7.94	66.72	0.39
Skewnes	Çarpıklık Değeri	-.370	-.063	-.929	-.228	.092	-.193	.828
	Standart Hatası	.122	.122	.122	.122	.122	.122	.122
Kurtosis	Basıklık Değeri	.107	-.684	.411	-.552	-.711	-.095	.188
	Standart Hatası	.243	.243	.243	.243	.243	.243	.243
Kolmogorov-Smirnov	Statistic	.059	.059	.152	.070	.103	.049	.167
	Sig.	.002	.002	.000	.000	.000	.020	.000
Shapiro-Wilk	Statistic	.988	.980	.917	.977	.963	.995	.819
	Sig.	.002	.000	.000	.000	.000	.222	.000

*p > 0.05

SMSK: Sosyal medyada sosyal kaygı

PİK: Paylaşılan içerik kaygısı

GK: Gizlilik kaygısı

EK: Etkileşim kaygısı

ÖDK: Öz değerlendirme kaygısı

SOY: Sanal ortamda yalnızlık

SM: Siber mağduriyet

Tablo 4.2. Demografik Değişkenlere Ait Gruplar Açısından Normallik Analizlerine İlişkin Bulgular

Kolmogorov-Smirnova												
	Cinsiyet	Statistic	N	Sig.	Yerleşim Yeri	Statistic	N	Sig.	Sınıf	Statistic	N	Sig.
Sosyal Medyada Sosyal Kaygı	Kadın	.053	289	.052*	İl merkezi	.062	272	.013	1. Sınıf	.073	91	.200*
	Erkek	.082	112	.060*	İlçe/Kasaba	.086	105	.054	2. Sınıf	.070	94	.200*
					Köy	.141	24	.200*	3. Sınıf	.076	73	.200*
									4. Sınıf	.056	143	.200*
Paylaşılan İçerik Kaygısı	Kadın	.074	289	.001	İl merkezi	.058	272	.028	1. Sınıf	.099	91	.051*
	Erkek	.058	112	.200*	İlçe/Kasaba	.088	105	.044	2. Sınıf	.064	94	.200*
					Köy	.110	24	.200*	3. Sınıf	.077	73	.200*
									4. Sınıf	.067	143	.200*
Gizlilik Kaygısı	Kadın	.142	289	.000	İl merkezi	.155	272	.000	1. Sınıf	.200	91	.000
	Erkek	.168	112	.000	İlçe/Kasaba	.155	105	.000	2. Sınıf	.117	94	.003
					Köy	.115	24	.200*	3. Sınıf	.168	73	.000
									4. Sınıf	.154	143	.000
Etkileşim Kaygısı	Kadın	.074	289	.001	İl merkezi	.064	272	.008	1. Sınıf	.096	91	.039
	Erkek	.087	112	.038	İlçe/Kasaba	.100	105	.011	2. Sınıf	.074	94	.200*
					Köy	.153	24	.152	3. Sınıf	.103	73	.053
									4. Sınıf	.099	143	.002
Öz Değerlendirme Kaygısı	Kadın	.098	289	.000	İl merkezi	.098	272	.000	1. Sınıf	.134	91	.000
	Erkek	.117	112	.001	İlçe/Kasaba	.131	105	.000	2. Sınıf	.107	94	.010
					Köy	.119	24	.200*	3. Sınıf	.098	73	.080
									4. Sınıf	.126	143	.000
Sanal Ortamda Yalnızlık	Kadın	.055	289	.035	İl merkezi	.066	272	.006	1. Sınıf	.076	91	.200*
	Erkek	.044	112	.200*	İlçe/Kasaba	.059	105	.200*	2. Sınıf	.071	94	.200*
					Köy	.129	24	.200*	3. Sınıf	.054	73	.200*
									4. Sınıf	.076	143	.043
Siber Mağduriyet	Kadın	.179	289	.000	İl merkezi	.167	272	.000	1. Sınıf	.161	91	.000
	Erkek	.149	112	.000	İlçe/Kasaba	.183	105	.000	2. Sınıf	.160	94	.000
					Köy	.238	24	.001	3. Sınıf	.222	73	.000
									4. Sınıf	.173	143	.000
*p>0.05												

Tablo 4.1 ve Tablo 4.2’de verilen normallik analizlerine ilişkin bulgular incelendiğinde, Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi için p değerlerinin 0.05’ten büyük olduğu ($p > 0.05$) durumlarda verilerin normal dağılıma sahip olduğuna ve analizlerde parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi için p değerlerinin 0.05’ten küçük olduğu ($p < 0.05$) durumlarda verilerin normal dağılıma sahip olmadığına ve analizlerde parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

4.1.1. Cinsiyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Katılımcıların cinsiyetleri açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek için Bağımsız Gruplar t Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4.3’te verilmektedir.

Tablo 4.3. Cinsiyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>S</i>	<i>T</i>	<i>P</i>
Kadın	289	67.5	14.555	5.778	.000*
Erkek	112	57.79	16.815		
*p < .05					

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.3) yapılan Bağımsız Gruplar t Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 67.5$, $Mdn = 69$) ile erkeklerin ($\bar{X} = 57.79$, $Mdn = 60$) sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($t = 10680$, $p < .05$). Bulgulara göre kadınların sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.1.1.1. Cinsiyet Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların cinsiyetleri açısından sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu olan paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4.4’te verilmektedir.

Tablo 4.4. Cinsiyet Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>P</i>
Kadın	289	215.67	62329.50	11943.500	.000*
Erkek	112	163.14	18271.50		
*p < .05					

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.4) yapılan Mann-Whitney U Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 20.14$, Mdn = 21) ile erkeklerin ($\bar{X} = 17.21$, Mdn = 17) paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($U = 11943.5$, $p < .05$). Bulgulara göre kadınların paylaşılan içerik kaygısı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.1.1.2. Cinsiyet Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların cinsiyetleri açısından sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu gizlilik kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4.5'te verilmektedir.

Tablo 4.5. Cinsiyet Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>P</i>
Kadın	289	218.88	63256.50	11016.500	.000*
Erkek	112	154.86	17344.50		
*p < .05					

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.5) yapılan Mann-Whitney U Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 19.83$, Mdn = 20) ile erkeklerin ($\bar{X} = 16.94$, Mdn = 19) gizlilik kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($U = 11016.5$, $p < .05$). Bulgulara göre kadınların gizlilik kaygısı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.1.1.3. Cinsiyet Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların cinsiyetleri açısından sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu etkileşim kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4.6'da verilmektedir.

Tablo 4.6. Cinsiyet Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>P</i>
Kadın	289	217.42	62835.50	11437.500	.000*
Erkek	112	158.62	17765.50		
*p < .05					

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.6) yapılan Mann-Whitney U Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 19.47$, Mdn = 20) ile erkeklerin ($\bar{X} = 16.21$, Mdn = 17) etkileşim kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($U = 11437.5$, $p < .05$). Elde edilen analiz bulgularından kadınların etkileşim kaygısı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.1.1.4. Cinsiyet Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların cinsiyetleri açısından sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu öz değerlendirme kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4.7’de verilmektedir.

Tablo 4.7. Cinsiyet Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>P</i>
Kadın	289	208.56	60274.50	13998.500	.035*
Erkek	112	181.49	20326.50		
*p < .05					

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.7) yapılan Mann-Whitney U Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 8.13$, Mdn = 8) ile erkeklerin ($\bar{X} = 7.44$, Mdn = 7) öz değerlendirme kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($U = 13998.5$, $p < .05$). Elde edilen analiz bulgularından kadınların öz değerlendirme kaygısı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

4.1.2. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Katılımcıların öğrenim görülen sınıf açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

Tablo 4.8. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	$\bar{X}$	<i>S</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
1. Sınıf	91	67.49	15.086	3.536	.015*
2. Sınıf	94	67.56	15.378		
3. Sınıf	73	63.63	15.060		
4. Sınıf	143	62.00	16.514		
*p < .05					

Tablo 4.8 incelendiğinde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 3.536$, $p < .05$). Bulgulara göre sosyal medyada sosyal kaygı düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Tukey Post Hoc Testi uygulanmıştır. Uygulanan Tukey Post

Hoc Testine ilişkin bulgulara göre 4. sınıf ($\bar{X} = 62$, Mdn = 64) grubundaki katılımcıların sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin, 1. sınıf ($\bar{X} = 67.49$, Mdn = 68) ve 2. sınıf ($\bar{X} = 67.56$, Mdn = 69) grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre öğrenim görülen sınıf açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

Tablo 4.9. Kadınların Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>S</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
1. Sınıf	71	69.99	13.751	3.710	.012*
2. Sınıf	63	71.00	14.168		
3. Sınıf	49	66.69	14.611		
4. Sınıf	106	64.35	14.733		
*p < .05					

Tablo 4.9 incelendiğinde kadınlarda öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 3.710$, $p < .05$). Bulgulara göre kadınlarda sosyal medyada sosyal kaygı düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Tukey Post Hoc Testi uygulanmıştır. Uygulanan Tukey Post Hoc Testlerine ilişkin bulgulara göre, kadınlarda 4. sınıf ($\bar{X} = 64.35$, Mdn = 65) grubundaki katılımcıların sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin 2. sınıf ($\bar{X} = 71$, Mdn = 71) grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.10. Erkeklerin Öğrenim Görülen Sınıf Değişkeni Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı, Paylaşılan İçerik ve Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri

	<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>S</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
SMSK	1. Sınıf	20	58.65	3	.577	.631
	2. Sınıf	31	60.58			
	3. Sınıf	24	57.38			
	4. Sınıf	37	55.27			
PİK	1. Sınıf	20	17.40	3	.729	.537
	2. Sınıf	31	17.61			
	3. Sınıf	24	18.38			
	4. Sınıf	37	16.03			
	<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	<i>χ^2</i>	<i>p</i>
ÖDK	1. Sınıf	20	53.35	3	2.451	.484
	2. Sınıf	31	65.10			
	3. Sınıf	24	50.17			
	4. Sınıf	37	55.11			
*p < .05						
SMSK: Sosyal medyada sosyal kaygı						
PİK: Paylaşılan içerik kaygısı						
ÖDK: Öz değerlendirme kaygısı						

Tablo 4.10'a göre, Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda, erkeklerde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F = .577$, $p > .05$).

4.1.2.1. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların öğrenim görülen sınıf açısından paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

Tablo 4.11. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>S</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
1. Sınıf	91	20.35	6.468	4.132	.007*
2. Sınıf	94	20.64	6.319		
3. Sınıf	73	19.05	6.495		
4. Sınıf	143	17.94	6.844		
*p < .05					

Tablo 4.11 incelendiğinde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 4.132$, $p < .05$). Bulgulara göre paylaşılan içerik kaygısı düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Tukey Post

Hoc Testi uygulanmıştır. 4. sınıf ($\bar{X} = 17.94$, Mdn = 18) grubundaki katılımcıların paylaşılan içerik kaygısı düzeylerinin, 1. sınıf ($\bar{X} = 20.35$, Mdn = 21) ve 2. sınıf ($\bar{X} = 20.64$, Mdn = 21) grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre öğrenim görülen sınıf açısından paylaşılan içerik kaygı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır.

Tablo 4.12. Kadınların Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>S</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
1. Sınıf	71	21.18	6.114	4.808	.003*
2. Sınıf	63	22.13	6.202		
3. Sınıf	49	19.39	6.438		
4. Sınıf	106	18.61	6.818		
*p < .05					

Tablo 4.12 incelendiğinde kadınlarda öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F = 4.808$, $p < .05$). Bulgulara göre kadınlarda paylaşılan içerik kaygısı düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Tukey Post Hoc Testi uygulanmıştır. Uygulanan Tukey Post Hoc Testleri incelendiğinde kadınlarda 4. sınıf ($\bar{X} = 18.61$, Mdn = 19) grubundaki katılımcıların paylaşılan içerik kaygısı düzeylerinin, 1. sınıf ($\bar{X} = 21.18$, Mdn = 21) ve 2. sınıf ($\bar{X} = 22.13$, Mdn = 23) grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir. Tablo 4.10'a göre, Tek Yönlü Varyans Analizi sonucunda, erkeklerde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($F = .729$, $p > .05$).

4.1.2.2. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların öğrenim görülen sınıf açısından gizlilik kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.13. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
1. Sınıf	91	202.92	3	1.374	.712
2. Sınıf	94	207.96			
3. Sınıf	73	187.53			
4. Sınıf	143	202.08			
*p < .05					

Tablo 4.13 incelendiğinde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından gizlilik kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 1.374$, $p > .05$). Bulgulara göre gizlilik kaygısı düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

4.1.2.3. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların öğrenim görülen sınıf açısından etkileşim kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.14. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
1. Sınıf	91	223.40	3	6.661	.084
2. Sınıf	94	208.65			
3. Sınıf	73	193.32			
4. Sınıf	143	185.64			
*p < .05					

Tablo 4.14 incelendiğinde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından etkileşim kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 6.661$, $p > .05$). Bulgulara göre etkileşim kaygısı düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

4.1.2.4. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların öğrenim görülen sınıf açısından öz değerlendirme kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.15. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
1. Sınıf	91	211.07	3	10.082	.018*
2. Sınıf	94	225.74			
3. Sınıf	73	198.91			
4. Sınıf	143	179.39			
*p < .05					

Tablo 4.15 incelendiğinde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından öz değerlendirme kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($\chi^2 = 10.082$, $p < .05$). Bulgulara göre öz değerlendirme kaygısı düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann-Whitney U Testlerine ilişkin bulgular Tablo 4.16’da sunulmaktadır.

Tablo 4.16. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
1. Sınıf	91	89.40	8135.00	3949.000	.365
2. Sınıf	94	96.49	9070.00		
1. Sınıf	91	84.68	7706.00	3123.000	.508
3. Sınıf	73	79.78	5824.00		
1. Sınıf	91	128.99	11738.50	5460.500	.037*
4. Sınıf	143	110.19	15756.50		
2. Sınıf	94	89.12	8377.00	2950.000	.119
3. Sınıf	73	77.41	5651.00		
2. Sınıf	94	135.14	12703.00	5204.000	.003*
4. Sınıf	143	108.39	15500.00		
3. Sınıf	73	115.72	8447.50	4692.500	.222
4. Sınıf	143	104.81	14988.50		
*p < .05					

Tablo 4.16 incelendiğinde 4. sınıf ($\bar{X} = 7.40$, $Mdn = 7$) grubundaki katılımcıların öz değerlendirme kaygı düzeylerinin, 1. sınıf ($\bar{X} = 8.24$, $Mdn = 8$) ve 2. sınıf ($\bar{X} = 8.54$, $Mdn = 9$) grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre öğrenim görülen sınıf açısından öz değerlendirme kaygı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.17. Kadınların Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>Sd</i>	χ^2	<i>p</i>
1. Sınıf	71	154.69	3	11.481	.009*
2. Sınıf	63	163.33			
3. Sınıf	49	153.41			
4. Sınıf	106	123.73			
*p < .05					

Tablo 4.17 incelendiğinde kadınlarda öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından öz değerlendirme kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($\chi^2 = 11.481$, $p < .05$). Bulgulara göre kadınlarda öz değerlendirme kaygısı düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann-Whitney U Testlerine ilişkin bulgular Tablo 4.18’de sunulmaktadır.

Tablo 4.18. Kadınların Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
1. Sınıf	71	65.44	4646.50	2090.500	.513
2. Sınıf	63	69.82	4398.50		
1. Sınıf	71	60.61	4303.00	1732.000	.968
3. Sınıf	49	60.35	2957.00		
1. Sınıf	71	100.64	7145.50	2936.500	.013*
4. Sınıf	106	81.20	8607.50		
2. Sınıf	63	58.24	3669.00	1434.000	.518
3. Sınıf	49	54.27	2659.00		
2. Sınıf	63	99.27	6254.00	2440.000	.003*
4. Sınıf	106	76.52	8111.00		
3. Sınıf	49	88.80	4351.00	2068.000	.040*
4. Sınıf	106	73.01	7739.00		
*p < .05					

Tablo 4.18 incelendiğinde kadınlarda 4. sınıf ($\bar{X} = 7.39$, $Mdn = 7$) grubundaki katılımcıların öz değerlendirme kaygısı düzeylerinin, 1. sınıf ($\bar{X} = 8.56$, $Mdn = 9$) ve 2. sınıf ($\bar{X} = 8.71$, $Mdn = 9$) grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir. Kadınlarda 4. sınıf ($\bar{X} = 7.32$, $Mdn = 7$) grubundaki katılımcıların öz değerlendirme kaygısı düzeylerinin 3. sınıf ($\bar{X} = 8.39$, $Mdn = 9$) grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir. Tablo 4.10’a göre, Kruskal-Wallis Testi sonucunda, erkeklerde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından öz değerlendirme kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 2.451$, $p > .05$).

4.1.3. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Katılımcıların yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.19. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
İl Merkezi	272	196.54	2	11.418	.003*
İlçe/Kasaba	105	194.86			
Köy	24	278.44			

*p < .05

Tablo 4.19 incelendiğinde yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark gözlenmektedir ($\chi^2 = 11.418$, $p < .05$). Bulgulara göre sosyal medyada sosyal kaygı düzeyinin yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann-Whitney U Testlerine ilişkin bulgular Tablo 4.20’de sunulmuştur.

Tablo 4.20. Yaşamın Büyük Kısımının Geçtiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
İl Merkezi	272	189.46	51533.50	14154.500	.895
İlçe/Kasaba	105	187.80	19719.50		
İl Merkezi	272	143.58	39053.00	1925.000	.001*
Köy	24	204.29	4903.00		
İlçe/Kasaba	105	60.05	6305.50	740.500	.002*
Köy	24	86.65	2079.50		

*p < .05

Tablo 4.20 incelendiğinde çoğunlukla köyde yaşayan ($\bar{X} = 74.63$, Mdn = 75.5) gruptaki katılımcıların sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin, çoğunlukla il merkezinde yaşayan ($\bar{X} = 64.33$, Mdn = 65) grup katılımcılarından ($U = 1925$, $p < .05$) ve çoğunlukla ilçe veya kasabada yaşayan ($\bar{X} = 63.96$, Mdn = 64) gruptaki katılımcılardan ($U = 740.5$, $p < .05$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.21. Kadınların Yaşamın Büyük Kısmının Geçirildiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeyleri

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>Sd</i>	χ^2	<i>p</i>
İl Merkezi	190	144.72			
İlçe/Kasaba	78	132.49	2	8.983	.011*
Köy	21	194.02			

*p < .05

Tablo 4.21 incelendiğinde kadınlarda yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmektedir ($\chi^2 = 8.983$, $p < .05$). Bulgulara göre kadınlarda sosyal medyada sosyal kaygı düzeyinin yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann-Whitney U Testlerine ilişkin bulgular Tablo 4.22’de sunulmuştur.

Tablo 4.22. Kadınların Yaşamın Büyük Kısmının Geçtiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulguları

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
İl Merkezi	190	137.85	26192.00	6773.000	.269
İlçe/Kasaba	78	126.33	9854.00		
İl Merkezi	190	102.37	19449.50	1304.500	.009*
Köy	21	138.88	2916.50		
İlçe/Kasaba	78	45.65	3561.00	480.000	.004*
Köy	21	66.14	1389.00		

*p < .05

Tablo 4.22 incelendiğinde kadınlarda çoğunlukla köyde yaşayan ($\bar{X} = 75.57$, Mdn = 76) gruptaki katılımcıların sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin, çoğunlukla il merkezinde yaşayan ($\bar{X} = 67.71$, Mdn = 68.5) grup katılımcılarından ($U = 1304.5$, $p < .05$) ve çoğunlukla ilçe veya kasabada yaşayan ($\bar{X} = 65.12$, Mdn = 66) gruptaki katılımcılardan ($U = 480$, $p < .05$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.23. Erkeklerin Yaşamın Büyük Kısımının Geçtiği Yer Değişkeni Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Etkileşim Kaygısı Düzeyleri

	<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
SMSK	İl Merkezi	82	54.38	2	1.729	.421
	İlçe/Kasaba	27	61.02			
	Köy	3	73.83			
EK	İl Merkezi	82	54.46	2	1.231	.541
	İlçe/Kasaba	27	62.35			
	Köy	3	59.50			
*p < .05						
SMSK: Sosyal medyada sosyal kaygı						
EK: Etkileşim kaygısı						

Tablo 4.23'e göre, Kruskal-Wallis Testi sonucunda, erkeklerin yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 1.729$, $p > .05$).

4.1.3.1. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.24. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Paylaşılan İçerik Kaygısı Düzeyleri

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
İl Merkezi	272	196.07	2	5.206	.074
İlçe/Kasaba	105	202.06			
Köy	24	252.25			
*p < .05					

Tablo 4.24 incelendiğinde yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 5.206$, $p > .05$). Bulgulara göre paylaşılan içerik kaygısı düzeyinin yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

4.1.3.2. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından gizlilik kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.25. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Gizlilik Kaygısı Düzeyleri

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
İl Merkezi	272	200.98	2	.607	.738
İlçe/Kasaba	105	197.25			
Köy	24	217.60			
*p < .05					

Tablo 4.25 incelendiğinde yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından gizlilik kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = .607$, $p > .05$). Bulgulara göre gizlilik kaygısı düzeyinin yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

4.1.3.3. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından etkileşim kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.26. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
İl Merkezi	272	197.85	2	15.851	.000*
İlçe/Kasaba	105	188.62			
Köy	24	290.79			
*p < .05					

Tablo 4.26 incelendiğinde yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından etkileşim kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmektedir ($\chi^2 = 15.162$, $p < .05$). Bulgulara göre etkileşim kaygısı düzeyinin yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann-Whitney U Testlerine ilişkin bulgular Tablo 4.27’de sunulmuştur.

Tablo 4.27. Yaşamın Büyük Kısımının Geçtiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
İl Merkezi	272	191.42	52066.00	13622.000	.487
İlçe/Kasaba	105	182.73	19187.00		
İl Merkezi	272	142.94	38878.50	1750.500	.000*
Köy	24	211.56	5077.50		
İlçe/Kasaba	105	58.89	6183.50	618.500	.000*
Köy	24	91.73	2201.50		
*p < .05					

Tablo 4.27 incelendiğinde çoğunlukla köyde yaşayan ($\bar{X} = 23.17$, Mdn = 23.50) gruptaki katılımcıların etkileşim kaygısı düzeylerinin çoğunlukla ilde yaşayan ($\bar{X} = 18.42$, Mdn = 18) grup katılımcılarından ($U = 1750.5$, $p < .05$) ve çoğunlukla ilçede yaşayan ($\bar{X} = 17.87$, Mdn = 18) gruptaki katılımcılardan ($U = 618.5$, $p < .05$) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların cinsiyetlerine göre yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından etkileşim kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.28. Kadınların Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeyleri

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>Sd</i>	χ^2	<i>p</i>
İl merkezi	190	145.15			
İlçe/Kasaba	78	126.40	2	17.713	.000*
Köy	21	212.71			
*p < .05					

Tablo 4.28 incelendiğinde kadınlarda yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından etkileşim kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark görülmektedir ($\chi^2 = 17.713$, $p < .05$). Bulgulara göre kadınlarda etkileşim kaygısı düzeyinin yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann-Whitney U Testlerine ilişkin bulgular Tablo 4.29’da sunulmuştur.

Tablo 4.29. Kadınların Yaşamın Büyük Kısımının Geçtiği Yer Açısından Etkileşim Kaygısı Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
İl Merkezi	190	139.65	26533.00	6432.000	.089
İlçe/Kasaba	78	121.96	9513.00		
İl Merkezi	190	101.01	19191.00	1046.000	.000*
Köy	21	151.19	3175.00		
İlçe/Kasaba	27	15.15	409.00	346.000	.000*
Köy	3	18.67	56.00		
*p < .05					

Tablo 4.29 incelendiğinde çoğunlukla köyde yaşayan ($\bar{X}$ = 24.1, Mdn = 24) gruptaki katılımcıların etkileşim kaygısı düzeylerinin çoğunlukla ilde yaşayan ($\bar{X}$ = 19.53, Mdn = 19) grup katılımcılarından (U = 1046, p < .05) ve çoğunlukla ilçede yaşayan ($\bar{X}$ = 18.08, Mdn = 18) gruptaki katılımcılardan (U = 346, p < .05) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.23'e göre, Kruskal-Wallis Testi sonucunda, erkeklerin yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından etkileşim kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır (χ^2 = 1.231, p > .05).

4.1.3.4. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri

Katılımcıların yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından öz değerlendirme kaygısı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.30. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Öz Değerlendirme Kaygısı Düzeyleri

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
İl Merkezi	272	197.60			
İlçe/Kasaba	105	200.30	2	3.376	.185
Köy	24	242.65			
*p < .05					

Tablo 4.30 incelendiğinde yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından öz değerlendirme kaygısı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır (χ^2 = 3.376, p > .05).

4.1.4. Yaş Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Yaş ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyut düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.31. Yaş Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

	1	2	3	4	5	6
1.SMSK	1					
2.PİK	.805**	1				
3.GK	.608**	.261**	1			
4.EK	.759**	.384**	.407**	1		
5.ÖDK	.776**	.698**	.302**	.461**	1	
6. Yaş	-.181**	-.189**	-.093	-.138**	-.147**	1
**P < .01						
*P < .05						
SMSK: Sosyal medyada sosyal kaygı						
PİK: Paylaşılan içerik kaygısı						
GK: Gizlilik kaygısı						
EK: Etkileşim kaygısı						
ÖDK: Öz Değerlendirme kaygısı						

Tablo 4.31 incelendiğinde yaş ile sosyal medyada sosyal kaygı arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = -.18$, $p < .01$) bir ilişki bulunmaktadır. Yaş ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları olan paylaşılan içerik kaygısı ($r = -.19$, $p < .01$), öz değerlendirme kaygısı ($r = -.15$, $p < .01$) ve etkileşim kaygısı ($r = -.14$, $p < .01$) arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken yaş ile gizlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.1.5. Demografik Değişkenler Açısından Siber Mağduriyet Düzeyleri

Katılımcıların cinsiyetleri açısından siber mağduriyet düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4.32’de verilmektedir.

Tablo 4.32. Cinsiyet Açısından Siber Mağduriyet Düzeyleri

<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
Kadın	289	188.97	54611.50	12706.500	.001*
Erkek	112	232.05	25989.50		
*p < .05					

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.32) yapılan Mann-Whitney U Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 39.25$, $Mdn = 35$) ile erkeklerin ($\bar{X} = 43.31$, $Mdn = 38.5$) siber mağduriyet düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($U = 12706.5$, $p < .05$). Elde edilen analiz bulgularından erkeklerin siber mağduriyet düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların öğrenim görülen sınıf açısından siber mağduriyet düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.33. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Siber Mağduriyet Düzeyleri

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
1. Sınıf	91	197.64	3	2.300	.513
2. Sınıf	94	216.62			
3. Sınıf	73	197.99			
4. Sınıf	143	194.41			
*p < .05					

Tablo 4.33 incelendiğinde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından siber mağduriyet düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 2.300$, $p > .05$). Bulgulara göre siber mağduriyet düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

Yaş ile siber mağduriyet arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır. Siber mağduriyet ve yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r = -.061$, $p > .05$).

Tablo 4.34. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Siber Mağduriyet

<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
İl Merkezi	272	206.37	2	1.842	.398
İlçe/Kasaba	105	190.47			
Köy	24	186.27			
*p < .05					

Katılımcıların yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından siber mağduriyet düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır. Tablo 4.34'e göre, yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından siber mağduriyet düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 1.842$, $p > .05$).

4.1.6. Demografik Değişkenler Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri

Katılımcıların cinsiyetleri açısından sanal ortamda yalnızlık düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 4.35'te verilmektedir.

Tablo 4.35. Cinsiyet Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık

	<i>Cinsiyet</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
SOY	Kadın	289	203.07	58687.00	15586.000	.566
	Erkek	112	195.66	21914.00		
SS	Kadın	289	200.18	57853.00	15948.000	.821
	Erkek	112	203.11	22748.00		
SP	Kadın	289	198.38	57331.50	15426.500	.465
	Erkek	112	207.76	23269.50		
SY	Kadın	289	199.22	57575.00	15670.000	.620
	Erkek	112	205.59	23026.00		
*p < .05						
SOY: Sanal ortamda yalnızlık						
SS: Sanal sosyalleşme						
SP: Sanal paylaşım						
SY: Sanal yalnızlık						

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.35) yapılan Mann-Whitney U Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 66.85$, Mdn = 68) ile erkeklerin ($\bar{X} = 66.38$, Mdn = 66.5) sanal ortamda yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($U = 15586$, $p > .05$). Elde edilen analiz bulgularından kadın ve erkeklerin sanal ortamda yalnızlık düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.35) Mann-Whitney U Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 23.57$, Mdn = 24) ile erkeklerin ($\bar{X} = 23.82$, Mdn = 24) sanal sosyalleşme düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($U = 15948$, $p > .05$). Elde edilen analiz bulgularından kadın ve erkeklerin sanal sosyalleşme düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.35) Mann-Whitney U Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 12.99$, Mdn = 12) ile erkeklerin ($\bar{X} = 13.46$, Mdn = 12) sanal paylaşım düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($U = 15426.5$, $p > .05$). Elde edilen analiz bulgularından kadın ve erkeklerin sanal paylaşım düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tabloda görüldüğü gibi (Tablo 4.35) Mann-Whitney U Testi sonucuna göre, kadınlar ($\bar{X} = 13.41$, Mdn = 13) ile erkeklerin ($\bar{X} = 13.66$, Mdn = 13.5) sanal yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($U = 15670$, $p > .05$). Elde edilen analiz bulgularından kadın ve erkeklerin sanal yalnızlık düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmektedir.

Katılımcıların öğrenim görülen sınıf açısından sanal ortamda yalnızlık düzeyi ve alt boyutlarının düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.36. Sınıf Düzeyleri Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık

	<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
SOY	1. Sınıf	91	190.08	3	1.126	.771
	2. Sınıf	94	203.86			
	3. Sınıf	73	207.47			
	4. Sınıf	143	202.77			
SS	1. Sınıf	91	191.42	3	4.822	.185
	2. Sınıf	94	196.27			
	3. Sınıf	73	186.64			
	4. Sınıf	143	217.54			
SP	1. Sınıf	91	229.95	3	11.710	.008*
	2. Sınıf	94	203.45			
	3. Sınıf	73	207.10			
	4. Sınıf	143	177.85			
SY	1. Sınıf	91	189.34	3	1.431	.698
	2. Sınıf	94	206.90			
	3. Sınıf	73	198.82			
	4. Sınıf	143	205.65			
*p < .05						
SOY: Sanal ortamda yalnızlık						
SS: Sanal sosyalleşme						
SP: Sanal paylaşım						
SY: Sanal yalnızlık						

Tablo 4.36 incelendiğinde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından sanal ortamda yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($\chi^2 = 1.126$, $p > .05$). Bulgulara göre sanal ortamda yalnızlık düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

Sınıf düzeyi değişkeni açısından sanal ortamda yalnızlığın alt boyutları olan sanal sosyalleşme ($\chi^2 = 4.822$, $p > .05$) ve sanal yalnızlık ($\chi^2 = 1.431$, $p > .05$) düzeyi arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Sınıf düzeyi değişkeni açısından sanal paylaşım düzeyleri arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($\chi^2 = 11.710$, $p < .05$).

Tablo 4.36 incelendiğinde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından sanal paylaşım düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($\chi^2 = 11.710$, $p < .05$). Bulgulara göre sanal paylaşım düzeyinin öğrenim görülen sınıf

açısından anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Gözlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirleyebilmek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Uygulanan Mann-Whitney U Testlerine ilişkin bulgular Tablo 4.37’de sunulmuştur.

Tablo 4.37. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sanal Paylaşım Düzeylerine İlişkin Çoklu Karşılaştırma Bulgular

<i>Sınıf Düzeyi</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>ST</i>	<i>U</i>	<i>p</i>
1. Sınıf	91	99.60	9064.00	3676.000	.098
2. Sınıf	94	86.61	8141.00		
1. Sınıf	91	87.13	7929.00	2900.000	.162
3. Sınıf	73	76.73	5601.00		
1. Sınıf	91	135.21	12304.50	4894.500	.001*
4. Sınıf	143	106.23	15190.50		
2. Sınıf	94	83.58	7856.50	3391.500	.898
3. Sınıf	73	84.54	6171.50		
2. Sınıf	94	128.26	12056.50	5850.500	.090
4. Sınıf	143	112.91	16146.50		
3. Sınıf	73	119.84	8748.00	4392.000	.056
4. Sınıf	143	102.71	14688.00		
*p < .05					

Tablo 4.37 incelendiğinde 4. sınıf ($\bar{X}$ = 12.06, Mdn = 10) grubundaki katılımcıların sanal paylaşım düzeylerinin, 1. sınıf ($\bar{X}$ = 14.97, Mdn = 14) grubundaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir.

Yaş ile sanal ortamda yalnızlık ve alt boyut düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.38. Yaş Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri

	1	2	3	4	5
1.Yaş	1				
2.SOY	.090	1			
3.SS	-.018	-.864**	1		
4.SP	-.155**	-.748**	.458**	1	
5.SY	.080	.614**	-.409**	-.234**	1
**P < .01					
*P < .05					
SOY: Sanal ortamda yalnızlık					
SS: Sanal sosyalleşme					
SP: Sanal paylaşım					
SY: Sanal yalnızlık					

Yaş ile sanal ortamda yalnızlık alt boyutları olan sanal paylaşım (r = -.16, p < .01) arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken sanal sosyalleşme ve sanal yalnızlık arasında anlamlı bir ilişki yoktur (Tablo 4.38).

Tablo 4.39. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık Düzeyleri

	<i>Yerleşim Yeri</i>	<i>N</i>	<i>SO</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>
SOY	İl Merkezi	272	202.71	2	1.035	.596
	İlçe/Kasaba	105	192.90			
	Köy	24	217.08			
SS	İl Merkezi	272	199.27	2	.719	.698
	İlçe/Kasaba	105	208.20			
	Köy	24	189.15			
SP	İl Merkezi	272	199.27	2	1.681	.432
	İlçe/Kasaba	105	210.59			
	Köy	24	178.69			
SY	İl Merkezi	272	199.70	2	.111	.946
	İlçe/Kasaba	105	204.05			
	Köy	24	202.35			
*p < .05						
SOY: Sanal ortamda yalnızlık						
SS: Sanal sosyalleşme						
SP: Sanal paylaşım						
SY: Sanal yalnızlık						

Kruskal-Wallis Testi sonucunda (Tablo 4.39), yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından sanal ortamda yalnızlık ($\chi^2 = 1.035$, $p > .05$), sanal sosyalleşme ($\chi^2 = .719$, $p > .05$), sanal paylaşım ($\chi^2 = 1.681$, $p > .05$) ve sanal yalnızlık ($\chi^2 = .111$, $p > .05$) düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark elde edilmediği görülmektedir.

4.1.7. Siber Mağduriyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Siber mağduriyet ile sosyal medyada sosyal kaygı ve sosyal medyada sosyal kaygının alt boyut düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.40. Siber Mağduriyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

	1	2	3	4	5	6
1.SMSK	1					
2.PİK	.805**	1				
3.GK	.608**	.261**	1			
4.EK	.759**	.384**	.407**	1		
5.ÖDK	.776**	.698**	.302**	.461**	1	
6. SM	.046	.136**	.063	-.055	.073	1
**P < .01						
*P < .05						
SMSK: Sosyal medyada sosyal kaygı						
PİK: Paylaşılan içerik kaygısı						
GK: Gizlilik kaygısı						
EK: Etkileşim kaygısı						
ÖDK: Öz değerlendirme kaygısı						
SM: Siber mağduriyet						

Tablo 4.40 incelendiğinde siber mağduriyet ile sosyal medyada sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Siber mağduriyet ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu olan paylaşılan içerik kaygısı ($r = .14$, $p < .01$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken; etkileşim kaygısı, öz değerlendirme kaygısı ve gizlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.1.8. Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Sanal ortamda yalnızlık ile sosyal medyada sosyal kaygı ve sosyal medyada sosyal kaygının alt boyut düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.41. Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyutları Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.SOY	1								
2. SS	-.864**	1							
3. SP	-.748**	.458**	1						
4. SY	.614**	-.409**	-.234**	1					
5.SMSK	.078	-.139**	.108*	.140**	1				
6. PİK	-.035	-.048	.222**	.068	.805**	1			
7.GK	.014	-.005	.008	.050	.608**	.261**	1		
8.EK	.264**	-.264**	-.077	.285**	.759**	.384**	.407**	1	
9.ÖDK	-.088	-.018	.225**	-.031	.776**	.698**	.302**	.461**	1

**P < .01

*P < .05

SOY: Sanal ortamda yalnızlık

SS: Sanal sosyalleşme

SP: Sanal paylaşım

SY: Sanal yalnızlık

SMSK: Sosyal medyada sosyal kaygı

PİK: Paylaşılan içerik kaygısı

GK: Gizlilik kaygısı

EK: Etkileşim kaygısı

ÖDK: Öz değerlendirme kaygısı

Tablo 4.41 incelendiğinde sanal ortamda yalnızlık ile sosyal medyada sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Sanal ortamda yalnızlık ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları olan etkileşim kaygısı ($r = .26$, $p < .01$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken; paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.1.8.1 Sanal Sosyalleşme Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Sanal sosyalleşme ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları arasındaki ilişkiyi anlamak için Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır. Tablo 4.41'e göre sanal sosyalleşme ile sosyal medyada sosyal kaygı ($r = -.14$, $p < .01$) arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sanal sosyalleşme ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları olan etkileşim kaygısı ($r = -.26$, $p < .01$) arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken; paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.1.8.2. Sanal Paylaşım Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Sanal paylaşım ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları arasındaki ilişkiyi anlamak için Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır. Tablo 4.41'e göre sanal paylaşım ile sosyal medyada sosyal kaygı ($r = .11$, $p < .05$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sanal paylaşım ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları olan paylaşılan içerik kaygısı ($r = .22$, $p < .01$) ve öz değerlendirme ($r = .23$, $p < .01$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken; etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.1.8.3. Sanal Yalnızlık Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Sanal yalnızlık ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları arasındaki ilişkiyi anlamak için Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır. Tablo 4.41'e göre sanal yalnızlık ile sosyal medyada sosyal kaygı ($r = -.14$, $p < .01$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sanal yalnızlık ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları olan etkileşim kaygısı ($r = .29$, $p < .01$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunurken; paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.1.9. Kadınların Siber Mağduriyet ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Kadınlarda siber mağduriyet ve sanal ortamda yalnızlık alt boyut düzeyleri ile sosyal medyada sosyal kaygı alt boyut düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.42. Kadınların Siber Mağduriyet ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.SMSK	1									
2. PİK	.804**	1								
3. GK	.557**	.212**	1							
4. EK	.717**	.323**	.313**	1						
5.ÖDK	.791**	.733**	.264**	.427**	1					
6.SOY	.072	-.043	-.027	.301**	-.095	1				
7.SS	-.141*	-.049	.031	-.292**	-.021	-.879**	1			
8.SP	.105	.231**	.020	-.123*	.239**	-.751**	.498**	1		
9.SY	.112	.028	.004	.300**	-.032	.653**	-.458**	-.262**	1	
10.SM	.045	.136*	.082	-.076	.036	-.142*	.150*	.165**	-.010	1

**P < .01

*P < .05

SMSK: Sosyal medyada sosyal kaygı

PİK: Paylaşılan içerik kaygısı

GK: Gizlilik kaygısı

EK: Etkileşim kaygısı

ÖDK: Öz değerlendirme kaygısı

SOY: Sanal ortamda yalnızlık

SS: Sanal sosyalleşme

SP: Sanal paylaşım

SY: Sanal yalnızlık

SM: Siber mağduriyet

Kadınlarda sosyal medyada sosyal kaygı ile sanal sosyalleşme arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = -.14$, $p < .05$) bir ilişki bulunmaktadır. Kadınlarda paylaşılan içerik kaygısı ile sanal paylaşım ($r = .23$, $p < .01$) ve siber mağduriyet ($r = .14$, $p < .05$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kadınlarda etkileşim kaygısı ile sanal sosyalleşme arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = -.29$, $p < .01$) bir ilişki bulunmaktadır. Kadınlarda etkileşim kaygısı ile sanal ortamda yalnızlık ($r = .30$, $p < .01$) arasında pozitif-orta ve alt boyutu sanal yalnızlık ($r = .30$, $p < .01$) arasında pozitif-orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kadınlarda öz değerlendirme kaygısı ile sanal paylaşım arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = .24$, $p < .01$) bir ilişki bulunmaktadır. Kadınlarda sosyal medyada sosyal kaygı ve alt boyutlarının tabloda (Tablo 4.42) yer alan diğer değişkenlerle arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.1.10. Erkeklerin Siber Mağduriyet ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

Erkeklerde siber mağduriyet ve sanal ortamda yalnızlık alt boyut düzeyleri ile sosyal medyada sosyal kaygı alt boyut düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.43. Erkeklerin Siber Mağduriyet ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyut Düzeyleri Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyut Düzeyleri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.SMSK	1									
2. PİK	.788**	1								
3. GK	.673**	.289**	1							
4. EK	.820**	.471**	.547**	1						
5.ÖDK	.755**	.625**	.376**	.527**	1					
6.SOY	.074	-.031	.086	.176	-.073	1				
7.SS	-.150	-.049	-.077	-.219*	-.022	-.825**	1			
8.SP	.169	.229*	.034	.072	.197*	-.733**	.346**	1		
9.SY	.234*	.177	.195*	.281**	-.037	.515**	-.288**	-.174	1	
10.SM	.214*	.277**	.167	.097	.221*	-.280**	.245**	.273**	-.015	1

**P < .01

*P < .05

SMSK: Sosyal medyada sosyal kaygı

PİK: Paylaşılan içerik kaygısı

GK: Gizlilik kaygısı

EK: Etkileşim kaygısı

ÖDK: Öz değerlendirme kaygısı

SOY: Sanal ortamda yalnızlık

SS: Sanal sosyalleşme

SP: Sanal paylaşım

SY: Sanal yalnızlık

SM: Siber mağduriyet

Erkeklerde sosyal medyada sosyal kaygı ile sanal yalnızlık arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = .23$, $p < .05$) bir ilişki bulunmaktadır. Erkeklerde sosyal medyada sosyal kaygı ile siber mağduriyet ($r = .21$, $p < .05$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Erkeklerde paylaşılan içerik kaygısı ile sanal paylaşım ($r = .23$, $p < .01$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır; siber mağduriyet ($r = .28$, $p < .01$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Erkeklerde gizlilik kaygısı ile sanal yalnızlık arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = .20$, $p < .05$) bir ilişki bulunmaktadır. Erkeklerde etkileşim kaygısı ile sanal sosyalleşme arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ($r = -.22$, $p < .05$) bir ilişki bulunmaktadır; sanal yalnızlık ($r = .28$, $p < .01$) arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Erkeklerde öz değerlendirme kaygısı ile sanal paylaşım ($r = .20$, $p < .05$) ve siber mağduriyet ($r = .22$, $p < .05$) arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Erkeklerde sosyal medyada sosyal kaygı ve alt boyutlarının tabloda (Tablo 4.43) yer alan diğer değişkenlerle arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

4.1.11. Siber Mağduriyet Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık

Siber mağduriyet ile sanal ortamda yalnızlık ve sanal ortamda yalnızlığın alt boyut düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koyabilmek amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon Testi uygulanmıştır.

Tablo 4.44. Siber Mağduriyet Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık ve Sanal Ortamda Yalnızlığın Alt Boyut Düzeyleri

	1	2	3	4	5
1.SOY	1				
2.SS	-.864**	1			
3.SP	-.748**	.458**	1		
4.SY	.614**	-.409**	-.234**	1	
5.SM	-.183**	.172**	.202**	-.003	1
**P < .01					
*P < .05					
SOY: Sanal ortamda yalnızlık					
SS: Sanal sosyalleşme					
SP: Sanal paylaşım					
SY: Sanal yalnızlık					
SM: Siber mağduriyet					

Tablo 4.44 incelendiğinde siber mağduriyetin sanal sosyalleşme ($r = 17$, $p < .01$), sanal paylaşım ($r = 20$, $p < .01$) ile pozitif yönde ve düşük düzeyde; sanal ortamda yalnızlık ($r = -.18$, $p < .01$) ile negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişkisi bulunmaktadır.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgular hakkında değerlendirmeler yer almaktadır. Elde edilen bulgular alanyazın kapsamında yapılan tartışmalarla birlikte sunulmuştur.

5.1. Cinsiyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları

Son yıllarda iletişim ortamları tüm dünyada ve ülkemizde hızlı bir biçimde değişmektedir (Abaoğlu vd., 2017). Yüz yüze iletişim yerini sosyal medya uygulamaları üzerinden kurulan çevrimiçi iletişim şekline bırakmaktadır ve sosyal medyada yeni iletişim kalıpları ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle sosyal kaygı bozukluğu gibi rahatsızlıkların tedavisi planlanırken, sosyal medya kullanıcılarının diğerleri ile etkileşimleri esnasında yaşadıkları iletişim problemlerinin de dikkate alınması bu konuda etkili çözüm önerilerinin sunulmasına katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda, sosyal medya platformlarında yaşanan sosyal kaygıya yönelik yapılan araştırmalarda cinsiyetler arası farklılıkları ön plana çıkarmak sosyal kaygıya yönelik üretilen çözümlerden daha fazla verim alınmasını sağlayacaktır. Alanyazın incelendiğinde kadınlarda sosyal kaygının erkeklere göre daha yüksek olduğunu ortaya koyan sonuçlara rastlanmaktadır (Burkovik, 2011; Durusoy, 2019; Fırıncı, 2021; Kocaoğlu ve Çekiç, 2021; Ohayon ve Schatzberg, 2010; Oran, 2020; Ümmet, 2007). Sübaşı (2010) tarafından yapılan çalışmada ise erkeklerin kadınlara göre sosyal kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Önder (2020) tarafından üniversite öğrencileri yapılan araştırmaya göre sosyal kaygı cinsiyetler arasında anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır ve erkekler kadınlara göre daha fazla sosyal kaygı yaşamaktadırlar. Alanyazında sosyal kaygının cinsiyetlere göre farklılaşmadığı çalışmalar da bulunmaktadır. (Eker, 2021; Karaşar, 2014; Küçük, 2016; Uğur, 2018).

Yapılan analizlere göre kadınların sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde, araştırma bulgularına benzer şekilde sosyal medyada sosyal kaygının kadınlarda erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir (Ağırtas ve Güler, 2020; Aktan, 2018; Alkış vd. 2017; Erliksson vd. 2020). Aluh vd. (2019) tarafından Nijerya'da lisans öğrencileri arasında sosyal medyada sosyal kaygıyı değerlendirmek amacıyla

yapılan araştırma bulguları, Türkiye’de konuyla ilgili elde edilen araştırma bulgularından farklı olarak, kadın ve erkekler arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmadığını ortaya koymaktadır.

Analizlerden elde edilen sonuçlara göre sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu olan paylaşılan içerik kaygısı düzeyi kadınlarda erkeklere göre daha yüksektir. Alkış vd. (2017) sosyal medyada paylaşılan içerik kaygısının cinsiyetler arası anlamlı bir fark ortaya çıkarmadığını belirtmişlerdir. Ağırtaş ve Güler (2018) tarafından yapılan çalışmada da cinsiyetler arasında paylaşılan içerik kaygısı düzeyinde farklılık olmadığı görülmektedir.

Bulgulara göre kadınların sosyal medyada gizlilik kaygısı erkeklere göre daha fazladır. Alkış vd. (2017) tarafından sosyal medyada gizlilik kaygısına dair elde edilen bulgular bu araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Aktan (2018) tarafından yapılan çalışma bulguları da kadınların erkeklere göre sosyal medyada daha çok gizlilik kaygısı yaşadıklarını göstermektedir. Ağırtaş ve Güler (2020) tarafından yapılan sosyal medyada sosyal kaygıya yönelik çalışma bulguları da kadınlarda gizlilik kaygısının erkeklere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu olan etkileşim kaygısı düzeyinin kadınlarda erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde Alkış vd. (2017), Aktan (2018) tarafından konuyla ilgili yapılan araştırma bulguları kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre sosyal medyada daha yüksek etkileşim kaygısına sahip olduklarını destekler niteliktedir. Ağırtaş ve Güler (2020) tarafından yapılan araştırma bulguları da sosyal medyada etkileşim kaygısının kadınlarda erkeklere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Cinsiyet açısından sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu olan öz değerlendirme kaygısı incelendiğinde yapılan analizler sonucu kadınların sosyal medyada öz değerlendirme kaygısının erkeklere göre daha fazla olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde Alkış vd. (2017), Aktan (2018), Ağırtaş ve Güler (2020) tarafından yapılan çalışma bulguları, bu araştırma bulgularından farklı olarak, cinsiyete göre öz değerlendirme kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir.

Sosyal medyada sosyal kaygının kadınlar tarafından daha fazla yaşanması, toplumsal cinsiyet rolleri açısından değerlendirilebilir. Toplum kadın ve erkeklere farklı cinsiyet rolleri yüklemektedir. Toplum tarafından erkeklere hata yapmaya yönelik daha fazla tolerans tanınmasına karşın; kadınlara yönelik aynı toleransın gösterilemediği görülmektedir (Brescoll vd., 2010; Hentschel, vd, 2013). Bu nedenle erkelerin, sosyal medyada da çevrimiçi paylaşımlarda bulunurken, sosyal yaşamda olduğu gibi kadınlara göre daha az kaygı yaşadıkları söylenebilir. Bu değerlendirmeler, cinsiyet faktörü değerlendirilirken sosyal ve kültürel yönlerinin dikkate alınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Aynı zamanda bu değerlendirmeler, sosyal medyada sosyal kaygı alt boyutları olan paylaşılan içerik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı, gizlilik kaygısı ve etkileşim kaygısı düzeylerinin erkeklere göre kadınlarda daha fazla olmasını da açıklar niteliktedir.

5.2. Yaş Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları

Araştırmada elde edilen bulgular, sosyal medyada sosyal kaygı ile yaş arasında negatif bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Yapılan analiz sonucu yaş azaldıkça sosyal medyada sosyal kaygının arttığı görülmektedir. Erliksson vd. (2020) tarafından İsveç'te sosyal medyada sosyal kaygıya yönelik yapılan araştırma bulguları, bu araştırmadan farklı olarak, yaş ile sosyal medyada sosyal kaygı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermektedir.

Yapılan analizler neticesinde sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları olan paylaşılan içerik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı ve etkileşim kaygısı ile yaş arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Yaş azaldıkça sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları olan paylaşılan içerik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı ve etkileşim kaygısı artmaktadır. Ancak, sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu olan gizlilik kaygısı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.

Sosyal medyada sosyal kaygı alanyazında yeterli düzeyde çalışılmadığı için bu alandaki bilgiler sınırlıdır. Bu nedenle, sosyal medyada sosyal kaygıyla ilgili bulguların destekleyebilmek amacıyla konuyla ilişkili olan sosyal kaygıya yönelik yapılan araştırma bulgularına yer verilmiştir. Konuyla ilgili Ümmet (2007) ve Fırıncı (2021) tarafından yapılan araştırmalarda en küçük yaş grubundaki katılımcıların, diğer yaş gruplarına göre daha fazla sosyal kaygı yaşadıkları görülmektedir. Diğer

bir araştırmada, ergenliğin erken evrelerinde daha sonraki evrelere göre daha yüksek düzeyde kaygı yaşandığı görölmektedir (Akça vd. 2015). Bir diğeri araştırmada da, üniversite öğrencilerinin daha ileri yaş gruplarına göre daha fazla sosyal kaygı yaşandığı saptanmıştır (Adare vd., 2021).

Sosyal medyada sosyal kaygı, paylaşılan içerik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı ve etkileşim kaygısının yaş ilerledikçe azalması, gerek kaygı gerekse sosyal kaygıyla ilgili teorik açıklamalar ve araştırma bulgularından hareketle açıklanabilir. Örneğin, kişilerarası duyarlılığın diğeri ileri yaş gruplarına göre üniversite öğrencilerinde daha yüksek olması (Peng vd., 2003), bu kişilerin iletişim esnasında daha fazla sosyal kaygı yaşamalarını etkileyebilir. Dolayısıyla söz konusu duyarlılık, daha genç yaştaki öğrencilerin diğeri yaş gruplarına göre sosyal medyada da sosyal kaygı yaşamalarının bir nedeni olarak değerlendirilebilir. Aynı zamanda, internet kullanım sıklığı ile sosyal kaygı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunduğu (Dhir vd., 2018) ve 16-24 yaş grubunun interneti en sık kullanan yaş grubu olduğu görölmektedir (Güler vd., 2017). Dolayısıyla en yüksek internet kullanım sıklığı olan bu yaş grubunun, ilerleyen yaş dönemlerine göre hem sosyal kaygı hem de sosyal medya sosyal kaygı yaşamaları daha olası görölmektedir.

5.3. Öğrenim Görülen Sınıf Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları

Sosyal medyada sosyal kaygı üzerine yapılan bu araştırmaya, 1., 2., 3. ve 4. sınıf üniversite öğrencileri katılmıştır. Katılımcıların öğrenim görülen sınıf açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında bir farklılık olup olmadığını ortaya koymak için yapılan analizlerde, 4. sınıf öğrencilerinin sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görölmektedir. Benzer şekilde, Ağırtaş ve Güler (2020) tarafından yapılan araştırmada, 1. sınıf öğrencilerinin sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin 4. Sınıf öğrencilerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aktan (2018) tarafından yapılan araştırma bulguları ise, sınıf düzeylerine göre sosyal medyada sosyal kaygının değişmediği yönündedir. Cinsiyet açısından yapılan analiz sonuçlarına göre de, kadınlarda sınıf düzeyi değişkeni göre sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır. Kadınlarda 4. sınıf öğrencilerinin sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri 2. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görölmektedir. Bulgulara göre erkeklerde

öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından sosyal medyada sosyal kaygı düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Öğrenim görülen sınıf değişkenine göre, 4. sınıf öğrencilerinin sosyal medyada paylaşılan içerik kaygısı düzeylerinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre kadınlarda 4. sınıf öğrencilerinin sosyal medyada paylaşılan içerik kaygısı düzeylerinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir ancak erkeklerde öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından paylaşılan içerik kaygısı düzeyinde anlamlı bir fark görülmemektedir. Ağırtaş ve Güler (2020) tarafından yapılan çalışmada da, paylaşılan içerik kaygısının 1. sınıflarda 3. sınıflardan anlamlı derece daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aktan (2018) tarafından yapılan çalışmada ise, paylaşılan içerik kaygısının öğrenim görülen sınıfa göre farklılaşmadığı görülmektedir.

Öğrenim görülen sınıf değişkenine göre, sosyal medyada etkileşim kaygısı ve sosyal medyada gizlilik kaygısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Aktan (2018) tarafından yapılan çalışmada bulguları da bu sonuçları destekler niteliktedir. Ancak, Ağırtaş ve Güler (2020) tarafından yapılan çalışmada, 1. sınıfların gizlilik kaygısı 3. sınıf ve 4. sınıflara göre daha yüksektir; etkileşim kaygısı düzeyleri ise öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır.

Katılımcıların öğrenim görülen sınıf değişkenine göre, 4. sınıf öğrencilerinin sosyal medyada öz değerlendirme kaygısı düzeylerinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir. Katılımcıların cinsiyetleri açısından ise öğrenim görülen sınıfa göre, 4. sınıf öğrencilerinin sosyal medyada öz değerlendirme kaygısı düzeyleri 1., 2. ve 3. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşüktür. Erkeklerde ise öğrenim görülen sınıf değişkeni açısından sosyal medyada öz değerlendirme kaygısı düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Alanyazın incelendiğinde bazı araştırmalara ait bulgular öz değerlendirme kaygısının sınıf düzeylerine göre farklılaşmadığı ortaya koymaktadır (Ağırtaş ve Güler, 2020; Aktan, 2018).

Sosyal medyada sosyal kaygının, paylaşılan içerik kaygısının, öz değerlendirme kaygısının öğrenim görülen sınıf düzeylerine göre farklılaşması sosyal

kaygı kavramı ile açıklanabilmektedir. Sosyal medyada sosyal kaygı alanyazında yeterli düzeyde çalışılmadığı için, sosyal medyada sosyal kaygıyla ilgili bulguları destekleyebilmek amacıyla konuyla ilişkili olan sosyal kaygıya yönelik yapılan araştırma bulgularına yer verilmiştir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalarda, üniversitenin ilk yıllarında öğrenim gören öğrencilerin, son sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden daha fazla sosyal yaşadıkları görülmektedir (Kocaoğlu ve Çekiç, 2021; Uğur, 2018; Yıldırım vd., 2011).

Bütün bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, sosyal medya platformlarında üniversitenin ilk yıllarında öğrenim gören öğrencilerin son sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden daha fazla sosyal kaygı yaşadıkları görülmektedir. Araştırma bulgularını destekleyen bu durum, öğrencilerin üniversitenin son yıllarında iş bulma kaygısını daha fazla yaşamaları (Tekin-Tayfun ve Korkmaz, 2016) ve buna bağlı olarak da, sosyal kaygının üniversitenin son yıllarında yerini iş bulma kaygına bırakmasıyla açıklanabilir. Aynı zamanda, Erikson (1950/1963) tarafından geliştiren psikososyal gelişim kuramına göre yakınlığa karşı yalnızlık/yalıtılmışlık aşaması 18 yaşından itibaren gerçekleşmeye başlamaktadır. Dolayısıyla, öğrenciler üniversiteye başladıkları ilk yıllarda bu psikososyal gelişim aşamasına geçtikleri için sosyalleşmeye daha fazla önem verebilmektedirler. Sosyalleşmenin öneminin artması, üniversitenin ilk yıllarında samimi ve sevgi dolu ilişkileri önemsemeye başlayan öğrencilerin yeni bir ortama uyum sağlamaları ve yeni insanlarla tanışmaları daha çok endişe duymalarına ve buna bağlı olarak da sosyal kaygı yaşamalarına neden olabilir. Dolayısıyla, üniversitenin ilk yıllarında sosyal medya platformlarında yeni edinilen sosyal çevre tarafından çevrimiçi profillerinin değerlendirilmesi ve beğenilmesi daha fazla önemsendiği için (Doğan, 2009), bu öğrencilerin sosyal medyada daha fazla sosyal kaygı yaşadıkları söylenebilir.

5.4. Yaşamın Büyük Kısımının Geçirildiği Yer Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları

Araştırma bulguları incelendiğinde, sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik kaygısı ve öz değerlendirme kaygısı düzeyleri, yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Diğer taraftan, çoğunlukla köyde yaşayan gruptakilerin sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin ve etkileşim kaygısı düzeylerinin, çoğunlukla il merkezinde yaşayan ve çoğunlukla ilçede veya kasabada yaşayan gruptaki

katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kadın ve erkekler yaşamlarının büyük kısmını geçtikleri yer açısından incelendiğinde, kadınlarda çoğunlukla köyde yaşayan gruptakilerin sosyal medyada sosyal kaygı düzeylerinin ve etkileşim kaygısı düzeylerinin çoğunlukla il merkezinde yaşayan ve çoğunlukla ilçede veya kasabada yaşayan gruptaki katılımcılardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir, ancak erkeklerde anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Sosyal medyada sosyal kaygı alanyazında yeterli düzeyde çalışılmadığı için, sosyal medyada sosyal kaygıyla ilgili bulguları destekleyebilmek amacıyla konuyla ilişkili olan sosyal kaygıya yönelik yapılan araştırma bulgularına yer verilmiştir. Eker (2021) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre sosyal kaygı düzeyi sırasıyla köy, küçükşehir ve büyükşehir olmak üzere anlamlı düzeyde azalmaktadır. Kişilerin yaşamlarının büyük kısmını nerede geçirdikleri sosyal kaygı düzeylerini etkilemektedir.

Sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygı düzeylerinin yaşamının büyük kısmını köyde geçiren katılımcılarda yaşamının büyük kısmını il ve ilçe/kasaba merkezinde geçiren katılımcılara göre daha yüksek olması, köy gibi görece daha az kişiden oluşan gruplarda yakın ilişki ve grup içi dinamiklerinin (Hackman, 2002) birey üzerindeki etkileriyle de açıklanabilir. Kişinin üzerinde kontrol etkisini daha fazla hissetmesi ve iç grup üyelerine karşı mahcup olmaktan çekinme gibi faktörlerin bu durumda etkili olduğu söylenebilir. Diğer tarafından, sosyal kaygı ile öz güven arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır (Göktürk, 2011). Aynı zamanda, şehir merkezinde yaşayan insanlar eğitim imkanları başta olmak üzere çok farklı uyaranlarla karşı karşıya kaldıkları için küçük yerlerde yaşayan öğrencilere göre kendilerini tanıma ve kendilerine güven duyma olasılıklarının daha yüksek olduğu söylenebilir (Sezer ve Oğuz, 2010). Öz güven, yaşamın büyük çoğunluğunun geçirildiği yer (Bakır ve Danış, 2020) ve sosyal kaygı ile ilgili bu değerlendirmelerden hareketle, küçük yerleşim yerlerinde yetişen kişilerin sosyal medya platformlarında daha fazla sosyal kaygı yaşamaları daha olası görülmektedir.

5.5. Demografik Değişkenler Açısından Siber Mağduriyet

Analiz sonuçlarına göre erkeklerin siber mağduriyet düzeyleri kadınlara göre daha yüksektir. Alanyazında bu araştırma bulgularına benzer bulguların yer aldığı görülmektedir. Gül (2021) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre erkeklerin siber mağduriyet düzeyleri kadınlardan anlamlı düzeyde daha fazladır. Diğer taraftan

farklı örneklemlerde gerçekleştirilen araştırma bulguları, bu araştırma bulgularından farklı olarak, siber mağduriyet düzeyinin cinsiyetlere göre farklılaşmadığını göstermektedir (Önder, 2020; Summak, 2019; Talan vd., 2020) Erkeklerin kadınlara göre daha fazla siber mağduriyet yaşamaları, erkeklerin sosyal medyadaki kişisel profilleri ve sosyal medyada paylaşım içerikleri vb. konusunda kadınlar kadar dikkatli ve kontrollü davranmamaları, sosyal medyada etkileşim içerisinde oldukları kişiler konusunda daha az seçici davranmaları ve risk oluşturacak (Çamur vd., 2007) sosyal medya gruplarında yer almaları ile açıklanabilir.

Analiz sonuçlarına göre siber mağduriyet düzeyi ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Alanyazında bu araştırma bulgularından farklı bulguların da yer aldığı görülmektedir (Gül, 2021). Analizlerden elde edilen sonuçlara göre siber mağduriyet düzeyinin öğrenim görülen sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı saptanmıştır. Alanyazında diğer araştırmalar incelendiğinde yapılan araştırma ile farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir (Talan vd., 2020). Bu bulgular araştırmanın örneklemini oluşturun üniversite öğrencilerinin interneti en sık kullanan yaş grubunu (Güler vd., 2017) oluşturmaları nedeniyle, internette sık paylaşımda bulunabilmeleri ve bu kişilerin kişisel bilgilerine rahatlıkla ulaşılabilmesi ile açıklanabilir.

Yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından siber mağduriyet düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Siber mağduriyet düzeyinin yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkenleri açısından farklılık göstermemesine açıklayıcı yorumların yapılabilmesi için, bireyci ve kolektif kültür yapılarıyla (Hofstede, 2001) birlikte bireyci ve toplulukçu benlik yapı (Kağıtçıbaşı, 2014) etkilerinin de dikkate alındığı araştırmalar yapılması yararlı olacaktır.

5.6. Demografik Değişkenler Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık

Analiz sonuçlarına göre kadın ve erkeklerin sanal ortamda yalnızlık ve alt boyut düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Alanyazın incelendiğinde bu araştırma sonuçları ile benzer sonuçlar olduğu görülmektedir (Demir, 2018; Kahraman, 2020; Şensoy vd., 2020). Diğer taraftan alanyazında kadın ve erkeklerin sanal ortamda yalnızlık ve alt boyut düzeyleri arasında bu araştırma bulgularından farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Konuyla ilgili yapılan

araştırma sonuçlarına göre, erkeklerin sanal ortamda yalnızlık, sanal sosyalleşme, sanal paylaşım ve sanal yalnızlık düzeylerinin, kadınlara göre daha fazla olduğu görülmektedir (Kabaklı-Çimen, 2018; Korucu ve Kara, 2019; Özdemir vd., 2017; Rıhtım, 2020; Yeşildal ve Ertaş, 2020). Ayrıca Rıhtım (2020) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre de kadınların sanal sosyalleşme düzeylerinin erkeklerden anlamlı ölçüde yüksek olduğu görülmektedir. Bu bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, sanal ortamda yalnızlığın cinsiyetlere göre farklılık göstermemesi, örneklemin sanal ortamda yalnızlığa yönelik algı ve yüklemelerinin benzer olduğuyla açıklanabilir. Ancak, benzer bir kültür ve örnekleme gerçekleştirilen araştırma bulgularının farklılık göstermesi, sanal ortamda yalnızlık ve alt boyutlarını belirlemede cinsiyet değişkeni yanında, farklı değişkenlerin de etkili olabileceğini düşündürmektedir.

Bulgulara göre yaş ile sanal ortamda yalnızlık, sanal sosyalleşme ve sanal yalnızlık arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Alanyazın incelendiğinde, bu araştırma sonuçlarını destekler nitelikte, yaş açısından sanal ortamda yalnızlık, sanal sosyalleşme ve sanal yalnızlık düzeylerinin farklılaşmadığını gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Özdemir vd., 2017; Demir, 2018; Şensoy vd., 2020; Yeşildal ve Ertaş, 2020). Genel olarak değerlendirildiğinde, sanal ortamda yalnızlık, sanal sosyalleşme ve sanal yalnızlığın yaşa göre farklılık göstermemesi, üniversitede öğrenim gören örneklemin [16-24 yaş grubundaki üniversite öğrencileri interneti en sık kullanan yaş grubunu oluşturmaktadır (Güler vd., 2017)], konuyla ilgili benzer bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Farklı yaş grupları (yetişkinlik, yaşlılık vb.) arasında yapılan karşılaştırmalar konuyla ilgili alanyazına katkı sağlayacaktır.

Ancak araştırma bulgularına göre, yaş ile sanal paylaşım arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Diğer taraftan alanyazında yaş açısından sanal paylaşım düzeyinin farklılaştığını gösteren araştırmalar bulunmaktadır (Kabaklı-Çimen, 2018). Sosyal medya kullanımı, pasif ve aktif kullanım olarak sınıflandırılmaktadır. Sanal paylaşımın azalması, çevrimiçi paylaşımda bulunmadan, daha çok diğer kullanıcıların gönderilerini takip ederek pasif bir şekilde kullanılmasıyla (Frison ve Eggermont, 2016) açıklanabilir.

Araştırma bulgularına göre, yaş ilerledikçe sanal paylaşım düzeyinin azalması ve 4. sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin 1. sınıftaki öğrencilere göre

daha az sanal paylaşımda bulunmaları, mezun olabilme kaygısı ve mezuniyet sonrasında iş bulma kaygısı (Tekin-Tayfun ve Korkmaz, 2016) gibi nedenlerle sosyal medyayı daha çok pasif kullanmaya başlamaları ile açıklanabilir. Araştırma bulgularına göre sanal ortamda yalnızlık, sanal sosyalleşme ve sanal yalnızlık düzeylerinin öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Alanyazında, elde edilen bulguları destekleyen araştırmalar olduğu görülmektedir (Kahraman 2020; Özdemir vd., 2017). Bu durum, üniversitede öğrenim gören örneklemin konuyla ilgili benzer bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir. Ancak Korucu ve Kara (2019) tarafından yapılan çalışma bulgularına göre, 4. sınıf öğrencilerinin sanal ortamda yalnızlık düzeyleri 3. sınıflara göre daha fazladır. Araştırma bulgularına göre, 4. sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sanal paylaşım düzeylerinin 1. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durum, üniversitenin ilk yıllarında öğrencilerin yakınlığa karşı yalnızlık/yalıtılmışlık aşamasına geçmeleriyle samimi ve sevgi dolu ilişkilere yönelik ihtiyaçlarının açığa çıkmasından (Erikson 1950/1963) dolayı yeni bir çevre edinebilmek amacıyla sanal ortamlarda daha sık paylaşımda bulunmaları ile açıklanabilir.

Ayrıca, yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından sanal ortamda yalnızlık düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Sanal ortamda yalnızlığın yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer değişkeni açısından farklılık göstermemesi, sanal ortamda yalnızlığa yönelik yüklemelerinin benzer olmasıyla açıklanabilir.

5.7. Siber Mağduriyet Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları

Bulgulara göre siber mağduriyet ile sosyal medyada sosyal kaygı ve alt boyutları olan etkileşim kaygısı, öz değerlendirme kaygısı ve gizlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Siber mağduriyet ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu olan paylaşılan içerik kaygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Siber mağduriyet düzeyi arttıkça sosyal medyada paylaşılan içerik kaygısı artmaktadır.

Sosyal medyada sosyal kaygı ile siber mağduriyet arasındaki ilişki yeterli sayıda çalışılmamış olduğu için bu alandaki bilgiler sınırlıdır. Ancak sosyal medyada

sosyal kaygı, alanyazında var olan sosyal kaygı kavramıyla ilgili açıklamalardan hareketle desteklenebilir. Örneğin, Liu vd. (2013) tarafından ergenlerin kişisel bilgilerinin paylaşımına yönelik yapılan araştırmada gizlilik kaygısının sosyal kaygıyı etkilediğine dair bulgular gözlenmektedir. Siber mağduriyet düzeyi arttıkça sosyal medyada paylaşılan içerik kaygısının artması, kişilerin kendileri için özel/mahrem olan sosyal medyadaki paylaşımları ve kişisel bilgilerinin diğerleri tarafından izinsiz kullanılmasına ve buna bağlı olarak birtakım sorunlar yaşamalarına yönelik endişeleri ile açıklanabilir.

Aynı zamanda araştırma bulguları, erkeklerde kadınlardan farklı olarak sosyal medyada sosyal kaygı ile siber mağduriyet arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir; siber mağduriyet arttıkça sosyal medyada sosyal kaygı artmaktadır. Diğer taraftan, erkeklerde yine kadınlardan farklı olarak, öz değerlendirme kaygısı ile siber mağduriyet arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır; siber mağduriyet arttıkça öz değerlendirme kaygısı artmaktadır.

Erkeklerde siber mağduriyet düzeyi arttıkça sosyal medyada sosyal kaygı ve öz değerlendirme kaygısı düzeylerinin artması, kendini sunma yaklaşımı ve toplumsal cinsiyet rolleri ile açıklanabilir. Schlenker ve Leary'e (1982) göre, kendini sunma yaklaşımında kişi, dürüstlük ve çekicilik gibi istenilen sosyal şekillerde izlenim oluşturmak istemektedir ve bu izlenimi diğerlerine sunamayacağına yönelik kuşku yaşadığında sosyal kaygı yaşamaktadır. Bu bilgidен hareketle, toplumsal cinsiyet rollerine göre istenilen sosyal şekiller, erkek ve kadınlarda farklılaşmaktadır. Siber mağduriyet yaşanması nedeniyle, erkeklerden beklenen cesur ve güçlü olmak gibi sosyal şekillerin artık kişinin kontrolünde olmaması ve diğerlerinden mağdur olmasına yönelik olumsuz geri bildirimler alması, kişinin diğerleri üzerinde bırakmak istediği olumlu izlenimin önüne geçmektedir. Dolayısıyla siber mağduriyet yaşayan erkekler, diğerleri üzerinde bırakmak istedikleri izlenimi başarmaya yönelik kuşku duymaya başladıklarından, sosyal medya platformlarında da sosyal kaygı yaşayabilmektedirler. Öte yandan, sosyal medya üzerinden kendilerine lakap takılması, alay konusu olmaları gibi çeşitli şekillerde siber mağduriyet yaşayan erkeklerin sosyal medya platformlarında öz değerlendirmelerine yönelik kaygı yaşamaları anlaşılır görünmektedir.

5.8. Sanal Ortamda Yalnızlık Açısından Sosyal Medyada Sosyal Kaygı ve Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Alt Boyutları

Araştırma bulgularına göre, sanal ortamda yalnızlık ile sosyal medyada sosyal kaygı ve alt boyutları paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Sanal ortamda yalnızlık ile sosyal medyada etkileşim kaygısı arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Sanal ortamda yalnızlık arttıkça sosyal medyada etkileşim kaygısı artmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, sanal ortamda yalnızlığın alt boyutu olan sanal sosyalleşme ile sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sanal sosyalleşme azaldıkça sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısı artmaktadır. Sanal sosyalleşme ile paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Sanal ortamda yalnızlığın alt boyutu sanal paylaşım ile sosyal medyada sosyal kaygı, paylaşılan içerik kaygısı ve öz değerlendirme kaygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sanal paylaşım ile etkileşim kaygısı, gizlilik kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Sanal yalnızlık alt boyutu ile sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısı alt boyutu arasında anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişki vardır. Sanal yalnızlık arttıkça sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısı artmaktadır.

Araştırma bulgularına göre, erkek ve kadın katılımcılar sanal ortamda yalnızlık ve sosyal kaygı açısından incelendiklerinde bazı farklılıklar açığa çıkmaktadır. Kadınlarda sosyal medyada sosyal kaygı ile sanal sosyalleşme arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Erkeklerde sosyal medyada sosyal kaygı ile sanal yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki görülmektedir. Erkeklerde gizlilik kaygısı ile sanal yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Erkeklerde öz değerlendirme kaygısı ile sanal paylaşım arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki görülmektedir.

Sanal ortamda yalnızlık ile etkileşim kaygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olması, sanal ortamda diğer kullanıcılarla etkileşime yanaşmayan bireyin diğer kullanıcılar ile iletişim kurmak durumunda kaldığında yaşadığı kaygıyla açıklanabilir.

Sanal sosyalleşme ile sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olması, diğer kullanıcılar ile etkileşim esnasında etkileşim kaygısı ve sosyal kaygı yaşamayan kullanıcıların, gerçek yaşantılarındaki sosyalleşme durumunun sanal ortamda temsil edildiği sanal sosyalleşmeyi (Korkmaz vd., 2014) daha fazla yaşamalarıyla açıklanabilir.

Sanal paylaşım ile sosyal medyada sosyal kaygı, paylaşılan içerik kaygısı ve öz değerlendirme kaygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olması, sosyal medya platformlarında müzik, fotoğraf ve video gibi paylaşımlardaki artış nedeniyle kişinin diğer kullanıcıların bu paylaşımlar hakkındaki değerlendirmelerini daha fazla önemsemesi ile açıklanabilir. Dolayısıyla paylaşımların içeriklerinin kullanıcılar tarafından önemli görülmesi sürecin doğal bir parçası olarak değerlendirilebilir.

Sanal yalnızlık ile sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunması, alanyazında var olan sosyal kaygı ve yalnızlık kavramıyla ilgili açıklamalardan hareketle desteklenebilir. Sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısı ile sanal yalnızlık arasındaki pozitif yöndeki anlamlı ilişki, sosyal kaygı ile yalnızlık arasında bulunan pozitif yönde anlamlı ilişkiyle açıklanabilir (Çetiner, 2021; Demirtop, 2019; Eker, 2021; Elevli, 2019; Er, 2020; Eren-Şirin, 2018; Fırıncı, 2021; Hayırcı ve Sarı 2020; Maes vd., 2019; Sübaşı, 2007; Uğur, 2018). Alanyazındaki bu bilgiler ışığında yalnızlık ve sosyal kaygı arasındaki ilişkinin benzer şekilde sosyal medya platformlarında da açığa çıkması ve sanal yalnızlık arttıkça sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısının artması anlaşılır hale gelmektedir.

5.9. Siber Mağduriyet Açısından Sanal Ortamda Yalnızlık ve Sanal Ortamda Yalnızlık Alt Boyutları

Yapılan analizlere göre siber mağduriyetin sanal sosyalleşme, sanal paylaşım ile pozitif yönde; sanal ortamda yalnızlık ile negatif yönde anlamlı bir ilişkisinin bulunduğu görülmektedir. Sanal sosyalleşme ve sanal paylaşım arttıkça siber mağduriyet artmaktadır. Sanal ortamda yalnızlık azaldıkça siber mağduriyet artmaktadır.

Sanal sosyalleşme ve sanal paylaşım arttıkça siber mağduriyetin arttığı şeklindeki bulgular, kullanıcıların sosyal medyada kişisel profillerine ve gönderilere pek çok kullanıcının ulaşması (Korkmaz vd., 2014), bu bilgilerin kötü amaçlı ele

geçirilmesine (Wang vd., 2010) neden olarak siber mağduriyet riskini artırması ile açıklanabilir. Sanal ortamda yalnızlık arttıkça siber mağduriyetin azalması ise, sosyal medya platformlarında kullanıcının diğer sosyal medya kullanıcıları ile daha az etkileşim halinde olması nedeniyle kişisel bilgilerinin daha az sıklıkla görüntülenmesi ve paylaşımlarının sınırlı sayıda bir kitleye ulaşması ile açıklanabilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal medya kullanımı her geçen gün artırmaktadır. Sosyal medya kullanıcıları farklı sosyal medya uygulamalarını deneyimlemeyerek diğerleri ile olan iletişimlerini sanal ortama taşımaktadır. Kaygının önemli bir boyutu olan sosyal kaygı bu ortamlarda da iletişim süreçlerini etkilemektedir. Sosyal medya kullanıcılarının diğer kullanıcılarla etkileşim halindeyken yaşadıkları sosyal kaygı önemli bir konu haline gelmektedir. Sosyal medya kullanıcıları, diğer kullanıcılar tarafından sanal paylaşımlarına verilen tepkiler esnasında, anonim hesaplardan istenmeyen mesajlar aldıklarında veya bilgilerine sosyal medya üzerinden izinsiz ulaşılması gibi durumlarda sosyal kaygı yaşayabilmektedirler.

Sosyal medya, sosyal kaygı, yalnızlık, siber saldırı gibi kavramlar üzerine yapılmış pek çok araştırma bulunmaktadır. Ancak yapılan incelemeler sonucunda, sosyal medyada sosyal kaygı, sanal ortamda yalnızlık ve siber mağduriyet arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılan bir başka araştırmanın bulunmadığı görülmektedir. Sosyal kaygı, yalnızlık ve mağduriyet kavramlarının sosyal medya platformları bağlamında incelenmesi, çevrimiçi sorunların belirlenmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin sunulabilmesi açısından önem arz etmektedir. Aynı zamanda bu araştırmanın sosyal medyada sosyal kaygı, sanal ortamda yalnızlık ve siber mağduriyet kavramlarına dikkat çekmesi ve benzer konularda çalışma yapılmasının önünü açarak alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmanın temel amacı sosyal kaygının, sosyal medya platformlarında hangi faktörlerden etkilendiğine dair çeşitli açıklamalar getirmektir. Sanal ortamda yalnızlık ve siber mağduriyet değişkenlerinin sosyal medyada sosyal kaygı ile ilişkisi araştırmanın amacı doğrultusunda incelenmektedir. Aynı zamanda siber mağduriyet ile sanal ortamda yalnızlık arasındaki ilişki değerlendirilmektedir. Cinsiyet, yaş, öğrenim görülen sınıf, yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer gibi farklı değişkenler açısından sosyal medyada sosyal kaygı, sanal ortamda yalnızlık ve siber mağduriyet incelenmiştir, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Kadınların sosyal medyada sosyal kaygı, paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı ve etkileşim kaygısı düzeylerinin erkeklerden anlamlı düzeyde daha fazla olduğu görülmektedir. Sosyal medya kullanımı sırasında kadınların daha fazla kaygı yaşadıkları görülmektedir. Yaş ile sosyal medyada sosyal

kaygı ve alt boyutlarından paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, öz değerlendirme kaygısı arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Yaş ilerledikçe sosyal medyada sosyal kaygı, paylaşılan içerik kaygısı, etkileşim kaygısı, öz değerlendirme kaygısı azalmaktadır. Yaş ile sosyal medyada gizlilik kaygısı arasında bir ilişki bulunmamaktadır. 4. sınıfta öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal medyada sosyal kaygı ve öz değerlendirme kaygısı, paylaşılan içerik kaygısı düzeyleri 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşüktür. Üniversitenin ilk yıllarında öğrencilerin sosyal medya ortamlarında yaşadıkları sosyal kaygı, üniversitenin son yıllarına oranla daha yüksektir.

Gerek bütün katılımcılar gerekse yalnızca kadın katılımcılar bağlamında yapılan analizler sonucunda, yaşamının büyük kısmını köyde geçiren grubun, sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısı düzeylerinin, yaşamının büyük kısmını il ve ilçe/kasaba merkezinde geçiren gruptan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir fakat erkek katılımcılarda anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamaktadır. Sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutları paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik kaygısı ve öz değerlendirme kaygısı yaşamın büyük kısmının geçirildiği yer açısından anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Siber mağduriyet ile sosyal medyada sosyal kaygının alt boyutu olan paylaşılan içerik kaygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır; siber mağduriyet arttıkça paylaşılan içerik kaygısı da artmaktadır. Kadınlarda paylaşılan içerik kaygısı ile siber mağduriyet arasında pozitif yönde ilişki bulunmaktadır. Erkeklerde ise sosyal medyada sosyal kaygı, paylaşılan içerik kaygısı ve öz değerlendirme kaygısı ile siber mağduriyet arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Siber mağduriyet yaşayan kadınlar, sosyal medya paylaşımlarının içerikleri açısından kaygı yaşamaktadırlar. Siber mağduriyet yaşayan erkekler, sosyal medyada paylaşımlarının içeriklerine yönelik ve öz değerlendirmelerine yönelik kaygı yaşamaktadırlar.

Sanal ortamda yalnızlık ile sosyal medyada sosyal kaygı ve alt boyutları paylaşılan içerik kaygısı, gizlilik kaygısı, öz değerlendirme kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Sanal ortamda yalnızlık ile etkileşim kaygısı arasında pozitif yönde bir ilişki vardır. Sanal ortamda yalnızlığın alt boyutu olan sanal sosyalleşme ile sosyal medyada sosyal kaygı ve etkileşim kaygısı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sanal ortamda yalnızlığın alt boyutu sanal

paylaşım ile sosyal medyada sosyal kaygı, paylaşılan içerik kaygısı ve öz değerlendirme kaygısı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Kadınlarda erkeklerden farklı olarak, sosyal medyada sosyal kaygı ile sanal sosyalleşme arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Erkeklerde kadınlardan farklı olarak, öz değerlendirme kaygısı ile sanal paylaşım arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Siber mağduriyetin sanal sosyalleşme, sanal paylaşım ile pozitif yönde ilişkisi bulunmaktadır. Siber mağduriyet ile sanal ortamda yalnızlık arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Sanal sosyalleşme ve sanal paylaşım düzeyleri arttıkça kişilerin siber mağduriyet ile daha fazla karşılaşmaları beklenmektedir.

Araştırmadan elde edilen diğer bulgulara göre erkeklerin siber mağduriyet düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Yaş ile sanal paylaşım arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır; 4. sınıf öğrencilerinin sanal paylaşım düzeylerinin 1. sınıf öğrencilerine göre anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir.

Araştırma bulgularının bu çalışmada kullanılan ölçekler ve araştırmaya dahil olan örneklem ile sınırlı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler katılımcıların öz değerlendirmelerini içerdiği için katılımcılar soruları yanıtlarken yanlı davranmış olabilirler. Veriler analiz edilirken korelatif yöntem kullandığından bu analizlerden elde edilen bulguların neden-sonuç ilişkisi vermediği hususuna dikkat edilmelidir.

Elde edilen bulgulara ilişkin öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

1. Araştırma bulgularından hareketle benzer araştırmaların farklı yaş grupları ve farklı örneklem üzerinde tekrarlanarak bu bulguların genellenebilirlik düzeyinin artırılması önerilmektedir.
2. Üniversite öğrencilerinde sosyal medyada sosyal kaygıya yönelik yapılacak araştırmalarda öğrencilerin okudukları bölümlere yönelik karşılaştırmalara yer verilmesi sosyal medyada sosyal kaygının öğrenciler üzerindeki etkilerinin anlaşılmasına fayda sağlayacaktır.
3. Analizler sonucu cinsiyetler arası farklılıklar dikkat çekmektedir, sosyal medya kullanımının kişi üzerindeki etkisi incelenirken cinsiyetler arası farkların

kültürden kültüre ne düzeyde değişiklik gösterdiğini araştırmak alanyazına katkı sağlayacaktır.

4. Sosyal medyada sosyal kaygının sosyal medyada kullanım süresi, kullanılan sosyal medya platformu sayısı, sosyal medya kullanım amacına göre incelenmesi bu kavramın anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.
5. Sosyal medyada sosyal kaygıyı önlemeye yönelik araştırmalar verimli sosyal medya kullanımını arttırmak açısından faydalı olacaktır.
6. Kişilerin sanal yalnızlıklarının iyileştirilmesi üzerine yapılacak çalışmalar sosyal medyada sosyal kaygının ve etkileşim kaygısının azalmasına fayda sağlayacaktır.
7. Siber mağduriyet düzeylerinde cinsiyetler arası farklılıklar dikkat çekmektedir; siber mağduriyete yönelik çözüm önerileri araştırılırken cinsiyet faktörüne dikkat edilmesi faydalı olacaktır.
8. Bu araştırmada elde edilen bulguların sosyal medyada sosyal kaygının önlenmesi için geliştirilecek projelere katkı sağlaması beklenmektedir.

Sonuç olarak, araştırma bulgularının sosyal bilimlere katkı sağlayacağı ve sosyal kaygı kavramına alışılmışın dışında bir bakış açısı sağlayarak sosyal medya kullanımına yönelik araştırmalara ışık tutacağı düşülmektedir. Sosyal medya kullanımı sırasında yaşanan sosyal kaygıya neden olabilecek faktörlerin saptanması ve sosyal kaygının önlenmesi, sosyal medya kullanımının bıraktığı etki açısından kişiyi olumlu yönde etkileyecektir. Sosyal medyada sosyal kaygının azaltılması kişilerin bu platformlarda sosyalleşme düzeylerini olumlu yönde etkileyecektir ve bireylerin kendilerini sanal ortamda yalnız hissetme düzeylerini iyileştirecektir. Sanal sosyalleşmenin artması sosyal medyada etkileşim kaygısını düşürerek günümüzde sıklıkla kullanılan sosyal medyaların kişi üzerinde stres verici bir etkiden çok rahatlatıcı bir etkiye sahip olmasına olanak sağlayacaktır. Siber mağduriyet hakkında çeşitli bilgilendirmeler yapılarak siber mağdurların psikolojik destek almalarına teşvik eden eğitimlerin yaygınlaşması siber mağduriyetin önlenmesine fayda sağlayacaktır. Siber mağduriyetin önlenmesi de sosyal medyada paylaşılan içerik kaygısı yaşamanın önüne geçebilmek açısından önem arz etmektedir. Sosyal medyada sosyal kaygının kişi üzerindeki zararlı etkilerinin azaltılması amacıyla devlet tarafından sosyal medya kullanımına yönelik alınacak yasal ve kurumsal önlemlerin yanı sıra, psikologlar, psikiyatristler, sosyal medya uzmanları ve gençler

tarafından rol model görülen sosyal medya kullanıcılarına önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir.

KAYNAKÇA

- Abaoğlu, H., Cesim, Ö. B., Kars, S. ve Çelik, Z. (2017). Life skills in occupational therapy. İçinde M. Huri (eds.), *Occupational Therapy: Occupation Focused Holistic Practice in Rehabilitation*, (pp. 49-65). London: IntechOpen.
- Adare, A. A., Zhang, Y., Hu, Y. and Wang, Z. (2021). Relationship Between Parental Marital Conflict and Social Anxiety Symptoms of Chinese College Students: Mediation Effect of Attachment. *Frontiers in Psychology*, 12.
- Ağırtaş, A. ve Güler, Ç. (2020). Sosyal medya kullanan üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ve sosyal kaygı durumlarının değerlendirilmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 76-89.
- Akboğa, Ö. F. ve Gürkan, U. (2019). Gençlerde internet bağımlılığı ile sosyal kaygı bozukluğu arasındaki ilişkinin yaşam doyumu ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6(6), 443-464.
- Akbulut, Y., Şahin, Y. ve Erişti, B. (2010). Development of a scale to investigate cybervictimization among online social utility members. *Contemporary Educational Technology*, 1(1), 46-59.
- Akça, Ö. F., Ağaç Vural, T., Türkoğlu, S. ve Kılıç, E. Z. (2015). Anxiety sensitivity: changes with puberty and cardiovascular variables. *Pediatrics International*, 57(1), 49-54.
- Aksak, M. (2017). *Farklı lise türlerine devam eden lise öğrencilerinin sosyal medyaya ilişkin tutumları ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Gaziosmanpaşa ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, S. (2020). *Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının, sosyal kaygı ve kişisel iyi oluş ile arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aktan, E. (2018). Sosyal medya ve sosyal kaygı: sosyal medya kullanıcıları üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 11(2), 35-53.
- Aktaş, A. S. (2017). *Yetişkin bireylerde sosyal medya kullanım davranışları ile yalnızlık düzeyi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akyürek, G., Sinem, K. ve Bumin, G. (2020). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım amaçları: ergoterapi bölümü örneği. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 7(2), 108-122.
- Aladwanı, A. M. and Almarzouq, M. (2016), Understanding compulsive social media use: the premise of complementing selfconceptions mismatch with technology. *Computers in Human Behavior*, 60, 575-581. doi: 10.1016/j.chb.2016.02.098
- Alkış, Y., Kadirhan, Z. ve Sat, M. (2017). Development and validation of social anxiety scale for social media users. *Computers in Human Behavior*, 72, 296-303.
- Altındış, A., Altındış, S., Aslan, F. G., Aşıcı, N., İnci, M. B., Ekerbiçer, H. Ç. ve Tokaç, M. (2017). Sosyal medya ağları ve sosyal görünüm anksiyetesi. *International Journal of Social Science*, 64, 227-235.
- Altundağ, Y. (2016). Lise öğrencilerinde sanal zorbalık ve problemli internet kullanımı ilişkisi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 3(1), 27-43.
- Aluh, D. O., Chukwuobasi, T. and Mosanya, A. U. (2019). A cross-sectional survey of Social Media Anxiety among students of University of Nigeria. *BioRxiv*, 666701.

- Amerikan Psikiyatri Birliği, (2013). Ruhsal bozuklukların tanısai ve sayımsai el kitabı (DSM-V), Tanı ölçütleri el kitabı. (Ertuğrul Koroğlu, Çev.) Hekimler Yayın Birliği.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1 (1), 55- 67.
- Aslan, T. (2020). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kaygılarının sosyal medya bağımlılıklarını yordayıcı rolünün incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çaa Üniversitesii Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Aslan, T. ve Ballı, E. (2020). Üniversite Öğrencilerinin sosyal medya bağımlılıkları. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 59-74.
- Aydın, M. (2018). *Üniversite öğrencilerinde duğgu düzenleme güçlüğü ve sosyal kaygı arasındaki ilişkinin araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Babacan, M. E. (2016). Sosyal medya kullanım alanları ve bağımlılık ilişkisi. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 3(1), 7-28.
- Bakır, N. ve Daniş, G. (2020). Üniversitedeki kız öğrencilerin özgüven düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 9(3), 133-140.
- Baldry, A. C. Farrington, D. P. and Sorrentino, A. (2017). School bullying and cyberbullying among boys and girls roles and overlap. *Journal of Aggression, Maltreatment and Trauma*, 26(9), 937-95.
- Baltacı, H. Ş., Küçük, D., Karataş, U. Y., Özkılıç, İ. ve Özdemir, H. A. (2021). Psikolojik danışma merkezine başvuran üniversite öğrencilerinin depresyon, sosyal kaygı, durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 1-1.
- Bayram, A. (2012). *Pazarlama veri tabanının güncel bir unsuru olan sosyal medyanın otel pazarlamasındaki yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Beck, J. S. (2005). *Cognitive therapy for challenging problems: What to do when the basics don't work*. Guilford Press.
- Bi, D. (2022). A study of family process factors of social anxiety on the internet based on big data—take guangxi university students as an example. *Frontiers in Public Health*, 10.
- Bilge, Y., Baydili, K. N. ve Göktaş, S. Ş. (2020). Sosyal medya bağımlılığını yordamada anksiyete, stres ve günlük sosyal medya kullanımı: Meslek yüksekokulu örneği. *Bağımlılık Dergisi*, 21(3), 223-235.
- Bilgiz-Öztürk, Ş. ve Ay, İ. (2020). Toplumsal cinsiyet algısı ve bilişsel çarpıtmaların sosyal kaygı üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (2), 234-241.
- Bowlby, J. (1969/1982). *Attachment and loss* (1. Basım). Basic Books.
- Brescoll, V. L., Dawson, E. and Uhlmann, E. L. (2010). Hard won and easily lost: The fragile status of leaders in gender-stereotype-incongruent occupations. *Psychological Science*, 21(11), 1640-1642.
- Burkovik, Y. (2011). *Sosyal fobi görüne ve görünmeyen yüzleri*. Timaş Yayınları.
- Campisi, J., Bynog, P., McGehee, H., Oakland, J. C., Quirk, S., Taga, C. and Taylor, M. (2012). Facebook, stress and incidence of upper respiratory infection in undergraduate college students. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 15(12), 675-681.

- Caplan, S. E. (2006). Relations among loneliness, social anxiety and problematic Internet use. *CyberPsychology and behavior*, 10(2), 234-242.
- Carruthers, S. E., Warnock-Parkes, E. L. and Clark, D. M. (2019). Accessing social media: Help or hindrance for people with social anxiety? *Journal of Experimental Psychopathology*, 10(2), 2043808719837811.
- Casale, S. and Fioravanti, G. (2015). Satisfying needs through social networking sites: A pathway towards problematic internet use for socially anxious people? *Addictive Behaviors Reports*, 1, 34-39.
- Ceyhan, A. A. (2011) İnternet kullanma temel nedenlerine göre üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanımı ve algıladıkları iletişim beceri düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 59-77.
- Chapin, J. (2016). Adolescents and cyber bullying: The precaution adoption process model. *Education and information technologies*, 21(4), 719-728.
- Chiu, K., Clark, D. M. and Leigh, E. (2021). Prospective associations between peer functioning and social anxiety in adolescents: A systematic review and meta-analysis. *Journal of affective disorders*, 279, 650-661.
- Çakır, Ö. ve Oğuz, E. (2017). The correlation between high school students' loneliness levels and smart phone addiction. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 13(1), 418-429.
- Çakmak, V. (2014). *İletişim kaygısının sosyal medya kullanımı üzerine olan etkisi: üniversite öğrencileri üzerine örnek olay incelemesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Çakmak, V. (2018). *İletişim kaygısı ve sosyal medya*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Çamur, D., Üner, S., Çilingiroğlu, N., & Özcebe, H. (2007). Bir üniversitenin bazı fakülte ve yüksek okullarında okuyan gençlerde bazı risk alma davranışları. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(3), 32-38.
- Çankaya, B. (2007). *Lise I. ve II. sınıf öğrencilerinin algılanan benlik saygısının bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, F. H., Uçar, H. N., Ersoy, S. A., Kılınç, K., Güler, H. A. ve Türkoğlu, S. (2019). Kaygı bozukluğu olan ergenlerde siber zorbalık ve siber mağduriyet: kontrollü bir çalışma. *Cukurova Medical Journal*, 44, 133-139.
- Çetiner, P. (2021). *Ergenlerde psikolojik sağlamlık ile yalnızlık arasındaki ilişkinin incelenmesi: sosyal kaygının aracı rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çiftçi, H. (2018). Öğrencilerin siber mağduriyet düzeylerinin karşılaştırılması. *Gümüşhane üniversitesi iletişim fakültesi elektronik dergisi*, 6(2), 1536-1567.
- Dawson, B. and Trapp, R.G. (2001). *Basic & Clinical Biostatistics*. Lange Medical Books/McGraw-Hill.
- De Wit, L., Van Straten, A., Lamers, F., Cuijpers, P. and Penninx, B. (2011). Are sedentary television watching and computer use behaviors associated with anxiety and depressive disorders. *Psychiatry Research*, 186(2-3), 239-243.
- Demir, D. (2018). *Bilişim öğretmenlerinin sanal yalnızlık, mesleki tükenmişlik ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar.

- Demirtop, B. (2019). *Spor lisesi ve diğer lise öğrencilerinin sosyal kaygı düzeyleri ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Dhir, A., Yossatorn, Y., Kaur, P. and Chen, S. (2018). Online social media fatigue and psychological wellbeing—A study of compulsive use, fear of missing out, fatigue, anxiety and depression. *International Journal of Information Management*, 40, 141-152.
- Dikeç, G., Pirinç, B., Kaya, B., Keleş, E., Akın, E., Hızmalı, A. ve Toprak, A. (2020). Gençlik merkezini kullanan bir grup ergende akıllı telefon bağımlılığı ile sosyal medyadaki sosyal kaygıları arasındaki ilişki ve etkileyen faktörler. *Bağımlılık Dergisi*, 21(2), 99-107.
- Dikmen, C. (2019). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşu ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilbaz, N. (1997). Sosyal fobi. *Psikiyatri Dünyası*. 1(1), 18-24.
- Doğan, T. (2009). *Bilişsel ve kendini değerlendirme süreçlerinin sosyal anksiyete açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Durar, E. (2018). *Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının depresyon ve sosyal fobi ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- Durusoy, G. (2019). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı, bilinçli farkındalık ve üstbilişlerin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eker, E. (2021). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlığın sosyal kaygı, sosyal beceri ve öz-saygı (benlik saygısı) açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Elevli, S. (2019). *Ergenlerde ebeveyn kabul-red algısı ile red duyarlılığı, sosyal kaygı, yalnızlık, duygu düzenleme güçlüğü ve problemleri internet kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi: karma desenli bir çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Er, M. (2020). *Genç yetişkinlerde yalnızlığın sosyal kaygı, sosyal beceri ve öz-duyarlılık açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Erath, S. A., Flanagan, K. S. and Bierman, K.L. (2007). Social anxiety and peer relations in early adolescence: Behavioral and cognitive factors. *Journal of Abnormal Child Psychology*. 35, 405-416.
- Eren-Şirin, E. (2018). *Öğretmen adaylarının sahip olduğu değerler, sosyal kaygı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ergen, R. M. ve Akacan, B. (2021). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 582-599.
- Erikson, E. (1950/1963). *Childhood and society* (2nd ed.). W. W. Norton.
- Erliksson, O. J., Lindner, P. and Mörtberg, E. (2020). Measuring associations between social anxiety and use of different types of social media using the Swedish social anxiety scale for social media users: a psychometric evaluation and Cross-Sectional Study. *Scandinavian journal of psychology*, 61(6), 819-826.

- Eroğlu, Y. ve Güler, N. (2015). Koşullu öz-değer, riskli internet davranışları ve siber zorbalık/mağduriyet arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 118-129.
- Eroğlu, Y. ve Peker, A. (2011). Aileden ve arkadaştan algılanan sosyal destek ve siber mağduriyet: Yapısal eşitlik modeliyle bir inceleme. *Akademik Bakış Dergisi*, 27,1-20.
- Erözkan, A. (2007). Üniversite öğrencilerinin reddedilme duyarlıkları ile sosyal kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (17), 225-240.
- Evans, R., Chiu, K., Clark, D. M., Waite, P. and Leigh, E. (2021). Safety behaviours in social anxiety: An examination across adolescence. *Behaviour research and therapy*, 144, 103931.
- Fırıncı, Y. M. (2021). *Genç yetişkinlerde internet bağımlılığının sosyal fobi ve yalnızlık ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Fox, N. A., Buzzell, G. A., Morales, S., Valadez, E. A., Wilson, M. and Henderson, H. A. (2021). Understanding the emergence of social anxiety in children with behavioral inhibition. *Biological Psychiatry*, 89(7), 681-689.
- Freud, S. (1936). *The problem of anxiety*. Norton.
- Frison, E. and Eggermont, S. (2016). Exploring the relationships between different types of facebook use, perceived online social support and adolescents' depressed mood. *Social Science Computer Review*, 34, 153-171.
- Fung, K., Paterson, D. and Alden, L. E. (2017). Are social anxiety and loneliness best conceptualized as a unitary trait. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 36(4), 335-345.
- Gabbard, G. O. (1979). Stage Fright. *The International Journal of PsychoAnalysis*. 60, 383.
- Geçtan, E. (2020). *İnsan olmak* (19. Basım). Metis Yayınları.
- Gencer, Z. (2018). Sosyal medya kullanımının iletişim kaygısı bağlamında değerlendirilmesi. *Selçuk İletişim Dergisi*, 11(2), 21-34.
- Göktürk, G. Y. (2011). *Ergenlerin sosyal kaygı düzeylerinin öz güven ve bazı kişisel demografik özelliklere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Gül, P. S. (2021). *Hemşirelik öğrencilerinde siber zorbalık ve siber mağduriyet deneyimlerinin yalnızlık ve aleksitimi ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Güler, H., Şahinnkayası, Y. ve Şahinnkayası, H. (2017). İnternet ve mobil teknolojilerin yaygınlaşması: fırsatlar ve sınırlılıklar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 187-207.
- Gülmez, M., Engin Ş. N. O. ve Özekenci, E. K. (2019). Determining the factors that affect university students and academicians' social media usage and gratifications. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(2), 1445-1460.
- Güz, H. ve Dilbaz, N. (2003). Sosyal kaygı bozukluğu ile panik bozukluğu olgularının demografik ve bazı klinik özellikler açısından karşılaştırılması. *Klinik psikiyatri*, 6, 32-38.
- Hackman, J. R. (2002). *Leading teams: Setting the stage for great performances*. Harvard Business Press.

- Haddad, J. M., Macenski, C., Mosier-Mills, A., Hibara, A., Kester, K., Schneider, M., ... and Liu, C. H. (2021). The impact of social media on college mental health during the COVID-19 pandemic: a multinational review of the existing literature. *Current psychiatry reports*, 23(11), 1-12.
- Hayırcı, B. ve Sarı, E. (2020). Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ile sosyal kaygı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *JRES*, 7(1), 61-79.
- Healy, F. (2013). Cyber bullying and its relationship with self esteem and quality of friendships amongst adolescent females in Ireland. Yayınlanmamış bitirme tezi, Dublin Business School.
- Heiman, T., Olenik-Shemesh, D. and Eden, S. (2015). Cyberbullying involvement among students with ADHD: Relation to loneliness, self-efficacy and social support. *European Journal of Special Needs Education*, 30(1), 15-29.
- Hentschel, T., Braun, S., Peus, C. V. and Frey, D. (2013). Why men should apologize and women shouldn't—gender-biased perceptions of reactions to mistakes. *Academy of Management Proceedings*, 1, 12194.
- Hinduja, S. and Patchin, J. W. (2012). Cyberbullying: Neither an epidemic nor a rarity. *European journal of developmental psychology*, 9(5), 539-543.
- Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions and organizations across nations*. Sage publications.
- Hong, J. C., Hwang, M. Y., Hsu, C. H., Tai, K. H. and Kuo, Y. C. (2015). Belief in dangerous virtual communities as a predictor of continuance intention mediated by general and online social anxiety: The Facebook perspective. *Computers in Human Behavior*, 48, 663-670.
- Horzum, M. B. and Tuncay, A. Y. A. S. (2014). Orta öğretim öğrencilerin psikolojik belirtilere göre sanal zorba ve sanal mağdur düzeylerinin yordanması. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 1(2), 21-36.
- Hutchins, N., Allen, A., Curran, M. and Kannis-Dymand, L. (2021). Social anxiety and online social interaction. *Australian Psychologist*, 56(2), 142-153.
- Hyett, M. P. and McEvoy, P. M. (2018). Social anxiety disorder: looking back and moving forward. *Psychological medicine*, 48(12), 1937-1944. doi: 10.1017/S0033291717003816
- Islam, M. S., Sujana, M. S. H., Tasnim, R., Mohona, R. A., Ferdous, M. Z., Kamruzzaman, S., ... and Pontes, H. M. (2021). Problematic smartphone and social media use among Bangladeshi college and university students amid COVID-19: the role of psychological well-being and pandemic related factors. *Frontiers in psychiatry*, 12.
- Işık, E. (1996). *Nevrozlar*. Kent Matbaası.
- Işık, E. ve Taner, Y. I. (2006). *Çocuk, Ergen ve Erişkinlerde Anksiyete Bozuklukları* (1. Basım). Golden Print.
- Ivie, E. J., Pettitt, A., Moses, L. J. and Allen, N. B. (2020). A meta-analysis of the association between adolescent social media use and depressive symptoms. *Journal of affective disorders*, 275, 165-174.
- Kabaklı-Çimen, L. (2018). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı ile sanal ortam yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68), 1431-1452.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2014). Kültürleşme ve aile ilişkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 120-127.

- Kahraman, A., Sapancı, A. ve Serbes, F. (2020). Ergenlerin sosyal medya kullanımında yaşadıkları sosyal anksiyetenin kırılğan narsisizm bağlamında değerlendirilmesi. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 7(2), 189-203.
- Kahraman, D. (2020). *Fen bilimlerinde akademik başarının, internet kullanımının, bağımlılığın ve sanal ortam yalnızlık düzey ilişkilerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kamalou, S., Shaughnessy, K. and Moscovitch, D. A. (2019). Social anxiety in the digital age: The measurement and sequelae of online safety-seeking. *Computers in Human Behavior*, 90, 10-17.
- Kaplan, A. M. and Haenlein, M. (2010). Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. *Business Horizons*, 53(1), 59-68.
- Karabacak, A., Yıldırım, N., Adıgüzel, E. ve Kurt, E. (2015). Üniversite öğrencilerinin bilişsel çarpıtma ve sosyal kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin aile ile ilgili değişkenler açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).
- Karaşar, B. (2014). Öğretmen Adaylarının Bağlanma Stilleri ve Sosyal Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 27-49.
- Karayiğit, C., Groter, A. and Thompson, M. (2021). Addictive use of social media and motivations for social media use among emerging adult university students. *Bağımlılık Dergisi*, 22(3), 266-274.
- Kocaoğlu, F. ve Çekiç, A. (2021). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının yordayıcıları olarak duygusal zekâ ve otantiklik. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18 (48), 149-169.
- Korkmaz, Ö., Usta, E. ve Kurt, İ. (2014). Sanal ortam yalnızlık ölçeği (SOYÖ) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 144-159.
- Korucu, A. T. ve Kara, S. (2019). Öğretmen adaylarının derslerde akıllı telefon siber aylaklık düzeyleri ile sanal ortam yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 1(1), 41-56
- Kowalski, R. M., Limber, S. P. and Agatston, P. W. (2012). *Cyberbullying: Bullying in the digital age*. John Wiley and Sons.
- Koyuncu, A. (2012). *Sosyal fobi*. Liman Yayınları.
- Küçük, P. (2016). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı düzeyi ile benlik saygısı düzeyi ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Liu, C., Ang, R. P. and Lwin, M. O. (2013). Cognitive, personality and social factors associated with adolescents' online personal information disclosure. *Journal of Adolescence*, 36(4), 629-638.
- Maes, M., Nelemans, S. A., Danneel, S., Fernández-Castilla, B., Van den Noortgate, W., Goossens, L. and Vanhalst, J. (2019). Loneliness and social anxiety across childhood and adolescence: multilevel meta-analyses of cross-sectional and longitudinal associations. *Developmental Psychology*, 55(7), 1548-1565.
- Malekısanımaleki, R. and Altay, B. (2017). Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal destek ve yalnızlık düzeyleri ile kaygı durumlarının belirlenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 71-96.
- Manav, F. (2011). Kaygı kavramı. *Toplum Bilimleri*. 5 (9) , 201-21.
- Manning, R. P., Dickson, J. M., Palmier-Claus, J., Cunliffe, A. and Taylor, P. J. (2017). A systematic review of adult attachment and social anxiety. *Journal of Affective Disorders*, 211, 44-59.

- Merikangas, S., Venevoli A., Dierker L. and Grillon C. (1999). Vulnerability factors among children at risk for anxiety disorders. *Biol Psychiatry*, 46, 1523-1535
- Metli, G. ve Şirin, T. (2019). Ortaokul öğrencilerinin siber zorbalık, siber mağduriyet ve insani değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 23(77), 179-200.
- Moeller, R. W. and Seehuus, M. (2019). Loneliness as a mediator for college students' social skills and experiences of depression and anxiety. *Journal of adolescence*, 73, 1-13.
- Morahan-Martin, J. and Schumacher, P. (2003). Loneliness and social uses of the internet. *Computers in Human Behavior*, 19(6), 659-671.
- Nepon, T., Flett, G. L., Hewitt, P. L. and Molnar, D. S. (2011). Perfectionism, negative social feedback and interpersonal rumination in depression and social anxiety. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue Canadienne Des Sciences Du Comportement*, 43(4), 297e308.
- Nesi, J. and Prinstein, M. J. (2015). Using social media for social comparison and feedback-seeking: Gender and popularity moderate associations with depressive symptoms. *Journal of abnormal child psychology*, 43(8), 1427-1438
- O'Day, E. B. and Heimberg, R. G. (2021). Social media use, social anxiety and loneliness: A systematic review. *Computers in Human Behavior Reports*, 3, 100070.
- O'Reilly, M. (2020). Social media and adolescent mental health: the good, the bad and the ugly. *Journal of Mental Health*, 29(2), 200-206.
- Ohayon, M. M. and Schatzberg, A. F. (2010). Social phobia and depression: prevalence and comorbidity. *Journal of Psychosomatic Research*, 68(3), 235-243. doi:10.1016/j.jpsychores.2009.07.018.
- Olenik-Shemesh, D. and Heiman, T. (2014). Exploring cyberbullying among primary children in relation to social support, loneliness, self-efficacy and well-being. *Child Welfare*, 93(5), 27-46.
- Olenik-Shemesh, D., Heiman, T. and Eden, S. (2012). Cyberbullying victimisation in adolescence: Relationships with loneliness and depressive mood. *Emotional and behavioural difficulties*, 17(3-4), 361-374.
- Oran, N. (2020). Yetişkinlerde sosyal medya kullanımının sosyal kaygı belirtileri ve kişiler arası ilişki kurma ile ilişkisinin değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Önder, A. (2020). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygı, öfke, internet bağımlılığı, siber zorbalık ve siber mağduriyet davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Öst, L. G. and Hugdahl, K. (1981). Acquisition of phobias and anxiety response patterns in clinical patients. *Behaviour Research and Therapy*, 19(5), 439-447.
- Özdemir, S., Akçakanat, T. ve İzgüden, D. (2017). İnternet çağında sanal ortam yalnızlığı: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(19), 125-136.
- Özen, Ü. ve Korukçu-Sarıcı, M. B. (2010). Yalnızlık olgusu ve sanal sohbetin yalnızlığın paylaşımına etkisi: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1), 149-159.
- Özer, N. ve Şad, S. N. (2021). Lise öğrencilerinde siber zorbalık, siber mağduriyet ve okul tükenmişliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(229), 393-417.

- Özgür-Güler, E., Veysikarani, D. ve Keskin, D. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı üzerine bir araştırma. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 1-13.
- Özkapı, M. (2021). *Yetişkinlerde sosyal medya kullanımının depresyon ve sosyal kaygı düzeyleri ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, A. (2014). Sosyal kaygıyı açıklayan yaklaşımlar. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 15-26.
- Pekşen-Süslü, D. (2016). *Lise öğrencilerinde siber zorbalık ve siber mağduriyetin benlik saygısı, anne, baba ve akran ilişkileri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Peng, C. Z., Yan, L. S., Ma, X. H. and Tan, Q. B. (2003). Social anxiety of college students: survey and analysis. *Chin. J. Behav. Med. Sci.* 12, 225–226.
- Peplau, L. and Perlman, D. (1982) *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy*. John Wiley.
- Pittellkow, M. M., Aan Het Rot, M., Seidel, L. J., Feyel, N. and Roest, A. M. (2021). Social anxiety and empathy: a systematic review and meta-analysis. *Journal of Anxiety Disorders*, 78, 102357.
- Rıhtım, B. Z. (2020). *Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının kırılğan narsisizm ve sanal ortam yalnızlık düzeyi ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Rogers, C. (1994). *Etkileşim grupları* (Hamdullah Erbil, çev.). Ekin Yayınları.
- Savcı, M. (2017). Ergenlerin sosyal zekâ, sosyal kaygı, akran ilişkileri, internet bağımlılığı ve sosyal bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiler.
- Schlenker, B. R. and Leary, M. R. (1982). Social anxiety and self-presentation: A conceptualization model. *Psychological Bulletin*, 92(3), 641.
- Seabrook, E. M., Kern, M. L. and Rickard, N. S. (2016). Social networking sites, depression and anxiety: a systematic review. *JMIR mental health*, 3(4), e5842.
- Sezer, Ö. ve Oğuz V. (2010). Üniversite öğrencilerinde kendilerini değerlendirmelerinin ana baba tutumları ve bazı sosyo demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(3), 743-758.
- Shao, R., He, P., Ling, B., Tan, L., Xu, L., Hou, Y., ... and Yang, Y. (2020). Prevalence of depression and anxiety and correlations between depression, anxiety, family functioning, social support and coping styles among Chinese medical students. *BMC psychology*, 8(1), 1-19.
- Shaw, A. M., Timpano, K. R., Tran, T. B. and Joormann, J. (2015). Correlates of Facebook usage patterns: The relationship between passive Facebook use, social anxiety symptoms and brooding. *Computers in Human Behavior*, 48, 575-580.
- Shaw, L. H. and Gant, L. M. (2004). In defense of the Internet: The relationship between Internet communication and depression, loneliness, self-esteem and perceived social support. *Revista de Psicología del Trabajo y de las Organizaciones*, 37(2).
- Shensa, A., Sidani, J. E., Dew, M. A., Escobar-Viera, C. G. and Primack, B. A. (2018). Social media use and depression and anxiety symptoms: A cluster analysis. *American journal of health behavior*, 42(2), 116-128.
- Shimoga, S. V., Erlyana, E. and Rebello, V. (2019). Associations of social media use with physical activity and sleep adequacy among adolescents: Cross-sectional survey. *Journal of medical Internet research*, 21(6), e14290.

- Sigeze, Ç. (2020). Adana ilindeki üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ve yaşam memnuniyeti ilişkisi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2020(52), 136-149.
- Stein, M., Charier, M., Hazen, A., Kozak, M., Tancer, M., Lander, S. and Et Al. (1998). A directinterview family study of generalized social phobia. *American Journal of Psychiatry*, 155, 90- 97.
- Summak, M. E. (2019). Sosyal ağlarda siber mağduriyet deneyimleri ve sosyal kaygı ilişkisi üzerine bir araştırma. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 851-869.
- Sübaşı, G. (2007). Some variables for social anxiety prediction in college students. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 3.
- Sübaşı, G. (2010). Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayıcı bazı değişkenler. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 3-15.
- Şahan, M. ve Çapan, B. E. (2017). Ergenlerin problemli internet kullanımında kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaların ve sosyal kaygının rolü. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 887-913.
- Şensoy, N., Çolak, P. K. ve Doğan, N. (2020). Sağlık çalışanlarında psikolojik iyi oluş düzeyi ile sanal ortamda yalnızlık düzeyi arasındaki ilişki. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 24(1), 41-50.
- Talan, M. İ., Bostan, G. ve Öztürk, Y. (2020) Lise öğrencilerinin siber zorbalık ve siber mağduriyet durumları ile yalnızlık algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 378-398.
- Taşdelen, B. (2020). Dijital çağın yeni trendi sosyal medya etkileyicileri: Vloggerların üniversite öğrencilerinin satın alma davranışı üzerindeki etkisi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 19(3), 1071-1098.
- Tekin-Tayfun, A. N. ve Korkmaz, A. (2016). Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 534-558.
- TÜİK. (2021) *Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması*, 2021. Erişim: 7 Nisan 2022, <http://data.tuik.gov.tr>.
- Türkçapar, H. (2004). Anksiyete bozukluğu ve depresyonun tanısall ilişkileri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 7, 12-16.
- Türkçapar, M. H. (1999). Sosyal fobinin psikolojik kuramı. *Klinik Psikiyatri*. 2, 247-253.
- Türkel, Z. ve Dilmaç, B. (2019). Ergenlerde sosyal medya kullanımı, yalnızlık ve yaşam doyumu arasındaki yordayıcı ilişkiler. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 57-70.
- Uğur, A. (2018). *Üniversite Öğrencilerindeki sosyal kaygı düzeyinin, alkol, yalnızlık düzeyi ve sosyal medya kullanım sıklığı ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uysal, Y. (2020). Lise ve üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım eğilimlerinin karşılaştırılması: Gediz örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 11(1), 70-85.
- Uzun, K. ve Karataş, Z. (2019). Okul tükenmişliğinin yordayıcısı olarak akran zorbalığı ve siber mağduriyet. *Journal Of International Social Research*, 12(62).
- Ümmet, D. (2007). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının cinsiyet rolleri ve aile ortamı bağlamında incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Vannucci, A., Flannery, K. M. and Ohannessian, C. M. (2017). Social media use and anxiety in emerging adults. *Journal of Affective Disorders* (207), 163-166.
- Verduyn, P., Ybarra, O., Résibois, M., Jonides, J. and Kross, E. (2017). Do social network sites enhance or undermine subjective well-being? A critical review.
- Veysel, E. ve Aydın, A. (2014). Sosyal medyanın kamuoyu oluşturmadaki rolü ve muhtemel riskler. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014(3), 197-205.
- Villarosa-Hurlocker, M. C. and Madson, M. B. (2020). A latent profile analysis of social anxiety and alcohol use among college students. *Addictive behaviors*, 104, 106284.
- Vural, Z.B. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 20 (5), 3348-3382.
- Wang, J., Iannotti, R. J., Luk, J. W. and Nansel, T. R. (2010). Co-occurrence of victimization from five subtypes of bullying: Physical verbal, social exclusion, spreading rumors and cyber. *Journal of pediatric psychology*, 35(10), 1103-1112.
- Warren, S. L., Schmitz, S. and Emde, R. N. (1999). Behavioral genetic analyses of self-reported anxiety at 7 years of age. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*. 38(11), 1403-1408.
- Watson, J. B., & Rayner, R. (1920). Conditioned emotional reactions. *Journal of Experimental Psychology*, 3(1), 1.
- We are Social (2021). *Digital in 2021*. Erişim: 8 Nisan 2022, <http://wearesocial.com/digital-2021>.
- Weinstein, A., Dorani, D., Elhadif, R., Bukovza, Y., Yarmulnik, A. and Dannon, P. (2015). Internet addiction is associated with social anxiety in young adults. *Annals of Clinical Psychiatry*, 27(1), 4-9.
- Weisman, O., Aderka, I. M., Marom, S., Hermesh, H. and Gilboa-Schechtman, E. (2011). Social rank and affiliation in social anxiety disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 49(6), 399-405.
- Wilksch, S. M., O'Shea, A., Ho, P., Byrne, S. and Wade, T. D. (2020). The relationship between social media use and disordered eating in young adolescents. *International Journal of Eating Disorders*, 53(1), 96-106.
- Woods, H. C. and Scott, H. (2016) Social media use in adolescence is associated with poor sleep quality, anxiety, depression and low self-esteem. *Journal of Adolescence* (51), 41-49.
- Yeşildal, M. ve Ertuş H. (2020). Sanal ortam yalnızlığı ve özgüven üzerine bir araştırma. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (2), 513-526.
- Yıldırım, T., Çırak, Y. ve Konan, M. (2011). Öğretmen adaylarında sosyal kaygı. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 85-100.
- Zhang, Y., Fang, Y., Wei, K. K. and Chen, H. (2010). Exploring the role of psychological safety in promoting the intention to continue sharing knowledge in virtual communities. *International Journal of Information Management*, 30(5), 425-436.
- Zorbaz, O. ve Dost, M. (2014) Lise öğrencilerinin problemli internet kullanımının cinsiyet, sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 298-310.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul Kararı

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
27.08.2021	08	2021/705

KARAR NO: 2021-705
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Aybike Beyza ÖZDEMİR’ in Prof. Dr. Bozkurt KOÇ danışmanlığında “Sanal Ortamda Yalnızlık ve Mağduriyetin Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Üzerindeki Rolü : Üniversite Öğrencileri Örnekleme” isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket ve ölçek çalışmalarını içeren 25635 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Aybike Beyza ÖZDEMİR’ in Prof. Dr. Bozkurt KOÇ danışmanlığında “Sanal Ortamda Yalnızlık ve Mağduriyetin Sosyal Medyada Sosyal Kaygı Üzerindeki Rolü : Üniversite Öğrencileri Örnekleme” isimli yüksek lisans tezine ilişkin anket ve ölçek çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Ek 2. Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Ondokuz Mayıs Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans Tezi kapsamında yürütülen araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı sosyal medya kullanımına yönelik bilgi toplamaktır. Araştırmada sizden tahminen 15 dakika ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 375 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahiptir. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **istenmemektedir**; araştırmadan elde edilen bilgiler yayın amacı ile kullanılabilir. İsmınızı yazmanız ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermeniz **gerekmemektedir**. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya e-posta yoluyla ulaşabilirsiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları çevrimiçi olarak sunuldu. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

() Onaylıyorum.

Araştırmacının Adı-Soyadı:

Aybike Beyza Özdemir

Ek 3. Kişisel Bilgi Formu

Sayın katılımcılar,

Bu araştırma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yüksek Lisans Tezi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Aşağıda yer alan maddelerin doğru ya da yanlış cevabı bulunmamaktadır. Araştırmanın güvenilirliği açısından sorulara içtenlikle ve eksiksiz cevap vermeniz önem taşımaktadır. Anket formunda kimliğinizi belirtmeniz istenmemektedir. Lütfen her soru için size uyan cevabı işaretleyiniz.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Aybike Beyza Özdemir

1. Araştırmaya gönüllülük esasına bağlı olarak katılmayı kabul ediyorum.

☐ Onaylıyorum.

2. Yaşınız :

3. Cinsiyetiniz :

1 ☐ Kadın 2 ☐ Erkek

4. Medeni hal / Çift hayatı :

1 ☐ Evli 2 ☐ Bekar 3 ☐ Nişanlı/Sözlü 4 ☐ Sevgili

5. Hayatınızın büyük kısmını geçirdiğiniz yer :

1 ☐ İl merkezi 2 ☐ İlçe / Kasaba 3 ☐ Köy

6. Yüksekokul/üniversite öğrenim görülen sınıf düzeyiniz :

1 ☐ 1. Sınıf 2 ☐ 2. Sınıf 3 ☐ 3. Sınıf 4 ☐ 4. Sınıf 5 ☐ 5. Sınıf 6 ☐ 6. Sınıf

7. Herhangi bir psikiyatrik tanınız var mı?

1 ☐ Evet 2 ☐ Hayır

Ek 4. Sosyal Medya Kullanıcıları için Sosyal Kaygı Ölçeği

Aşağıda size uyan ve uymayan özellikler sıralanmıştır. Lütfen her maddeye ne ölçüde katılıp katılmadığınızı uygun kutuyu x ile işaretleyerek belirtiniz. Lütfen cevap verirken olabildiğince dürüst olunuz.

1= Kesinlikle katılmıyorum

2= Katılmıyorum

3= Ne katılıyorum ne katılmıyorum

4= Katılıyorum

5= Kesinlikle katılıyorum

	Sosyal Medyada:	1	2	3	4	5
1)	...insanların davranışlarını tuhaf bulmalarından kaygılanırım					
2)	...paylaştıklarımın dolayı insanlara karşı gülünç duruma düşeceğimden endişelenirim.					
3)	...paylaştıklarımın başkaları tarafından beğenilmemesinden endişe duyarım					
4)	...yakın arkadaşlarımdan davranışlarımı onaylamamalarından korkarım.					
5)	...paylaştığım içerikten hoşlanmadıklarını arkadaşlarım herkesin önünde açıkça gösterirlerse bundan rahatsızlık duyarım.					
6)	...davranışlarımın başkaları tarafından onaylanmamasından endişe duyarım					
7)	...paylaştığım içeriği arkadaşlarımdan başkalarının önünde yargılamasından endişe duyarım.					
8)	...kişisel bilgilerimin başkaları tarafından ele geçirilebileceği ihtimali beni kaygılandırır.					
9)	...kişisel bilgilerimin paylaşılma ihtimali beni kaygılandırır					
10)	...arkadaşlarımdan benim kişisel bilgilerimi tanımadığım kişilerle paylaşmaları beni tedirgin eder.					
11)	...benim iznim olmadan kişisel alanıma erişim sağlanması durumu beni endişelendirir					
12)	...sosyal medya şirketlerinin/yöneticilerinin özel yaşantıma yönelik gizlilik ilkelerini nasıl ele aldığı konusunda kaygılanırım					
13)	...yeni tanıştığım kişilerle konuşurken endişelenirim.					
14)	...çok iyi tanımadığım insanlarla konuşurken gergin hissedirim					
15)	...yeni arkadaşlıklar kurarken tedirginlik duyarım.					
16)	...başkalarıyla ilk kez tanıştığımda gerilirim.					
17)	...insanlarla etkileşime girmekten korkarım					
18)	...başkalarıyla kendimle ilgili konuşmak zorunda kalırsam kendimi gergin hissedirim					
19)	...insanlara olumsuz izlenim bırakmaktan kaygı duyarım					
20)	...insanların benimle ilgili olumsuz düşüncelerinden endişe duyarım.					
21)	...insanların beklentilerini karşılayamamaktan endişelenirim					

Ek 5. Sanal Ortam Yalnızlık Ölçeği (SOYÖ)

Aşağıda size uyan ve uymayan özellikler sıralanmıştır. Lütfen her maddeye ne ölçüde katılıp katılmadığınızı uygun kutuyu x ile işaretleyerek belirtiniz. Lütfen cevap verirken olabildiğince dürüst olunuz.

1=Hiç Yansıtmıyor

2= Çok Az Yansıtıyor

3=Kısmen Yansıtıyor

4=Çok Yansıtıyor

5=Tamamen Yansıtıyor

	Sanal Ortamda:	1	2	3	4	5
1.	Sanal ortamda oldukça sosyal bir insanım					
2.	Sanal ortamda çevremdeki insanlarla birçok ortak yönüm var.					
3.	Sanal ortamda ilgilerim ve fikirlerim çevremdekilerce paylaşıyor.					
4.	Sanal ortamda kendime yakın hissettiğim insanlar var.					
5.	Sanal ortamda kendimi çevremdeki insanlarla uyum içinde hissediyorum.					
6.	Sanal ortamda arkadaşım yok.					
7.	Sanal ortamda yardım için başvurabileceğim hiç kimse yok.					
8.	Sanal ortamda kendimi bir grubun üyesi olarak hissediyorum.					
9.	Sanal ortamda daha çok dertleşebileceğim insanlar var.					
10.	Sanal ortamda daha çok sohbet edebileceğim kişiler var.					
11.	Sanal ortamda beni daha çok anlayan insanlar var.					
12.	Sanal ortamlar bana içime kapanıklığımı ve mutsuzluğumu unutturuyor.					
13.	Sanal ortamlar benim için gerçek hayattaki problemlerden kurtulmanın tek çıkış yoludur.					
14.	Sanal arkadaşlarıma gerçek hayattaki arkadaşlarımdan daha fazla güvenirim.					
15.	Sanal ortamda gerçek hayata göre çok daha rahatım.					
16.	Sanal ortamda kimse beni ilgilendirmiyor.					
17.	Sanal ortamda hiç kimse beni gerçekten iyi tanımıyor.					
18.	Sanal ortamlardaki arkadaşlıklar bana sahte geliyor.					
19.	Sanal ortamlarda kendimi ifade etmekte zorlanırım.					
20.	Sanal ortamlarda gerçek ortamlara göre sık sık yanlış anlaşılım.					

Ek 6. Siber Mağduriyet Ölçeği

Çevrimiçi Etkinlikler Sırasında Karşılaşılan Rahatsız Edici Davranışlar

Bilgilendirme ve Gönüllü Katılım Formu

Değerli Katılımcı,

İnternet kullanıcılarının hiçbir şekilde hak etmedikleri ya da istekli olmadıkları halde, kasıtlı olarak yapılan, bazı rahatsız edici davranış ve eylemlerle karşı karşıya kaldıkları bir gerçektir. Ancak; söz konusu davranış ve eylemlerin neler olduğu ve hangi sıklıkla gerçekleştiği bilinmemektedir. Bu belirsizlikten hareketle, **internette istenmeyen davranışlarla karşılaşan mağdurlarla ilgili bir araştırma yapılmaktadır**. Sizden ricamız, bir internet kullanıcısı olarak aşağıda yer alan eylemlerle **son altı ay içerisinde** hangi sıklıklarla karşılaştığınızı, durumunuzu en iyi yansıtan seçeneği belirterek işaretlemenizdir. Yanıtlarınız yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacak, hiçbir şekilde kişisel değerlendirme yapılmayacaktır. Gösterdiğiniz ilgi ve değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür ederiz.

İNTERNET’İ KULLANIRKEN AŞAĞIDA YER ALAN DURUMLARLA SON ALTI AY İÇERİSİNDE HANGİ SIKLIKTA KARŞILAŞTIĞINIZI BELİRTİNİZ.

① Hiç ② Nadiren ③ Zaman zaman ④ Sıklıkla ⑤ Çok sık anlamına gelmektedir.	①	②	③	④	⑤
1. Taciz içeren elektronik postalar ya da anlık iletiler alma.					
2. Arkadaşlık ya da bilgi paylaşım sitelerinde fiziksel görünümüm, karakterim ya da yaşadığım bir olayın alaya alınması.					
3. Arkadaşlık ya da bilgi paylaşım sitelerinde dedikodu türünde ya da seviyesiz tartışmaların yapıldığı uygulamalara davet edilme.					
4. Arkadaşlarım ya da tanıdığım kişiler hakkında gerçek dışı ya da kötü şeyler yazılan mesajlar ya da anlık iletiler alma.					
5. Başkaları tarafından hakkımda doğru olmayan ve art niyetli olarak yazılmış yazılarla karşılaşma.					
6. Özel bilgilerimin, bilgim ve onayım dışında İnternet ortamında paylaşılması.					
7. Kişisel bilgilerimi alabilmek için değişik hilelere başvurulması ve bu bilgilerin İnternet’te yayınlanması.					
8. Kişisel bilgilerimin bilgim ve onayım dışında e-posta, anlık ileti vb. yollarla başkalarına iletilmesi.					
9. Bir tartışma grubundan ya da sohbet (chat) odasından kasıtlı olarak atılma.					
10. Mesajlaşma programlarında başkaları tarafından engellenme.					
11. İsteğim dışında dinsel içerikli ya da politik içerikli mesajlar alma.					
12. Şantaj ya da tehdit içeren mesajlar ya da anlık iletiler alma.					
13. Kişisel bilgilerimi izinsiz kullanan bireylerle karşılaşma.					
14. Kimi yazılımlar kullanılarak özel bilgileriime ulaşılmaya çalışılması.					
15. Hakaret içeren e-postalar ya da anlık iletiler alma.					
16. Kişiyi özel resim ya da görüntülerimin İnternet’te bilgim ve onayım olmaksızın yayınlanması.					
17. Mesajlaşma ortamlarında görüşmek istemediğim kişiler tarafından ısrarla rahatsız edilme.					
18. Başkalarına ait bir kimliği kullanarak benimle iletişim kuran insanlar tarafından aldatılma.					

19. Şifre hırsızları yüzünden sahip olduğum şifreleri kaybetme ya da değiştirmek zorunda kalma.	①	②	③	④	⑤
20. Birilerinin takma adımı (nickname) kullanarak bilgim dışında benim adıma başkalarına bir şeyler yazmaları.	①	②	③	④	⑤
21. Müstehcen (yüz kızartıcı) ya da cinsel içerikli elektronik postalar alma.	①	②	③	④	⑤
22. İsteğim dışında bilgisayarına uygunsuz içerikli dosyaların gönderilmesi.	①	②	③	④	⑤
23. Mesajlaşma ya da tartışmalar sırasında küfür ya da argo içerikli ifadelerle karşılaşma.	①	②	③	④	⑤
24. Web kamerası görüntülerimin bilgim ve isteğim dışında farklı amaçlarla kullanılmaya çalışılması.	①	②	③	④	⑤
25. Web kamerası kullanırken istemediğim ahlak dışı görüntülerle karşılaşma.	①	②	③	④	⑤
26. Tanıdığım ya da tanımadığım kişilerden uygunsuz teklifler alma.	①	②	③	④	⑤
27. Dini, politik, sportif, vb. konularda bir kişi ya da gruba oy vermeye ya da bir gruba üye olmaya zorlanma.	①	②	③	④	⑤
28. Gerçek kimliğini gizleyen ve benimle başka bir isimle iletişim kurmayı deneyen kişilerle karşılaşma.	①	②	③	④	⑤

ÖZ GEÇMİŞ

Aybike Beyza Özdemir, Afyonkarahisar Anadolu Öğretmen Lisesi'ni bitirdikten sonra Kayseri Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü'nden 2019 yılında yüksek onur öğrencisi olarak mezun oldu. Mezuniyetinden sonra Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde Genel Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı'na devam etti. 2022 yılı itibariyle Adalet Bakanlığı bünyesinde psikolog olarak görev yapmaktadır. Temel ilgi alanları sosyal psikoloji ve deneysel psikolojidir.

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0003-4550-9153

Yayınlar:

1. Ulusal Bilimsel Toplantılarda Sunulan ve Bildiri Kitabında Basılan Bildiriler

Özdemir, A. B. ve Koç, B. (2021). Sanal ortamda yalnızlığın sanal mağduriyet ve sosyal kaygı düzeyleri ile ilişkisi: kesitsel bir ön çalışma. İ. Gün ve diğerleri (Ed.), 5. Uluslararası 23. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi (s. 1149) içinde. Ankara, Türkiye: HASUDER.